

ISSN 2229-0710 (Print)
ISSN 2774-1141 (Online)

วารสารวิชาการ สังคมมนุษย์

Journal of Human Society

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
THE FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES, NAKHON SI THAMMARAT RAJABHAT UNIVERSITY

ISSN 2229-0710 (Print)

ISSN 2774-1141 (Online)

วารสารวิชาการ สังคมมนุษย์

Journal of Human Society

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Faculty of Humanities And Social Sciences Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน 2567 Vol.14 No.1 January – June 2024

วารสารวิชาการ สังคมมนุษย์

Journal of Human Society

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Faculty of Humanities And Social Sciences Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน 2567 Vol.14 No.1 January – June 2024

- นโยบาย**
1. สนับสนุนผลงานบทความวิชาการ (Academic Article) และบทความวิจัย (Research Article) ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ประยุกต์
 2. กำหนดออกปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน และฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม
- ขอบเขตงาน**
- เป็นวารสารวิชาการที่ครอบคลุมสาขาวิชา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ประยุกต์
- วัตถุประสงค์**
1. เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่องค์ความรู้ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
 2. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์ นักวิชาการ นักศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีโอกาสเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ประยุกต์
- เจ้าของ**
- คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

บรรณาธิการที่ปรึกษา

ดร.สมปอง รักษาธรรม

ศาสตราจารย์ ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์

รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา เลิศไกร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ ทองทศ

บรรณาธิการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐา มุทะหมด

กองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการภายนอกสถานศึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.โกวิท พวงงาม

รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ แสงเงิน

รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ศรีสันติสุข

รองศาสตราจารย์ ดร.สืบพงศ์ ธรรมชาติ

รองศาสตราจารย์ ดร.กันตภณ หนูทองแก้ว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลลดา แสงมณี ศิริสาธิตกิจ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสนห์ บุญกำเนิด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตพร แซ่แงสายจันทร์

ดร.ไมตรี อินทรีย์

ดร.จารุโส สุดศิริ

ดร.จิราพร ไชยเชนทร์

พ.ต.ต.หญิง ดร.จิรสุตา ปลายยอด

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตศรีธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธร ภาค 8

กองบรรณาธิการภายในสถานศึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา เลิศไกร

รองศาสตราจารย์พัชรภรณ์ เอื้อจิตร์เมศ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศ์ศักดิ์ สังขวิญญู

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ ทองทศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

อาจารย์บุญยิ่ง ประทุม

ดร.วิเชียร มั่นแหล่

ดร.เดโช แซ่น้ำแก้ว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์คณาพร แก้วแกมจันทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระพงศ์ สุจริตพันธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัญจกร นิลกาญจน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐา มุทะมัด

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

กองบรรณาธิการอำนวยการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ ทองทศ

ดร.อุมาพร กาญจนคลอด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาวิมล รอดเจริญ

อาจารย์บุญยิ่ง ประทุม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐา มุทะมัด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัญจกร นิลกาญจน์

นายอนุสรณ์ นิลโพธิ์

นายสุเมธ อัจฉิ

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รองคณบดี

รองคณบดี

รองคณบดี

ผู้ช่วยคณบดี

อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์ฯ

นักวิชาการศึกษา

นักวิชาการคอมพิวเตอร์

ออกแบบปก นายธรรมรัตน์ รัตนพันธ์

สำนักงาน

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการสังคมมนุษย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เลขที่ 1 ม.4 ตำบลท่าจี้ อำเภอมะนัง จังหวัด
นครศรีธรรมราช รหัสไปรษณีย์ 80280

โทรศัพท์ 075-809842 โทรสาร 075-377442

Website : <http://human.nstru.ac.th>

E-mail : human.nstru@gmail.com

กำหนดเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์การ์สันตี เลขที่ 1610 ถนนราชดำเนิน ตำบลท่าวัง อำเภอเมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

ข้อกำหนดเฉพาะของวารสาร

1. บทความที่ลงตีพิมพ์ทุกเรื่องได้รับการตรวจแนะนำทางวิชาการโดยผู้ประเมินอิสระ หรือพิชญพิจารย์ (Peer Review) ในสาขานั้นๆ ไม่น้อยกว่า 3 คน
2. ข้อคิดเห็นใดๆ ของบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ สังคมมนุษย์ของผู้เขียน คณะผู้จัดทำวารสารไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย
3. กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ สังคมมนุษย์ ไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอกแต่ให้อ้างอิง แสดงที่มา

ISSN 2229-0710 (Print)

ISSN 2774-1141 (Online)

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการสังคมมนุษย์ ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน 2567 เป็นวารสารทางวิชาการด้านสังคมศาสตร์ เปิดโอกาสให้นักวิจัยและนักวิชาการได้นำเสนอ บทความอันเป็นผลมาจากการวิจัยและบทความวิชาการ ในกรอบวิชาการด้าน มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ประยุกต์ ซึ่งบทความทุกบทความ จะผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในด้านนั้นๆ ไม่น้อยกว่า 3 ท่าน และกระบวนการส่งบทความ การพิจารณา บทความ เป็นไปตามขั้นตอน ตามเกณฑ์ที่กำหนดท้ายเล่ม

กองบรรณาธิการเปิดรับบทความ โดยส่งผ่านระบบ ThaiJo และดำเนินการตาม ระบบตามมาตรฐาน TCI เพื่อให้ทุกบทความมีคุณค่า เกิดประโยชน์ทางวิชาการ และสังคม ตามเป้าหมายหลักของวารสารวิชาการ.

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

แนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทยของนักศึกษาในบทบาทของ สถาบันอุดมศึกษากับการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ทางภาษาในศตวรรษที่ 21 Guidelines for developing students' Thai language communication skills in the role of higher education institutions and changes in language phenomena in the 21st century เบญจวรรณ ศรีกุล	1
Foreign Guests' Satisfaction with Hotel Front Office Staff's English-Speaking Communication Ability and Cross-Cultural Communication Sarinrat Sertpunya, Tanuya Petsong And Prasit Nakpathumswat	14
การโหยหาอดีตสู่ประเพณีประดิษฐ์ในพื้นที่การท่องเที่ยวในสังคมไทย Nostalgia for the past to invention traditions through the tourism areas in Thai society ยุทธกาน ดิสกุล	30
พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย กรณีโรงเรียนมูลนิธิสหมิตรศึกษา ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช Social behavior of early childhood children, the case of Sahamit Suksa Foundation School, Tha Ruea Subdistrict, Mueang District, Nakhon Si Thammarat Province วรดี เลิศไกร, เพียงจิต ด่านประดิษฐ์, สุวิมล นราอาจ	50
รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนโดยชุมชน Sustainable community-based creative tourism model พรฟ้า สุทธิคุณ และประกอบ ใจมั่น	61

การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย
อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

An application of application of Iddhipadda dhamma Principle in Daily life of
People in Clongnoy Sub-district, Muang district, Surat Thani province

พระจิรศักดิ์ จารุณโณ (ทองประดู่), สมเกียรติ ตันสกุล และกันตภณ หนูทองแก้ว...87

การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ
อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

The life Quality Development According to Brahmavihara Dhamma of People in
the Area of Bangchana sub-district, Muang district, Surat Thani province

พระอธิการภูวนาท จารุธมโม (ชูทอง).....108

การพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการสำหรับผู้ประกอบการ SMEs
ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

English Communication Development in the Services Sector for SMEs in Nakhon
Si Thammarat

คมสิทธิ์ สิทธิประการ, วิกรม ฉันทรางกูร, ภัชญาภา ทองใส

และกฤตพร แซ่แง่ สายจันทร์.....127

แนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทยของนักศึกษาในบทบาทของสถาบันอุดมศึกษา กับการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ทางภาษาในศตวรรษที่ 21

Guidelines for developing students' Thai language communication skills in
the role of higher education institutions and changes in language phenomena
in the 21st century

เบญจวรรณ ศรีกุล*

Benjawon Sarikul*

Received: 6 June 2023, Revised: 3 May 2024, Accepted: 27 May 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทยของนักศึกษาในบทบาทของสถาบันอุดมศึกษากับการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ทางภาษาในศตวรรษที่ 21 โดยการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำเสนอในประเด็นความสำคัญของการสื่อสาร ปัญหาในการสื่อสารภาษาไทยของนักศึกษา ตลอดจนเสนอแนวทางในการพัฒนา จากการศึกษาวิเคราะห์จากเอกสาร พบว่า ทักษะการสื่อสารเป็นทักษะที่จำเป็นและสำคัญในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการทำงาน ซึ่งนักศึกษาจำเป็นที่จะต้องเพิ่มพูนความรู้และความสามารถ แต่จากสถานการณ์การใช้ภาษาไทยของนักศึกษาในปัจจุบัน พบว่าการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ทางภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้การใช้ภาษาไทยมีความผิดเพี้ยนไปจนกระทั่งมีผลต่อการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาในระดับมาก ดังนั้นแนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทยของนักศึกษา จึงควรเริ่มที่หลายสถาบันควรมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาของรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน เน้นประเด็นการนำไปใช้ให้ถูกต้องตามสถานการณ์และบริบท นำแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานเป็นฐาน (Task - Based Learning) มาปรับใช้กับการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้นักศึกษาได้เข้าร่วมเพื่อเสริมทักษะการสื่อสารภาษาไทย

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, ทักษะการสื่อสารภาษาไทย, ศตวรรษที่ 21

Abstract

This article aims to present guidelines for developing Thai language communication skills of students in the role of higher education institutions with the changing language phenomena in the 21st century by reviewing relevant documents and research to present on the importance of communication. Problems in communicating in Thai among students as well as suggesting guidelines for development. From the study and analysis of documents, it was found that communication skills are necessary and important skills in life. especially in work which students need to increase their knowledge and ability. However, from the current situation of students' Thai language use, it was found that the change in the Thai language phenomenon in the 21st century resulted in the distortion of the Thai language usage until it affected the students' Thai language usage at a high level. Therefore, guidelines for developing students' Thai communication skills. Therefore, it should be started that many institutions should change the content of Thai language courses for communication to be in line with the current situation. Emphasis on application issues according to the situation and context. Apply the concept of learning management by using task-based learning to apply to teaching and learning. and organize extra-curricular activities for students to participate in order to enhance their communication skills in Thai.

Keywords : development guidelines, Thai communication skills, 21st century

บทนำ

การสื่อสารนับเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะการสื่อสารเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการประสานสัมพันธ์กันระหว่างบุคคล ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างคนในสังคม ตลอดจนเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับอุเทน สวัสดิ์ทอง (2555) ที่กล่าวว่า การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกเพศ ทุกวัย ไม่มีใครที่จะดำรงชีวิตได้ โดยปราศจากการสื่อสาร ทุกสาขาอาชีพก็ต้องใช้การสื่อสารในการ

ปฏิบัติงาน การทำธุรกิจต่าง ๆ โดยเฉพาะสังคมมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตลอดเวลา พัฒนาการทางสังคมจึงดำเนินไปพร้อม ๆ กับพัฒนาการทางการสื่อสาร

ดังที่ กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์ (2551) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการสื่อสารว่า บุคคลและสังคมจะเกิดการพัฒนาดได้ ส่วนหนึ่งก็เนื่องมาจากมีกระบวนการสื่อสารที่ดี เราจะสังเกตเห็นว่าการสื่อสารเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนเราตลอดเวลา ทั้งในขณะเมื่อเราทำกิจกรรมเพียงลำพังหรือเมื่อประสานสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ดังนั้น การสื่อสารจึงเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่มในสังคม ช่วยให้คนในสังคมสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ และนำไปสู่หนทางของการพัฒนาในทุกด้าน ความสำคัญที่มีเป็นอเนกประการของการสื่อสาร คือ 1) ก่อให้เกิดการประสานสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลและสังคม 2) พัฒนาความเจริญก้าวหน้าทั้งตัวบุคคลและสังคม และ 3) สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีการสื่อสารจึงเป็นกระบวนการสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมมนุษย์ ซึ่งมีความสำคัญต่อทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคลไปจนถึงระดับประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข สามารถดำรงชีวิตในความเป็นปัจเจกได้อย่างสงบสุข และดำรงอยู่ในความเป็นสังคมได้อย่างราบรื่น

จะเห็นได้ว่า ภาษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญและจำเป็นในการสื่อสารของมนุษย์ ทั้งในฐานะของผู้ส่งสารและผู้รับสาร มนุษย์ใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดความรู้สึก สิ่งที่นึกคิด ความต้องการตลอดจนเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องราวต่างๆ ของแต่ละฝ่าย ดังที่ จรุงภรณ์ กลางบุรณย์ (2558) กล่าวว่า ภาษาเป็นภูมิปัญญาของมนุษย์ที่สามารถพัฒนาเสียงซึ่งเปล่งออกได้ด้วยอาการตามธรรมชาติให้กลายเป็นเครื่องมือใช้สื่อความคิด ความรู้สึก ความต้องการของตนให้ผู้อื่นรู้และสื่อสารกันได้จนเกิดเป็นภาษา มนุษย์ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร และทำความเข้าใจกันในกลุ่มชนที่ใช้ภาษาเดียวกันได้ ภาษาทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาชีวิต ความเป็นอยู่ ความรู้ความสามารถในการหาเลี้ยงชีพ สามารถพัฒนาความรู้ ความคิด จิตใจ คุณธรรม ความเชื่อ ศิลปะแตกต่างจากสัตว์ ภาษาจึงเป็นส่วนสำคัญของความเป็นมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มชนที่เจริญก้าวหน้าหรือกลุ่มชนที่ล้าหลังที่สุดต่างก็มีภาษาใช้สื่อสารกันในกลุ่มของตน สอดคล้องกับ อาจารย์โปรแกรมวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (2560) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาในฐานะเป็นสื่อกลางในการสื่อสารว่า ในชีวิตประจำวันมนุษย์เราเกี่ยวข้องกับการสื่อสารตลอดเวลาเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก ทัศนคติ และเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยใช้ภาษาเป็นสื่อ เพื่อให้สังคมเข้าใจความหมายตรงกัน และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีระเบียบวินัย

ภายใต้กรอบวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผล โดยอาศัยความเข้าใจความรู้ด้านการสื่อสารและภาษาที่เป็นสื่อกลาง

ในประเทศไทย เราใช้ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ เป็นภาษาที่ใช้เป็นสื่อกลางในการสื่อสาร สะท้อนถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทย เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างความเป็นไทยให้คนในชาติการสื่อสารโดยใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการติดต่อเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ช่วยให้สามารถดำรงชีวิตร่วมกันได้อย่างสงบสุข ทั้งยังสามารถประกอบกิจการงานต่างๆ ได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้ภาษาไทยยังถือเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ เพื่อนำไปพัฒนาความรู้ ความคิดให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ทางภาษาไทยในศตวรรษที่ 21

ในโลกปัจจุบัน หรือโลกในศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีการสื่อสาร เมื่อสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงมิติแบบเดิมในด้านต่างๆ อาจต้องถูกทับซ้อนด้วยเทคโนโลยีใหม่ๆ คนไทยรุ่นใหม่จึงเลือกใช้ชีวิตด้วยการสื่อสารบนสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ที่รวดเร็วฉับไวทันใจเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

เมื่อการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงส่งผลต่อการใช้ชีวิตประจำวันในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการติดต่อสื่อสารที่มีการใช้ภาษาไทยเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารผ่านเครื่องมือในรูปแบบต่างๆ เช่น โทรศัพท์มือถือที่มีรูปแบบของแอปพลิเคชันที่หลากหลายให้เลือกใช้ จึงส่งผลให้สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ง่ายขึ้น แต่ในขณะเดียวกันการสื่อสารที่ง่ายขึ้นในรูปแบบนี้ย่อมส่งผลให้ ภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารเกิดการเปลี่ยนแปลงและมีความผิดเพี้ยนไปจากเดิม เนื่องจากการสื่อสารในลักษณะ สดคล้องกับ สุจิตรา ประชามิ้ง ญัฐภูมิ พิมชาลี และนิธินาถ อุดมสันต์ (2560) ที่ศึกษา การใช้ภาษาแชทในการสื่อสารผ่านแอปพลิเคชันไลน์ ผลการศึกษาพบว่า การใช้ภาษาแชทในการสื่อสารผ่านแอปพลิเคชันไลน์มีการใช้ภาษาเปลี่ยนแปลงไปจากภาษาเดิม เพราะมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยได้เข้ามาครอบงำ ทำให้มีความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวันรวมทั้งการสื่อสาร จึงทำให้คนทุกวันนี้ ใช้ภาษาไทยที่ผิดจากคำเดิม เขียนคำผิดเพี้ยน ออกเสียงเพี้ยน และที่สำคัญนำภาษาพูดมาปะปนกับภาษาทางการ

ดังที่ ศิรินทิพย์ เด่นดวง (2562) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันวิถีชีวิตของคนไทยเริ่มเปลี่ยนไปสู่ชีวิตดิจิทัลด้วยเทคโนโลยีที่เพิ่มมากขึ้น จำนวนคนไทยรุ่นใหม่ที่ใช้อินเทอร์เน็ต ในชีวิตประจำวันเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว มีความนิยมใช้สื่อสังคมออนไลน์ติดต่อสื่อสารอย่างแพร่หลายในชีวิตประจำวัน การใช้ ภาษาสนทนาอย่างเร่งรีบในเวลาจำกัดของคนไทยสมัยใหม่ก็ยิ่งผิดเพี้ยนไปจากหลักภาษาไทย เพียงเพื่อช่วยให้การพิมพ์ง่าย สั้น และเร็วขึ้น ค่านิยมในการใช้ภาษาไทยรูปแบบใหม่ที่ว่าเรียกภาษาไทยเน็ตเป็นเรื่องทันสมัย เกิดกระแสสังคมที่เห็นเรื่องการใช้ ภาษาไทยที่ บกพร่องเป็นเรื่องปกติและนิยมสร้างคำใหม่เพื่อสื่อสารให้รวดเร็วขึ้นคนไทยรุ่นใหม่มักขาดความรู้ด้านพื้นฐานทาง ภาษาไทยและละเลยไม่ระมัดระวังการใช้ภาษาไทยจนกลายเป็นนิสัยและทำให้เกิดปัญหาวิกฤตภาษาไทย

เช่นเดียวกับ จรุงภรณ์ กลางบุรัมย์ (2558) ที่กล่าวว่า ปัญหาการใช้ภาษาไทยได้เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานหลายสิบปี แต่ในยุคปัจจุบันนี้ปัญหายิ่งวิกฤติความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งมีปัจจัยหนุนนำที่สำคัญนั้นคือความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ก้าวล้ำไปอย่างรวดเร็ว เราจึงพบการใช้ภาษาไทยแบบผิดๆ มากมายจนเกือบจะกลายเป็นความคุ้นชิน โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น ยิ่งน่าเป็นห่วงมากที่สุด เป็นกลุ่มที่นิยมใช้ภาษาที่มีวิวัฒนาการทางภาษาที่เฉพาะกลุ่ม ซึ่งเป็นภาษาที่เกือบจะไม่มีไวยากรณ์ ไม่ว่าจะจากการรับส่งข้อความสั้น (SMS) การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) การสนทนาออนไลน์ (MSN) หรือแม้แต่ การแสดงความคิดเห็นในโลกอินเทอร์เน็ต การใช้ภาษาไทยที่เกิดจากอินเทอร์เน็ตนั้น เริ่มลุกลามมาจากโปรแกรมแชทและเกมออนไลน์ ซึ่งดูคล้ายเป็นการสนทนากันธรรมดา แต่ทำให้เกิดปัญหาขึ้นมากมาย ดังเช่นที่พบตามหน้าหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน และในขณะเดียวกันก็สร้างปัญหาให้แก่วงการภาษาไทยด้วย นั่นคือการกร่อนคำ และการสร้างคำใหม่ให้มีความหมายแปลกไปจากเดิม หรืออย่างที่เราเรียกว่าภาษาเด็กแวนนั่นเอง วัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่มีการสื่อสารกันมากและมีรูปแบบการสื่อสารด้วยคำที่ทันสมัย มีความหมายเฉพาะสำหรับกลุ่มและช่วงวัย วัยรุ่นจึงขาดความคำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้ให้เหมาะสม มีหลายสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นใช้ภาษาที่ผิดๆ โดยเฉพาะเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างมาก ทำให้มีความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวัน รวมทั้งการสื่อสาร วัยรุ่นในประเทศไทยยุคใหม่ บางกลุ่มได้สร้างค่านิยมที่ผิดๆ มาใช้ คือการใช้ภาษาไทยที่ผิดจากคำเดิม จึงทำให้ภาษาไทยของเราเปลี่ยนแปลงไป เยาวชนยุคหลังๆ จึงใช้ภาษาไทยไม่ถูกต้อง

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชาวีณา นอโรเอ และคนอื่นๆ (2561) ที่ศึกษาเรื่องลักษณะการใช้ภาษาบนสื่อสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นไทยในปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่าการใช้

สื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การสื่อสารไร้พรมแดนทำให้การติดต่อสื่อสารมีความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น ส่งผลให้ภาษามีการเปลี่ยนแปลงและเกิดการสร้างสรรค์ทางภาษา ทำให้ลักษณะภาษาที่มีความหลากหลาย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ลักษณะภาษาที่ปรากฏบนสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบันจากแบบบันทึกข้อมูล (Observation) ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผู้วิจัยสามารถจัดกลุ่มลักษณะภาษาออกเป็น 12 ลักษณะ ได้แก่ 1) การแปรเสียง 2) การแปรเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ 3) การซ้ำสระ พยัญชนะ และตัวสะกด 4) การประดิษฐ์คำใหม่ 5) การตัดเสียง 6) การทำให้ความหมายเปลี่ยนไปจากเดิม 7) คำที่เกิดจากข้อจำกัดของแป้นพิมพ์ (ไม่ได้กดปุ่ม shift) 8) การเลี่ยงคำหยาบหรือเลี่ยงคำที่ห้ามใช้ในสื่อสังคมออนไลน์ 9) การใช้คำแสดงเสียง อารมณ์ และกิริยาอาการ 10) การใช้อักษรย่อ 11) การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ และ 12) การสะกดตามคำพูดของเด็ก (Baby talk)

จากการศึกษาบทความและงานวิจัยข้างต้นพบว่า การเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ทางภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 เกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในสังคมโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีการนำรูปแบบของแอปพลิเคชันซึ่งมีความหลากหลาย เช่น Line , Facebook ฯลฯ มาใช้ติดต่อสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน จึงส่งผลให้การติดต่อสื่อสารสามารถทำได้ง่ายขึ้น แต่ในความสะดวกและรวดเร็วของการสื่อสารในรูปแบบดังกล่าวก็ส่งผลให้ภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารเกิดการเปลี่ยนแปลงและมีความผิดเพี้ยนไปจากเดิมทั้งในด้านการใช้คำ พบทั้งการเขียนสะกดคำผิด การตัดคำ และการสร้างคำใหม่ที่เป็นลักษณะของคำสแลง ซึ่งเป็นลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่พบบ่อยที่สุด

การสื่อสารภาษาไทยของนักศึกษากับการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ทางภาษาไทยในศตวรรษที่ 21

เมื่อศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาผ่านแอปพลิเคชันไลน์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยนครพนม ของ อุไรวรรณ คำพิลา และทัฬหีธีรดา นาคเสน (2565) ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะการใช้ภาษาในการสนทนาของผู้พูดที่ต่างวัยกันผ่านสื่อสังคมออนไลน์นั้น แบ่งออกได้ 6 ลักษณะ ได้แก่ 1) การแปรด้านการสะกดคำ พบว่า ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าคำที่ปรากฏหลังจากส่งข้อความไปอาจเป็นคำที่ไม่ถูกต้อง มีการตัดเสียงและกร่อนเสียง 2) การใช้คำสร้างใหม่ พบว่า ผู้ที่มีอายุน้อยกว่า มีการสร้างรูปการเขียนใหม่ การใช้คำสร้างใหม่ 3) การพิมพ์แบบพิเศษ พบว่า ผู้ที่มีอายุน้อยกว่า มีการพิมพ์

ซ้ำตัวอักษรตัวสุดท้าย แต่การพิมพ์เว้นระหว่างตัวอักษร การเพิ่มตัวสะกดพยัญชนะท้ายหรือสระ ให้มีความยาวเหมือนการลากเสียงในภาษาพูด 4) การใช้คำย่อที่ไม่ใช่คำย่อที่ใช้กันโดยทั่วไป พบว่า ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าใช้คำย่อซึ่งไม่ใช่คำย่อที่เป็นที่เข้าใจโดยทั่วไป ผู้ส่งสารใช้คำย่อเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการพิมพ์ 5) การสร้างคำแทนเสียง พบว่า ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าใช้คำแทนเสียงเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการพิมพ์และแสดงความรู้สึก และ 6) คำภาษาถิ่น พบว่า ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าจะมีการใช้คำภาษาถิ่นโดยทั่วไปพบมากที่สุด

รุ่งรัตน์ ทองสกุล (2562) ได้ศึกษาเรื่องการใช้ภาษาไทยผ่านเฟซบุ๊กของผู้นำนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต พบว่า มีลักษณะที่แตกต่างจากภาษาไทยมาตรฐาน เช่น การแปรคำ การตัดคำ การใช้สัญลักษณ์ การใช้เครื่องหมายต่าง ๆ การใช้คำภาษาอังกฤษแทนคำไทย เป็นต้น การใช้ภาษาดังกล่าวมุ่งเน้นความสะดวกรวดเร็ว สามารถสื่อสาร เข้าใจในกลุ่มของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องด้านการใช้ภาษาไทย เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุของการเขียนแล้ว พบว่า ไม่เห็นความจำเป็นของการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องตามมาตรฐาน เพราะเป็นการ สื่อสารเฉพาะกลุ่ม ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในวัยเดียวกัน หากมีการใช้ภาษาที่ไม่เป็นทางการทำให้มีความสนิสนิยมคุ้นเคย มีความเป็นกันเองได้มากกว่า นอกจากนี้ยังต้องการความสะดวกรวดเร็วในการพิมพ์ ลักษณะการใช้ภาษาไทยเช่นนี้อาจส่งผลต่อการความเคยชินจนทำให้ภาษาไทยที่ใช้ได้อย่างถูกต้องต้องเปลี่ยนแปลงไป เพราะเกิดค่านิยมที่ทำ ตาม ๆ กันจนเข้าใจว่าเป็นเรื่องที่ต้อง

นอกจากนี้จากการศึกษางานวิจัยของ สรศักดิ์ เชื้อวชาญ (2558) เรื่องอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีต่อการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา พบว่า ด้านความคิดเห็นที่มีต่อภาษาไทยที่ใช้ในสื่อสังคมออนไลน์ นักศึกษามีความเห็นที่ ภาษาไทยที่ใช้มีคำสะกดผิดอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ภาษาไทยที่ใช้ในสื่อสังคมออนไลน์มีผลต่อการใช้ภาษาไทยของตนเอง และมีการใช้คำสแลงสาเหตุที่นักศึกษานำภาษาไทยที่ใช้ในสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ เพราะสื่อสารง่ายกับคนวัยเดียวกัน ด้านอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ มีผลต่อการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาในระดับมาก ทั้งด้านการเขียนและการพูด ด้านการเขียน นักศึกษายำคำที่สะกดผิดมาใช้มากที่สุด รองลงมา คือ คำสแลงและด้านการพูด นักศึกษานำคำสแลงมาใช้มากที่สุด ตามด้วยคำทับศัพท์ แนวโน้มของภาษาไทยที่ใช้ในสื่อสังคมออนไลน์ นักศึกษาเห็นว่า จะมีการใช้กันอยู่ในระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น และภาษาที่ใช้จะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

จากการศึกษางานวิจัยข้างต้น พบว่า นักศึกษากับการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ทางภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 เกิดจากการใช้ภาษาผ่านเทคโนโลยีในการสื่อสารที่มีการนำรูปแบบของแอปพลิเคชันมาใช้ติดต่อสื่อสาร ส่งผลให้การใช้ภาษาไทยมีความผิดเพี้ยนไปจนเกิดเป็นความเคยชินกระทั่งภาษาไทยในสื่อสังคมออนไลน์ มีผลต่อการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาในระดับมากทั้งด้านการเขียนและการพูด

จากที่กล่าวมาทำให้ทราบว่าปรากฏการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของภาษาไทยในปัจจุบัน หากมองในแง่ของปรากฏการณ์ทางภาษาอาจถือเป็นเรื่องปกติที่ภาษาย่อมต้องมีการเปลี่ยนแปลงตามสังคม ตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป แต่หากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องตามบริบทและกาลเทศะดังที่ปรากฏเป็นปัญหาในปัจจุบัน ก็ย่อมที่จะต้องหาแนวทางเพื่อแก้ไข ทั้งนี้ก็เพื่อให้มีการใช้ภาษาไทยได้อย่างเหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ โดยเฉพาะการใช้ภาษาไทยของกลุ่มนักศึกษา ซึ่งถือเป็นกลุ่มที่มีการใช้ภาษาไทยผิดเพี้ยนไปจากเดิมมากที่สุดกลุ่มหนึ่ง ฉะนั้นจึงควรหาแนวทางเพื่อแก้ไขและพัฒนาการใช้ภาษาไทยของนักศึกษา

แนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทยของนักศึกษา

สำหรับแนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทยของนักศึกษา คงไม่สามารถมองเฉพาะในด้านของการปลูกฝังจิตสำนึกแค่เพียงอย่างเดียว หากแต่ต้องมีวิธีการในการเสริมสร้างการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องตามบริบทและสถานการณ์

สำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา นับเป็นระดับการศึกษาขั้นสูงสุด เป็นแหล่งบ่มเพาะและผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถตามคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงมีตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Ethics and Moral) ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งด้านการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารทั้งการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การสื่อสาร ทั้ง 4 ทักษะเป็นคุณสมบัติด้านการสื่อสารที่นิสิตพึงมี (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558)

จาก 4 ทักษะข้างต้นจะเห็นว่าทักษะการสื่อสารเป็นทักษะที่จำเป็นและสำคัญสำหรับการทำงาน ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่นักศึกษาจะต้องเพิ่มพูนความรู้และความสามารถเกี่ยวกับทักษะการสื่อสาร เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับนำตัวเองเข้าสู่วัยทำงาน แต่จากสถานการณ์การใช้ภาษาไทย

ของนักศึกษาในปัจจุบัน ดังปรากฏในงานวิจัยข้างต้น สถาบันอุดมศึกษาจึงควรให้ความสำคัญในการหาแนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทยของนักศึกษาท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดขึ้น ดังที่คุณหญิงไขศรี ศรีอรุณ ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนา “สถาบันการศึกษา ซึ่งทุกสถาบันมีการเรียนการสอนภาษาไทยอยู่แล้ว โดยในระดับอุดมศึกษานั้น ควรมีการเพิ่มหน่วยกิตการเรียนภาษาไทยให้มากขึ้นกว่าเดิม เพราะบางแห่งเรียนเพียงแค่ 3 หน่วยกิตเท่านั้นซึ่งน้อยเกินไป และนักศึกษาที่เรียนภาษาไทยแล้วสอบตกก็ควรต้องลงเรียนใหม่จนกว่าจะสอบผ่านจึงจะจบการศึกษาได้”

ดังที่ ศ.ดร.ปราณี กุลละวณิชย์ ผู้อำนวยการศูนย์ภาษาไทยสิรินธร ได้กล่าวเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับอุดมศึกษาว่า การเรียนการสอนภาษาไทยในระดับอุดมศึกษานั้น ไม่ค่อยได้ผลเนื่องจากผู้เรียนมีจำนวนมาก จึงไม่สามารถให้นักศึกษามาฝึกฝนการใช้ภาษาไทยได้เพราะต้องใช้เวลามาก (แพง ชินพงศ์. 2550 : ออนไลน์)

นอกจากนี้ กานต์วี ชมเชย (2556) กล่าวในอีกประเด็นที่น่าสนใจว่า อาจารย์ผู้สอนภาษาไทยควรเปิดใจให้กว้าง ในเมื่อไม่สามารถฝืนธรรมชาติการเปลี่ยนแปลงของภาษาซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมได้ ดังนั้นสิ่งที่อาจารย์ผู้สามารถทำได้ในยุคที่ภาษานี้เกิดขึ้นและใช้สื่อสารกันอย่างแพร่หลายในอินเทอร์เน็ต ก็คือ สอนให้เด็กรู้จักภาษาไทยเน็ต ที่ตนเองใช้ ว่ามีลักษณะอย่างไร เกิดขึ้นเพื่อจุดประสงค์ใด เป็นภาษาที่เหมาะสมในการสื่อสารในอินเทอร์เน็ตเท่านั้นไม่เหมาะที่จะนำมาใช้สื่อสารในสถานการณ์อื่นอย่างไร

จากลักษณะความคิดเห็นข้างต้นทำให้ทราบว่าสถาบันอุดมศึกษาควรมีการปรับเปลี่ยนและเสริมแนวทางเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทยของนักศึกษา ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารของนักศึกษาให้พร้อมและรองรับกับการทำงานในอนาคต ดังนี้

1. ปรับชื่อรายวิชาให้มีความน่าสนใจเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ เช่น รายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 หรือ รายวิชาทักษะเพื่อการสื่อสารภาษาไทยในสภาวะการณ์ปัจจุบัน จากการศึกษาหลักสูตรพบมีแค่เพียงบางมหาวิทยาลัยเท่านั้นที่ได้ปรับชื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

2. ปรับหรือเพิ่มรูปแบบเนื้อหาของรายวิชาภาษาไทยซึ่งเป็นรายวิชาพื้นฐานที่นักศึกษาทุกคนต้องเรียน โดยปรับให้เนื้อหามีความสอดคล้องกับสภาพการณ์ของภาษาไทยในปัจจุบัน ทั้งนี้ควรให้ความสำคัญกับภาษาไทยในสื่อออนไลน์ที่ปรากฏผ่านรูปแบบของแอปพลิเคชันต่างๆ เช่น Line , Facebook ฯลฯ

3. นำประเด็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 ที่ปรากฏในขณะนั้นมาตั้งเป็นหัวข้อ อาจจะนำเสนอในรูปแบบของการอภิปราย แต่ทั้งนี้หัวข้อที่กำหนดควรเป็นหัวข้อที่ให้นักศึกษาเห็นประเด็นการเปลี่ยนแปลงของภาษาที่สามารถเกิดขึ้นได้ในแต่ละยุคแต่ละสมัย และเน้นย้ำในส่วนของการนำไปใช้ที่ต้องให้ถูกต้องตามสถานการณ์และบริบท ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมาก

4. ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานเป็นฐาน (Task - Based Learning) ซึ่งแนวคิดนี้เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ผ่านการทำงานหรือภาระงานที่ได้รับมอบหมาย โดยที่ครูผู้สอนต้องลดบทบาทของตัวเองลง แต่เพิ่มบทบาทในการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีนี้ รายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มศว 111 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้นำแนวคิดการจัดการเรียนรู้นี้มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน โดยออกแบบเป็น “กิจกรรมบูรณาการความรู้ทักษะภาษาไทยเพื่อสื่อสาร” ซึ่งเป็นกิจกรรมกลุ่มที่มอบหมายงานให้ผู้เรียนสร้างผลงานสร้างสรรค์ในลักษณะรูปแบบสารคดีสั้นที่ฝึกทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียน โดยการนำมาบูรณาการร่วมกัน ซึ่งมีทั้งหมด 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียมปฏิบัติงาน 2) ขั้นระหว่างปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ขั้นปฏิบัติงานที่ต้องมีการแก้ปัญหา การร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ส่วนตัว การสร้างสรรค์ชิ้นวางแผนปฏิบัติงาน และชิ้นรายงาน 3) ขั้นหลังปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การวิเคราะห์ภาษา การฝึกใช้ภาษาและการติดตามผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานเป็นฐาน (Task Based Learning) ช่วยพัฒนาทักษะภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เพราะผู้เรียนได้ฝึกการใช้ภาษาทั้งบทบาทผู้รับสารและส่งสาร กล่าวที่จะใช้ภาษาในการสื่อสารเพื่อปฏิบัติงานและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น สิ่งเหล่านี้เป็นการสร้างบรรยากาศและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ภาคทฤษฎีมาสู่การปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กาญจนา ตันโพธิ์ และ นันทพร ศรีจิตติ. 2564)

จากแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานเป็นฐาน (Task - Based Learning) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการสื่อสาร นับเป็นอีกหนึ่งแนวคิดที่น่าสนใจ เพราะแนวคิดดังกล่าวสามารถก่อให้เกิดการพัฒนาด้านทักษะการสื่อสารของนักศึกษาได้ ซึ่งหากมีการนำแนวคิดดังกล่าวนี้มาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทยของนักศึกษา ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางภาษาในศตวรรษที่ 21 ก็จะสามารถช่วยให้นักศึกษาได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติจริง

ผ่านกิจกรรมที่เน้นให้เกิดการใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องตามสถานการณ์และบริบท ส่งผลให้นักศึกษาสามารถมองเห็นความแตกต่างของภาษาในแต่ละรูปแบบ แต่ละสถานการณ์ได้ชัดเจนขึ้น

5. สร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพิ่มเติม เพื่อให้ นักศึกษาสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมได้ตามความสมัครใจ โดยจัดให้รูปแบบของกิจกรรมมีความสนุก น่าสนใจ โดยเน้นการนำปัญหาที่เกิดขึ้นในการใช้ภาษาไทยของนักศึกษามาเป็นพื้นฐานในการจัดกิจกรรม ทั้งนี้ อาจสามารถจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยการบูรณาการผ่านแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานเป็นฐาน

6. ส่งเสริมให้มีการจัดสื่อตามจุดต่างๆ ในมหาวิทยาลัย เพื่อดึงดูดให้นักศึกษาใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องตามสถานการณ์และบริบท โดยจัดในรูปแบบที่ง่ายต่อการเข้าใจ เปรียบเทียบภาษาไทยในสื่อออนไลน์ กับภาษาไทยในรูปแบบทางการที่เหมาะสม และควรมีการณรงค์ผ่านสื่อออนไลน์ โดยการใช้ช่องทางสื่อออนไลน์ต่างๆ ของมหาวิทยาลัย เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ ฯลฯ ทั้งนี้ เพื่อกระตุ้นการสร้างจิตสำนึกในการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องของนักศึกษา

บทสรุป

สำหรับแนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทยของนักศึกษากับการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ทางภาษาในศตวรรษที่ 21 นั้น สถาบันอุดมศึกษาควรหันมาปรับเปลี่ยนเนื้อหา รายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน โดยเน้นให้นักศึกษาเกิดกระบวนการคิด วิเคราะห์ แยกแยะระดับการใช้ภาษาไทยในสถานการณ์และบริบทต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม และอาจใช้วิธีการเรียนการสอนผ่านแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานเป็นฐาน (Task - Based Learning) ที่เน้นบทบาทของผู้เรียนเป็นสำคัญ หรืออาจใช้การพัฒนาผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีความน่าสนใจ ซึ่งแนวคิดและวิธีการต่างๆ ที่เป็นรูปธรรมย่อมช่วยกระตุ้นและเสริมให้นักศึกษาได้เกิดการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทย กระทั่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการทำงานในอนาคตได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ตันโพธิ์ และนันทพร ศรจิตติ. (2564). การพัฒนาทักษะภาษาไทยเพื่อการสื่อสารด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานเป็นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 44(2), 164-174.
- กานต์วี ชมเชย. (2556). ภาษาไทยเน็ต : ภาษาเฉพาะกลุ่มของคนไทยรุ่นใหม่ในการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์. (2551). *ทักษะภาษาเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- จรุงกรณ์ กลางบุรัมย์. (2558). ภาษาวัยรุ่นกับการเปลี่ยนแปลงไวยากรณ์ไทยในยุคโซเชียลเน็ตเวิร์ค. *วารสารมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 4(1), 345.
- จารีณา นอโรเอ และคนอื่นๆ. (2561). ลักษณะการใช้ภาษาบนสื่อสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นไทยในปัจจุบัน, *การประชุมหาใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 9*, วันที่ 20-21 กรกฎาคม 2561 ณ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, 950.
- แพง ชินพงศ์. (2550). *วิกฤติภาษาไทย แก้ได้ด้วย“รัก”*. ค้นเมื่อ พฤษภาคม 20, 2566 จาก <https://mgronline.com/qol/detail/9500000087515>
- รุ่งรัตน์ ทองสกุล. (2562). การใช้ภาษาไทยผ่านเฟซบุ๊กของผู้ນักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, *การประชุมวิชาการระดับชาติ IAMBEST ครั้งที่ 4*, วันที่ 30 – 31 พฤษภาคม 2562 ณ โรงแรมทินิติ จังหวัดระนอง, 1013.
- ศิริทิพย์ เด่นดวง. (2562). วัฒนธรรมไทยยุค 4.0: การใช้ภาษาของคนไทยในสื่อสังคมออนไลน์, *งานประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 11 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*, วันที่ 11 – 12 กรกฎาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 1574.
- สุจิตรา ประชามิ่ง, ณัฐวุฒิ พิมชาติ และนิธินาถ อุดมสันต์. (2560). การใช้ภาษาแชทในการสื่อสารผ่านแอปพลิเคชันไลน์. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 11(2), 80.
- สรศักดิ์ เชี่ยวชาญ. (2558). อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีต่อการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา. *วารสารมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*, 35(3), 82.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2558). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2557. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

อาจารย์โปรแกรมวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย. (2560). ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : สุตรไพศาลบิวเตอร์.

อุเทน สวัสดิ์ทอง. (2555). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสื่อสาร. ค้นเมื่อ พฤษภาคม 20, 2566 จาก <https://introcommunications.wikispaces.com/>

อุไรวรรณ คำพิลา และทัฬหีธีรดา นาคเสน. (2565). การใช้ภาษาไทยในการสื่อสารระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาผ่านแอปพลิเคชันไลน์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยนครพนม. Research article Journal of Engineering Technology Access, 2(1), 67.

ผู้เขียน

เบญจวรรณ ศรีกุล*

การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารและการจัดการการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เลขที่ 299/4 ถนนเพชรเกษม ตำบลท้ายช้าง อำเภอเมือง จังหวัดพังงา 82000

E-mail: benjawon.honey@gmail.com

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)

E-mail : benjawon.honey@gmail.com

Guidelines for developing students' Thai language communication skills in the role of higher education institutions and changes in language phenomena in the 21st century

Foreign Guests' Satisfaction with Hotel Front Office Staff's English-Speaking Communication Ability and Cross-Cultural Communication

Sarinrat Sertpunya* Tanuya Petsong And Prasit Nakpathumswat

Received: 14 January 2024, Revised: 21 June 2024, Accepted: 24 June 2024

Abstract

This study investigated foreign guests' satisfaction with hotel front office's English-speaking communication ability case study Novotel Bangkok Bangna Hotel and focused on English Skills and Cross-Cultural communication.

The objectives of this study were to find out the level of foreign guests' satisfaction with hotel front office's English-Speaking communication ability case study Novotel Bangkok Bangna Hotel and to find out the ways to improve Novotel Bangkok Bangna Hotel front office's English-Speaking communication ability Cross-Cultural communication.

The research instrument in this study was a questionnaire asking about personal data, guests' satisfaction with Novotel Bangkok Bangna Hotel front office's English-speaking communication ability, 20 closed-ended questions using a Likert rating scale and an open-ended question. The questionnaire was distributed to 100 foreign guests both male and female, who stayed at Novotel Bangkok Bangna Hotel from March 1- 31, 2023. The convenience sampling method was used in this study. The data were analyzed and presented in descriptive statistics in the form of frequency, Percentage and mean using the Statistical Package for the Social Sciences (SPSS).

The findings show that most guests were male and businesspeople. They came from Asian countries and visited the hotel to do business. Overall the guests' satisfaction with Novotel Bangkok Bangna Hotel front office's English-Speaking communication ability was at a high level with a 4.03 mean score. Moreover, overall the guests' satisfaction with Novotel Bangkok Bangna Hotel front office with the Cross- Cultural communication was at a high level with a 4.04 mean score. For the open-ended question, none respondents offered any

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)

E-mail : sarinrat.se@northbkk.ac.th

Foreign Guests' Satisfaction with Hotel Front Office Staff's English-Speaking
Communication Ability and Cross-Cultural Communication

opinions in this part, indicating that Novotel Bangkok Bangna Hotel front office's English-Speaking communication ability was sufficient.

Keywords : Foreign Guests' Satisfaction, English-speaking Communication Ability, Front Offices Staff's, Cross-Cultural Communication

Introduction

The English language is used in numerous countries and has become a global language used as the medium of communication in several businesses such as tourism, international trade, international organizations and the hotel business. English Speaking communication plays a significant role in the success of a firm or company (Krizan, Merrier, Logan & William, 2008, p.419). English speaking is one of the English skills used to communicate with foreigners when doing business or other activities. If people who do business with foreigners can trade with foreign quest efficiently, the business will be successful. People who do business with foreigners try to improve their English skills so that they are able to deal with foreign guest efficiently. In regards to the hotel industry, hotel front office has to communicate with both Thai and foreign customers daily, Misunderstandings or misinterpretations when communicating in English with foreign quest occur because English is not the native language of Thais. Thai people who have to do business with foreigners in when communicating English with foreign quests occur because English is not the native language of Thais. Thai people who have to do business with foreigners when communicating English with foreign quests occur because English is not the Native language of Thais. Thai people who have to do business with foreigner thus typically seek to improve their English-speaking skills so that they are able to deal with foreign customer more efficiently.

In addition, service business tries to improve their service quality in order to make customers satisfied, especially in the hotel industry. If hotels can provide high quality products and services, they can build strong relationships with customers who will return to stay in their hotels (Johnson & Gustafsson, 2000, P.1). As hotels are experiencing increased competition,

they need to offer high-quality staff as an amenity in addition to nice room. Hotel receptionists have to communicate with both Thai and foreign customer in English with foreign guest. To overcome the communication barriers, hotel front office staff should pay attention to effective communication including verbal and body language because communication is a vital factor in the success of a business.

Therefore, the significance of the hotel industry led the researcher to undertake this research in order to improve and develop hotel front office's staff English speaking communication ability case study Novotel Bangkok Bangna Hotel and focused on English Skills and Cross-Cultural communication

Research Questions

1. What is the satisfaction level of foreign guests when communicating in English with Novotel Bangkok Bangna Hotel Front Office staff?
2. In what ways does Novotel Bangkok Bangna Hotel's front office need to improve English Speaking communication when they communicate with foreign guests?

Objectives of the study

The objectives of this study are as follows:

1. To find out the level of foreign customers' satisfaction with Novotel Bangkok Bangna Hotel front office's staff English Speaking communication ability.
2. To find out the ways to improve Novotel Bangkok Bangna Hotel front office's staff English Speaking communication ability.

Research Methodology

Subjects / participants

The population of this study were 100 foreign guests, both male and female, who stayed at Novotel Bangkok Bangna Hotel from March 1- 31, 2023. The convenience sampling method (Nunan & Bailey, 2009, p.128) was used in this study. The sampling were 100 foreign guests, both male and female, who stayed at Novotel Bangkok Bangna Hotel from March 1- 31, 2023. The researcher distributed the questionnaires at the Front Office counter of

Novotel Bangkok Bangna Hotel to sample group until the target number of participants was achieved. The researcher then picked up the questionnaires during the afternoon at two o'clock and the evening at six o'clock.

The research Instrument

The research instrument in this study was a questionnaire containing closed-ended questions and open-ended question and a five-point Likert scale. The questionnaire was divided into three parts as follows:

Part one obtained demographic data concerning gender, nationality, occupation, the purpose of the trip and frequency of visit to Novotel Bangkok Bangna Hotel.

Part two asked the foreign guests to indicate their satisfaction with Novotel Bangkok Bangna Hotel front office's staff English speaking communication ability using closed-ended questions.

Part three was an open-ended question. The open-ended questions in this part asked for the guests' opinions or suggestions for improving Novotel Bangkok Bangna Hotel front office's staff English Speaking communication ability.

The criteria used in this satisfaction rating with the five-point Likert scale are described as follows:

5 = strongly agree; 4 = agree; 3 = moderate; 2 = disagree; 1 = strongly disagree.

Each range of mean score ($\bar{x}$) represents the following degree of responses:

4.21 – 5	= the highest satisfaction
3.41 – 4.20	= high satisfaction
2.61 – 3.40	= moderate satisfaction
1.81 – 2.60	= low satisfaction
1.00 – 1.80	= the lowest satisfaction

Research Design

A cross-sectional design was used in this study to explore the level of foreign guest's satisfaction with Novotel Bangkok Bangna Hotel front office's staff English speaking communication ability. In this type of study, the whole sampling as asked to provide answers to the research question at one point in time. Like a rehearsal before the real performance on the stage, the pilot study was used to test the reliability and validity of the questionnaire. The questionnaires were distributed to 20 colleagues at the hotel who were familiar with the sampling in this study in order to identify any unclear questions, confusing instructions, mistakes, and misspellings and then get feedback. After the pilot study, the questionnaires were distributed to the target group using the convenience sampling method; and picked up after they answered the questionnaire.

Data analysis

The quantitative data was analyzed using the Statistical Package for the Social Sciences on Personal Computer (SPSS). The statistical method used to analyze data were frequency, percentage and mean.

Frequency and percentage were used to describe the foreign customers' personal data and information concerning Novotel Bangkok Bangna Hotel front office's staff English Speaking communication ability.

The arithmetic mean was employed to evaluate foreign guest satisfaction with Novotel Bangkok Bangna Hotel front office's staff English Speaking communication ability.

An open-ended question asked for suggestions from the respondents to find out ways to improve

Novotel Bangkok Bangna Hotel front office's staff English Speaking communication ability.

Research result

Personal data of the respondents

The first part of the questionnaire investigated the demographic data concerning gender, nationality, occupation, purpose of the trip and frequency of visiting Novotel Bangkok Bangna Hotel. The information is shown in the form of frequency and percentage of the respondents as follows:

Table 1. Gender of the Respondents

Gender	Frequency	Percentage
Male	62	62
Female	38	38
Total	100	100

From Table 1, the total number of respondents was 100, with 62 male and 38 female respondents. In other words, males accounted for 62% and the rest, 38% of the respondents, were female.

Table 2. Nationality of the Respondents

Nationality	Frequency	Percentage
American	21	21
Asian	44	44
Australian	10	10
European	25	25
Others (please specify)	-	-
Total	100	100

According to Table 2, the nationality of respondents, the majority of respondents; 44 respondents, came from Asian countries, accounting for 44%. Next, 25% of respondents were Europeans, 21% of respondents were Americans and 10% of respondents were Australians.

Table 3. Occupation of the Respondents

Occupation	Frequency	Percentage
Businessperson	53	53
Employee	37	37
Government Official	6	6
Other (Please specify)	4	4
Total	100	100

As shown in Table 3, regarding the occupation of the respondents, the majority were businesspeople (53), accounting for 53%. A total of 37% of respondents were employees while 6% of respondents were government officials. The remainder included housewives and others, and accounted for 4%.

Table 4. Purpose of the trip

Purpose of the trip	Frequency	Percentage
Business	54	54
Seminar	23	23
Holiday	23	23
Other (Please specify)	-	-
Total	100	100

As shown in Table 4, 54 respondents visited Novotel Bangkok Bangna Hotel for business, accounting for 54%, while 23% came for both seminars and holidays (46 respondents).

Table 5. Frequency of visits per year to Novotel Bangkok Bangna Hotel

Frequency of visits per year to Novotel Bangkok Bangna Hotel	Frequency	Percentage
1 time	62	62
2-3 times	26	26
More than 3 times	12	12
Total	100	100

As shown in Table 5, the majority of respondents, 62 respondents, visited the hotel one time per year, accounting for 62%. Moreover, 26% of respondents visited the hotel two to three times per year. Only 12% of respondents visited the hotel more than three times per year.

Foreign Guests' Satisfaction toward Hotel Front Office Staffs' English-Speaking Communication Ability and Cross-Cultural Communication

The second part sought to determine the foreign guests' satisfaction with the hotel front office's English-speaking communication ability case study Novotel Bangkok Bangna Hotel focused on English Skills and Cross-Cultural communication. Closed-ended questions with a five-point Likert scale were used to measure the degree of opinions. The findings are shown in the form of frequency and mean.

Table 6 the Foreign Guests' Satisfaction toward Hotel Front Office Staffs' English-Speaking Communication Ability

Statement	Level of Satisfaction					Mean
	1	2	3	4	5	$\bar{x}$
English-Speaking Communication Ability						
The Front Office Staffs at Novotel Bangkok Bangna Hotel						
1. speak English fluently and clearly.	-	-	9 (9%)	78 (78%)	13 (13%)	4.04
2. give clear directions and instructions.	-	-	13 (13%)	68 (68%)	19 (19%)	4.06
3. do not speak English too fast.	-	-	38 (38%)	49 (49%)	13 (13%)	3.75
4. always understand my English.	-	-	28 (28%)	53 (53%)	19 (19%)	3.91
5. speak English with customers using appropriate conversation formats.	-	-	12 (12%)	63 (63%)	25 (25%)	4.13
6. respond to your request using appropriate intonation patterns.	-	-	16 (16%)	55 (55%)	29 (29%)	4.13
7. are attentive to customers.	-	-	6	67	27	4.21

		(6%)	(67%)	(27%)	
Overall					4.03

From table 6, the overall findings showed that foreign guests most were highly satisfied ($\bar{X} = 4.03$) with the front office's English-Speaking communication ability of Novotel Bangkok Bangna Hotel. The details of the findings showed that 78% of foreign guest agreed that the front office's English-Speaking communication ability of Novotel Bangkok Bangna Hotel fluently and clear ($\bar{X} = 4.04$). A total of 68% of the foreign guest agreed that the front office's English-speaking communication ability of Novotel Bangkok Bangna Hotel gave clear directions and instructions ($\bar{X} = 4.06$). Meanwhile, 49% of foreign guest agreed that front office's English-Speaking communication ability of Novotel Bangkok Bangna Hotel did not speak English too fast ($\bar{X} = 3.75$). A total of 53% of foreign guest agreed that the front office's English-speaking communication ability of Novotel Bangkok Bangna Hotel always understood customers' English ($\bar{X} = 3.91$). Moreover, 63% of foreign guest agreed that front office's English-speaking communication ability of Novotel Bangkok Bangna Hotel using appropriate conversation formats ($\bar{X} = 4.13$). Finally, 55% of foreign guest agreed that front office's English-Speaking communication ability of Novotel Bangkok Bangna Hotel responded to customers' request using appropriate intonation patterns ($\bar{X} = 4.13$) while the remaining 67% of foreign guest agreed that the front office's English-Speaking communication ability of Novotel Bangkok Bangna Hotel was attentive to customers ($\bar{X} = 4.21$).

Table 7 The Foreign Guests' Satisfaction with the Cross-cultural communication of the Front Office Staff at Novotel Bangna Hotel

	Level of Satisfaction	
--	-----------------------	--

Statement	1	2	3	4	5	ean $\bar{x}$
English – Speaking with the Cross-cultural Communication Ability						
The Front Office at Novotel Bangkok Bangna Hotel						
1. speak English with a friendly and polite manner.	-	-	5 (5%)	7 (57%)	8 (38%)	.33
2. provide service with a smile.	-	-		7 (47%)	3 (53%)	.53
3. use appropriate business terms and expressions.	-	-	8 (18%)	0 (60%)	2 (22%)	.04
4. are consistently courteous to customers.	-	-	0 (10%)	7 (67%)	3 (23%)	.13
5. reach appropriately to customers' complaints.	-	-	0 (40%)	0 (40%)	0 (20%)	.81
6. use appropriate gestures to show that they understand customers' needs.	-	-	1 (31%)	2 (52%)	7 (17%)	.86
7. never ask a question in an aggressive manner.	-	-	2 (12%)	3 (63%)	5 (25%)	.13
8. can understand me very well when I use slang words.	-	-	58 (58%)	34 (34%)	8 (8%)	.50
Overall						4.04

Table 7 illustrated the foreign guests' satisfaction with the cross-cultural communication of the front office at Novotel Bangkok Bangna Hotel. Overall the findings showed that most of the foreign guests were highly satisfied with the cross-cultural communication of the front office at Novotel Bangkok Bangna Hotel ($\bar{x} = 4.04$). The details of the findings showed that 57% of foreign guests agreed that the Front Office at Novotel Bangkok Bangna Hotel spoke English in a friendly and polite manner ($\bar{x} = 4.33$). Meanwhile, 53% of the foreign guests strongly agreed that Novotel Bangkok Bangna Hotel provided service with a smile ($\bar{x} = 4.53$). A total of 60% of foreign guests agreed that the Front Office at Novotel Bangkok Bangna Hotel used appropriate business terms and expressions ($\bar{x} = 4.04$).

Furthermore, 67% of foreign guests agreed that the front office at Novotel Bangkok Bangna Hotel were consistently courteous to customer ($\bar{X} = 4.13$). A total of 40% of foreign guests both agreed and moderately agreed that the front office at Novotel Bangkok Bangna Hotel reacted appropriately to customers' complaints ($\bar{X} = 3.80$). On top of that, 52% of respondents agreed that the receptionists at Shangri-La Hotel used appropriate gestures to show that they understood customers' needs ($\bar{X} = 3.86$). Finally, 63% of foreign guests agreed that the front office at Novotel Bangkok Bangna Hotel never asked a question in an aggressive manner ($\bar{X} = 4.13$) while the remaining 58% moderately agreed that the front office at Novotel Bangkok Bangna Hotel could understand customers very well when foreign customers used slang words ($\bar{X} = 3.50$).

OPEN-ENDED QUESTION

The open-ended question asked for the opinion or suggestions of the foreign guests in regarding improve the Hotel Front Office Staff's English-Speaking Communication Ability. None of the foreign guests offered any opinions or suggestions in this part. This may indicate that the Hotel Front Office Staffs' English-Speaking Communication Ability is already quite satisfactory.

DISCUSSION

This section concerns how the results relate to the theories and the previous studies as follows:

The Personal Data of the Foreign Guest

The study shows that most foreign guests were male businesspeople from Asian countries who visited Novotel Bangkok Bangna Hotel to do business one time per year. This result is the same as in Napat Runnakit's (2007), study of the customers' satisfaction with English language communication skill (listening-speaking) of the front desk staff at the Windsor Suites Hotel, with 60.59% of respondents from Asian countries, 17.52% of respondents Europeans, 16.42% of respondents Americans and 5.11% of respondents Australians. Moreover, the comparative study of Waraporn Jitjenkarn (2011) on foreign customers'

satisfaction towards the Bank of Ayudhya PCL staff's English oral communication ability showed that most of respondents were Asian, accounting for 19%.

The Foreign Guests' Satisfaction with English-Speaking Communication and Cross-Cultural Communication Ability of the Front Office Staff at Novotel Bangna Hotel

The results of this study show that most of the foreign guests were highly satisfied with English skills of the front office at Novotel Bangkok Bangna Hotel. This study can be compared with Waraporn Jitjenkam's (2011), study of foreign customers' satisfaction towards the Bank of Ayudhya PCL staff's English oral communication ability, with the findings showing that most of the respondents had the highest satisfaction level toward their ability. Moreover, the results are in line with Napat Runnakit's (2007), study of customers' satisfaction with the English language communication skill (listening-speaking) of the front desk staff at the Windsor Suites Hotel, with the findings showing that the respondents were highly satisfied in terms of speaking English fluently and clearly, giving clear directions and instructions, and always understanding their English.

In terms of not speaking English too fast, speaking English with customers using appropriate conversation formats, being attentive to customers and responding to customer requests using appropriate intonation patterns, the current study is in line with the study of Waraporn Jitjenkam (2011), study of foreign customers' satisfaction towards the Bank of Ayudhya PCL staff's English oral communication ability, with the findings showing that most of respondents were satisfied with these skills of BAY's staff.

The Foreign Guests' Satisfaction with Cross-cultural Communication of the Front Office Staff at Novotel Bangna Hotel

The results of this study showed that most foreign guest were highly satisfied with the cross-cultural communication of the front office at Novotel Bangkok Bangna Hotel. The results are in line with Napat Runnakit's (2007), study of customer's' satisfaction with the English language communication skill (listening-speaking) of the front desk staff at the Windsor Suites Hotel, with the cross-cultural study showing that most of respondents were highly satisfied with the cross-cultural communication of the front desk staff. Moreover. The findings concur

of the study of Waraporn Jitjenkam (2011) on foreign customers' satisfaction towards the Bank of Ayudhya PCL staff's English oral communication ability, which found that most of respondents were highly satisfied with BAY staff's English oral communication ability.

In terms of speaking English with a friendly and polite manner, the findings for this statement showed that most of the respondents had the highest satisfaction level. This indicates that most of respondents were pleased with Thai manners. This is in line with the study of Napat Runnakit (2007), study of customers' satisfaction with the English language communication skill (listening-speaking) of the front desk staff at the Windsor Suites Hotel, which showed that most of respondents were highly satisfied with the expression of sincerity through their friendly and polite manners.

In terms of using appropriate business terms and expressions, the findings for this statement show that most of respondents were highly satisfied with this factor. This can be compared with the study of Napat Runnakit (2007), study of customers' satisfaction with the English language communication skill (listening-speaking) of the front desk staff at the Windsor Suites Hotel, with the findings showing that most of respondents were highly satisfied with using appropriate technical terms.

In terms of reacting appropriately to customers' complaints, the findings for this statement show that most of the respondents were highly satisfied. This result is similar to the study of Napat Runnakit (2007), study of customers' satisfaction with the English language communication skill (listening-speaking) of the front desk staff at the Windsor Suites Hotel, who found that customers were highly satisfied with this factor. Moreover, the finding of this statement was similar to the study of Saranthinee Mongkolrat and Sathirakorn Pongpanich (2009) on foreign patient customers' satisfaction with private hospital, with regard to quality of service. The finding revealed that "Excellent" was at the highest rank in overall performance in this study.

In terms of using appropriate gestures to show that they understood customers' needs and never asked a question in an aggressive manner, the findings show that most of respondents were highly satisfied. Moreover, these results are similar to both Napat Runnakit

(2007), study of customers' satisfaction with the English language communication skill (listening-speaking) of the front desk staff at the Windsor Suites Hotel; in term of using appropriate gestures and asking appropriate questions, and Waraporn Jitjenkam (2011), study of foreign customers' satisfaction towards the Bank of Ayudhya PCL staff's English oral communication ability, in term of responding to customers request well, with the findings of them showing that most of respondents were highly satisfied and always responded to customer requests well.

Regarding this statement, the front office at Novotel Bangkok Bangna Hotel provided service with a smile, with the finding of this study showing that most of respondents were at the highest satisfaction level. This indicates that most of respondents were pleased with the Thai smile while they were working. Moreover, the front office at Novotel Bangkok Bangna Hotel were consistently courteous to customers and could understand customers very well when they used slang words, indicating that most respondents were highly satisfied with their abilities.

In conclusion, the overall findings show that most foreign guest were highly satisfied with the English skills and cross-cultural communication of the front office at Novotel Bangkok Bangna Hotel. The findings support the concept of customers' satisfaction micro models explained by Erevelles and Leavitt (1992) and the theory of customers' satisfaction explained by the Times 100 Business Case Studies (2012), online business studies and business English resource from England. Erevelles and Leavitt (1992) explained that emotion, pleasure and feeling affect moods during the consumption experience. The Times 100 Business Case Studies (2012) pointed out that good products and services, good customer service and good after-sales services can increase the level of customers' satisfaction. Moreover, the results of this study are similar to the study of Waraporn Jitjenkam (2011), study of foreign customers' satisfaction towards the Bank of Ayudhya PCL staff's English oral communication ability, found that most of the respondents were highly satisfied with BAY staff's English oral communication. However, the study of Napat Runnakit (2007), study of customers' satisfaction with the English language communication skill (listening-speaking) of the front desk

staff at the Windsor Suites Hotel, is not similar to this study because the level of customers' satisfaction was at a moderate level.

CONCLUSIONS

The following conclusions can be drawn from the discussion above.

1. Foreign Guests had a high level of satisfaction with the English skills of the front office at Novotel Bangkok Bangna Hotel

2. Foreign Guests had the highest satisfaction with the English skills of the front office at Novotel Bangkok Bangna Hotel in term of being attentive to customers.

3. The Foreign Guests had a high level of satisfaction with the cross-cultural communication ability of the front office at Novotel Bangkok Bangna Hotel

4 With regard to the statement that the front office at Novotel Bangkok Bangna Hotel spoke English with a friendly and polite manner, the foreign guests showed the highest level of satisfaction.

5 With regard to statement that the front office at Novotel Bangkok Bangna Hotel provided service with a smile, the foreign guests showed the highest level of satisfaction.

REFERENCES

- Erevelles, S., & Leavitt, C. (1992). **Comparison of current models of consumer satisfaction/dissatisfaction.** Journal of Consumer Satisfaction, Dissatisfaction and Complaining Behavior, 5, 104-114.
- Johnson, M. D., & Gustafsson, A. (2000). **Improving customer satisfaction, loyalty, and profit : An integrated measurement and management system.** San Francisco : Jossey-Bass.
- Krizan, A.C. "Buddy"., Merrier, P., Logn J., & Williams K. (2008). Business communication (7th ed.). Mason, OH : Thomson South-Western.

- Napat Runnakit. (2007). **Customer satisfaction with English language communication skill (listening-speaking) of the front desk staff : Case study : Windsor Suites Hotel.** Unpublished master's thesis, University of Thai Chamber of commerce, Bangkok, Thailand.
- Nunan, D., & Bailey, K. M. (2009). **Exploring second language classroom research : A comprehensive guide.** Boston, MA : Heinle, Cengage Learning.
- Saranthinee Mongkolrat, & Sathirakorn Pongpanich. (2009). **Foreign patieng customer satisfaction with private hospital service [Electronic version].**
- The Times 100 Business Case Studies. (2012). **Customer satisfaction.** Retrieved August 22, 2012, from <http://businesscasestudies.co.uk/business-theory/operations/customer-satisfaction.html>
- Waraporn Jitjenkarn. (2011). **Foreign customers' satisfaction towards the ability of Bank of Ayudhya staff's English oral communication.** Unpublished master's thesis, Thammasat University, Bangkok, Thailand.

ผู้เขียน

Sarinrat Sertpunya *

Tanuya Petsong

Prasit Nakpathumswat

Curriculum Instructor of Doctor of Philosophy Program in English Language Studies, Liberal Arts Faculty.
North Bangkok University

การโหยหาอดีตสู่ประเพณีประดิษฐ์ในพื้นที่การท่องเที่ยวในสังคมไทย
Nostalgia for the past to invention traditions through
the tourism areas in Thai society

ยุทธกาน ดิสกุล*
Yuttakan Dissakul*

Received: 7 February 2023, Revised: 24 June 2024, Accepted: 27 June 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนแนวคิดการโหยหาอดีตและประเพณีประดิษฐ์ผ่านบริบทการท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยผลการศึกษาพบว่า ทั้งแนวคิดการโหยหาอดีตและประเพณีประดิษฐ์ต่างมีจุดร่วมในการพิจารณา 2 ประการคือ 1) การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม โดยการสร้างภาพตัวแทนทางวัฒนธรรมในอดีตที่สามารถสะท้อนผ่านกระบวนการรื้อฟื้นประเพณีตลอดจน การสร้างสรรค์งานเทศกาล รวมทั้งการจำลองสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคสินค้าทางวัฒนธรรม และ 2) การประกอบสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่นในพื้นที่ท่องเที่ยว อันเกิดจากการสร้างความหมายของความเป็นท้องถิ่นโดยอาศัยปฏิบัติการทางวัฒนธรรมในการกำหนดและเลือกสรรจากการพัฒนาศักยภาพทุนวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การกำหนดรูปแบบเนื้อหา วิธีการนำเสนอ ตลอดจนบทบาทหน้าที่ในบริบทของการท่องเที่ยว ในขณะเดียวกันการประกอบสร้างอัตลักษณ์ความเป็นท้องถิ่นดังกล่าวมิใช่แค่เพียงเพื่อตอบสนองเป้าหมายเศรษฐกิจหรือการสร้างรายได้ผ่านการท่องเที่ยวเพียงเท่านั้น หากแต่มีการช่วงชิงความหมายความเป็นท้องถิ่นผ่านบริบทของเวทีการท่องเที่ยว

คำสำคัญ : การโหยหาอดีต, ประเพณีประดิษฐ์, การท่องเที่ยว

Abstract

This article aims to review the concept of nostalgia for the past to invention traditions in the tourism areas in Thai society. The researcher analyzed and synthesized the data from the literature review. The finding found that both the concepts of Nostalgia for the past and invention traditions have two common points in consideration: 1) cultural reproduction in the past can be reflected through the process of reviving traditions as well as creative festival including a simulation of tourist attractions to meet the needs of consumers of cultural products; 2) The local identity in tourist areas which is formed by creating the meaning of locality through cultural practices in determining and selecting from the development of the local cultural capital potential. This leads to formulation, content, and presentation methods, as well as roles and responsibilities in the context of tourism. At the same time, creating such a local identity is not only about meeting economic goals or generating income through tourism but the local meaning is also contested through the context of the tourism arena.

Keywords : Nostalgia, Invention Traditions, Tourism

บทนำ

การโหยหาอดีตนับว่าเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นจากกลุ่มแรงงานและชนชั้นกลางในเมืองที่พบว่ามีความวุ่นวายปัญหาที่เห็นได้ชัดเจนคือปัญหาด้านเศรษฐกิจ มีการเน้นการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และได้นำไปสู่กระบวนการพัฒนา นอกจากนี้ได้มีการนำทรัพยากรทางวัฒนธรรมมาเป็นฐานประเภทอื่นมาจัดการด้วย เพื่อที่จะตอบสนองให้เข้ากับการโหยหาอดีตของคนในสังคมไทยที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น มีปฏิสัมพันธ์กับพื้นที่ซึ่งจะก่อให้เกิดเป็นพลังการโหยหาอดีตในระดับสังคมนับว่าเป็นความสัมพันธ์ที่เป็นพลวัตเนื่องจากเป็นสังคมที่เกิดขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ในวงกว้างได้ยาก (สกวรัตน์ บุญวรรณ และคณะ, 2561) ในขณะเดียวกันประเพณีประเพณีช่วยทำให้เรามองการผลิตซ้ำและสร้างใหม่เกี่ยวกับข้อมูลประเพณีที่เกิดขึ้นในสังคมไทยปัจจุบัน ภาพของประเพณีประเพณี

ที่มีการสร้างขึ้นใหม่โดยนำเอาเรื่องราวในอดีตมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญ ส่งผลให้ความหมายของประเพณีประเพณีประเพณีมีส่วนเชื่อมโยงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงผ่านจากโลกจิตวิญญาณ (Sacred world) ไปสู่โลกสามัญ (Profane world) ด้วย ประเพณีประเพณีจึงเป็นการประยุกต์ใช้ “ของเก่า” ในเงื่อนไขหรือภายใต้บริบทใหม่ มีการใช้รูปแบบเก่าเพื่อจุดประสงค์ใหม่ ทั้งนี้ จุดประสงค์ใหม่ของประเพณีนั้นอาจไม่เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวข้องกับเรื่องราวทางความเชื่อและศาสนาก็ได้ หรืออาจมีการหยิบยืมความคิดความเชื่อทางศาสนาเข้ามาปะปนสร้างสรรค์ก็ได้ แต่ทว่าสาระสำคัญอันเป็นจุดประสงค์หลักของการสร้างประเพณีประเพณีนั้นอยู่ที่เรื่องราวทางสังคมหรือกิจกรรมทางโลกมากกว่า (ปฐม หงส์สุวรรณ, 2560) เมื่อพิจารณาทั้งสองแนวคิดทั้งการโยยหาอดีตและประเพณีประเพณีต่างมีข้อพิจารณาร่วมกันคือ การรื้อฟื้น การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว ที่พยายามสะท้อนให้เห็นผ่านการจำลองสถานที่ ประเพณี อาหารท้องถิ่น และการแสดงพื้นบ้าน เพื่อตอบสนองความต้องการของกระแสการท่องเที่ยวเชิงโยยหาอดีต นอกจากนั้น กระบวนการกลายเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมกลับทำให้เห็นการสร้างมูลค่าหรือคุณค่าสถานที่ท่องเที่ยวให้มีเอกลักษณ์หรือมีความแตกต่างจากสถานที่อื่นๆ

บทความนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดโยยหาอดีตและประเพณีประเพณี โดยอาศัยงานศึกษาจากบทความ เอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นการนำเสนอและอธิบายแนวคิดการโยยหาอดีตและประเพณีประเพณีที่ได้ถูกนิยามความหมายที่แตกต่างกันออกไป โดยทั้งสองแนวคิดดังกล่าวต่างมีมุมมองที่พิจารณาร่วมกันในประเด็นการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมที่สามารถสะท้อนผ่านเวทีการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นปรากฏในรูปแบบของการจำลองสถานที่ท่องเที่ยวหรือการรื้อฟื้นประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น นอกจากนั้นการขยายของกระแสการท่องเที่ยวส่งผลให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนต่างให้ความสนใจแปรรูปวัฒนธรรมท้องถิ่นให้กลายเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมโดยผ่านปฏิบัติการโครงการพัฒนาในรูปแบบต่างๆ ที่นำไปสู่การมุ่งแสวงหาหรือค้นหาทุนทางวัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่การประกอบการสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่นหรือชุมชน

การโยยหาอดีต

การโยยหาอดีตหรืออภิปหาอดีต เป็นการให้ความหมายกับการมองโลกและประสบการณ์ชีวิตโดยการใช้จินตนาการและอารมณ์ความรู้สึกของบุคคล ในขณะที่ปัจจุบันนี้ย้อนในช่วงเวลาในอดีตที่ผ่านมาแล้วซึ่งสามารถเรียกปรากฏการณ์นี้ว่า วิธีการมองย้อนอดีต (Retro mode) หรือ

เรียกว่าเป็นการมองแบบโหยหาอดีต (Nostalgia mode) นอกจากนี้การมองย้อนยุคหรือการรับรู้อดีตไม่ได้เป็นเพียงแค่ความสุขทางอารมณ์เท่านั้น แต่เป็นรูปแบบอย่างหนึ่งในการรับรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับอดีตที่ผ่านมาแล้ว แต่กลับมาพิจารณาใหม่ภายใต้เงื่อนไขของช่วงอายุ (Generation) (พัฒนา กิตติอาษา, 2546) โดย Kelly (1896) กล่าวถึงการโหยหาอดีตว่าเป็นการจินตนาการการถึงโลกในอดีตที่ได้ผ่านหรือสูญเสียไปแล้ว (Imagination of world we have lost) โดยที่เราสามารถสัมผัสหรือจับต้องสิ่งที่สูญเสียไปแล้วนั้นได้อีกครั้งโดยผลิตซ้ำหรือฉายซ้ำเพื่อเรียกหาอดีตที่เลือนหายไปแล้วให้วนกลับ

การโหยหาอดีตจึงเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในฐานะเป็นปฏิกริยากับโลกปัจจุบัน โดยการโหยหาอดีตเป็นความพยายามในการดึงเอาอดีตกลับมา แม้เพียงบางส่วน เข้ามาอยู่กับบริบทปัจจุบัน อดีตที่ถูกรื้อฟื้นหรือสร้างขึ้นมาก็เป็นความจริงที่ดีที่ผู้คนจดจำได้และประทับใจเป็นคำตอบให้กับบางคนและบางชุมชนที่ประสบกับปัญหาเรื่องวิกฤตอัตลักษณ์ และต้องการหาทางออกเพื่อจะมีที่ยืนในโลกปัจจุบัน อย่างไรก็ตามอดีตที่ถูกสร้างขึ้นใหม่ เป็นความหมายทางสัญลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้น เพื่อจะสามารถจำลองอดีตตามที่จินตนาการเอาไว้ได้ ก็ยังไม่สามารถพ้นจากสังคมบริโภคนิยมเพื่อจะได้ตอบตัวเองและสังคมได้ว่าเราคือใคร ตลาดย้อนยุคจึงเป็นตัวอย่างปรากฏการณ์ของการโหยหาอดีตที่เกิดขึ้นท่ามกลางการปะทะประสานของการค้นหาเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม มโนทัศน์ชุมชนนิยม ประชาสังคม มรดกวัฒนธรรมและมรดกของสังคม และประชาธิปไตย เพื่อคน สังคม และประเทศ จะได้สามารถเชื่อมโยงอดีตและปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม และมีคุณภาพ ในโลกที่ความเป็นสากลเข้าครอบงำความเป็นตัวตนของปัจเจกชน ชุมชน และประเทศ (รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข, 2555) เมื่อนำคำว่าโหยหาอดีตมาใช้ในบริบทการท่องเที่ยว ความหมายของการโหยหาอดีตก็จะขยายขอบเขตมากขึ้น มิได้เพียงแค่พิจารณาเพียงแต่อารมณ์และความรู้สึกที่เกิดจากความผูกพันกับสถานที่ในอดีต แต่ยังรวมไปถึงความรู้สึกรำลึกหรืออารมณ์ที่เกิดจากการโหยหาอดีตผ่านประสบการณ์ ผลิตภัณฑ์ หรือบริการในอดีต

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่เติบโตเป็นอันดับ 1 ของโลกและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความพร้อมด้านต่าง ๆ ของนานาประเทศ ประกอบไปด้วยด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่มีความเชื่อมโยงกันอยู่ภายใต้การขับเคลื่อนทางการท่องเที่ยว ในมุมมองเศรษฐกิจนั้นการท่องเที่ยวถือเป็นเครื่องมือในการช่วยกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจในประเทศไทย นโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวได้ถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนภายใต้แผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564 ในยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน นโยบายของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้นำโฆษณาโดยเน้นการปลุกกระแสการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ขึ้นมาใหม่ที่มีแคมเปญออกมาว่า amazing ไทย เท่ เทียวเท่ๆ แบบไทยๆ เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวภายในประเทศให้เติบโตมากยิ่งขึ้น สิ่งที่น่าสนใจที่อยู่ในกระแสการท่องเที่ยวมาอย่างยาวนาน ในปัจจุบันถือเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงโฮมสเตย์โดยมีรูปแบบที่น่าสนใจคือตลาดย้อนยุค ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของกระแสโฮมสเตย์ถือเป็นการรื้อฟื้นคีนอดีตพื้นที่ให้กลับมามีชีวิตใหม่ โดยมีการนำเสนอเรื่องราวผ่านวิถีทางสังคมที่ผู้คนสูญเสียความมั่นใจ และเปื้อนภัยต่อเหตุการณ์บ้านเมืองที่พบแต่ความขัดแย้งในสังคมวงกว้าง เมื่อผู้คนรู้สึกหมดหวังต่อสังคมในอนาคตมากเท่าไรก็จะยิ่งเกิดความต้องการที่จะกลับไปในสถานที่หรือความรู้สึกเก่าๆ ได้ร่วมสมัยอยู่ในลักษณะ “วันขึ้นคืนสุข” จึงส่งผลกระทบทางตรงและต่อเติมเรื่องราวของสถานที่จนเกิดเป็นการท่องเที่ยวเชิงโฮมสเตย์ขึ้นมา (Nostalgia Tourism) หากพิจารณาแนวโน้มของการเกิดขึ้นของตลาดย้อนยุคในสังคมไทยจะสามารถพบข้อสังเกตสำคัญประการหนึ่ง คือกระแสการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงไปสู่วิถีเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ. 2540 อย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากปรากฏการณ์วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกันโดยตรงกับการเกิดขึ้นของการท่องเที่ยวเชิงโฮมสเตย์และเกิดขึ้นอีกครั้งในช่วง พ.ศ. 2560 ที่เศรษฐกิจประเทศไทยเริ่มมีการเข้าสู่ขั้นวิกฤติทำให้กระแสการท่องเที่ยวเชิงโฮมสเตย์ได้รับความนิยมและความสนใจเป็นอย่างมาก ภาพของชุมชนต่างจังหวัด บ้านเรือนทุ่งนาและตลาดเก่าถูกสร้างขึ้นเป็นแบบจำลองในจินตนาการที่สวยงามว่าเป็นความสุขของสังคมไทย ผ่านโฆษณาและสื่อ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสมการทางความคิดของชนชั้นกลางของสังคมไทย ที่ต้องการหาทางออกและปลดปล่อยอารมณ์จากความตึงเครียด ตลาดย้อนยุคจึงถูกเข้ามาเติมเต็มช่องว่างในยุคแห่งวิถีเศรษฐกิจโดยองค์ประกอบสำคัญของ ตลาดย้อนยุคในประเทศทั้งหลายในปัจจุบัน คือ การออกแบบพื้นที่ ฉากร้านค้า ตลอดจนองค์ประกอบ ของพื้นที่ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นในการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย (สิตานันท์ สาสีผลิน และลำสัน เลิศกุลประหยัด, 2563) สถานที่แห่งแรกที่เป็นตัวจุดกระแสขึ้นในสังคมไทย คือ ตลาด 100 ปีสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งมีการปรับปรุงใน พ.ศ. 2543 จนเป็นลักษณะดังที่เห็นอยู่ปัจจุบัน หลังจากนั้นการรื้อฟื้นตลาดเก่าในรูปแบบเช่น ตลาดสามชุกได้แพร่หลายกระจายไปทั่วประเทศ ที่ชัดเจนและประสบความสำเร็จมากที่สุดคือ เชียงคาน และในที่สุดปรากฏการณ์นี้ได้ยกระดับสู่การออกแบบก่อสร้างตลาดย้อนยุคขึ้นใหม่โดยไม่จำเป็นจะต้องยึดโยงกับพื้นที่ตลาดเก่าต่อไป อาทิ ตลาดสีภาค พัทยา

เมื่อ พ.ศ. 2551 เฟลีนวาน เมื่อ พ.ศ. 2552 และตลาดน้ำหัวหินสามพันนาม พ.ศ. 2554 (ชาติรี ประกิตนทการ, 2561) เมื่อพิจารณาประเด็นการท่องเที่ยว ก็จะพบว่าม้งานศึกษาที่นำแนวคิดโยยหาอดีตมาเป็นกรอบหรือแนวทางพิจารณาการท่องเที่ยว สามารถแบ่งงานศึกษาออกเป็น 2 ประเด็นดังนี้

การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยวเชิงโยยหาอดีต ในงานศึกษาของ อนงค์นาถ รัตติโชติ และเก็ดถวา บุญปรากการ (2559) พบว่า กระแสการท่องเที่ยวในลักษณะของการโยยหาอดีตเข้ามามีในพื้นที่อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ทำให้กระแสการท่องเที่ยวเข้ามามีพื้นที่ย่านสถานีรถไฟกันตัง ทางภาครัฐจึงได้เข้ามาปรับปรุงพื้นที่ย่านสถานีรถไฟกันตังได้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยว เนื่องจากมีการเปลี่ยนคุณค่าและความหมายใหม่จากเดิมที่เคยเป็นสถานีรถไฟที่ใช้ในการขนส่งสินค้า ติดต่อดินทางของผู้คน เป็นจุดศูนย์รวมของชาวบ้านที่ดำรงชีพด้วยการค้าขาย สถานีรถไฟกันตังจึงถูกประกอบสร้างให้สิ่งต่าง ๆ กลายเป็นสินค้าด้วยการเพิ่มมูลค่าของเก่า ในการดึงดูดผู้คนเข้ามามีในพื้นที่จากการเปลี่ยนแปลงของสถานีรถไฟกันตังให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว ส่งผลให้ได้รับคุณค่าและความหมายใหม่จากผู้คนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอีกทั้งยังสร้างคุณค่าทางประวัติศาสตร์สังคมในพื้นที่อีกด้วย เช่นเดียวกับในงานศึกษาของสกวรัตน์ บุญวรรณ และเก็ดถวา บุญปรากการ (2660) พบว่า พื้นที่บ้านเมืองเก่าตะกั่วป่า ซึ่งในอดีตผู้คนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวได้เข้ามาเมืองเก่าตะกั่วป่าที่มีประวัติศาสตร์ตั้งแต่ยุคเหมืองแร่ที่มีสภาพเศรษฐกิจรุ่งเรืองในการติดต่อค้าขายจนก่อให้เกิดสิ่งก่อสร้างตึกชิโนโปรตุกีสที่เข้ามากับยุคของการทำเหมืองแร่ เมื่อกาลเวลาแปรเปลี่ยนไปยุคของการแปรเปลี่ยนทางเศรษฐกิจทำให้กิจการเหมืองแร่ต้องจบลงคงเหลือไว้สภาพร่องรอยของอาคารโบราณและภาพที่ยังพอได้เห็นความรุ่งเรืองของอดีตผ่านคำบอกเล่าของคนในชุมชนผ่านความทรงจำร่วมของผู้คนที่เคยก้าวผ่านประวัติศาสตร์มาบอกเล่าเรื่องราวทั้งดงามในอดีตเกิดจากการให้คุณค่าและความหมายที่แตกต่างไปจากเดิม แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการประกอบสร้างกลายเป็นทุนวัฒนธรรมและสะท้อนให้เห็นถึงการร่วมอนุรักษ์ พื้นที่ชุมชนเมืองตะกั่วป่ารวมถึงการกระจายรายได้ท้องถิ่น รวมทั้งการโยยหาสิ่งที่เลือนหายไปแล้วผ่านการรังสรรค์กิจกรรม การจำลองภาพ การผลิตซ้ำ เป็นต้น โดยได้รับความร่วมมือของคนในชุมชนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐได้เข้ามาเสมือนการช่วยต่อลมหายใจให้เมืองเก่าได้มีชีวิตขึ้นมาอีกครั้ง เป็นการสร้างวัตถุทางวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าเพื่อรับใช้การท่องเที่ยว อีกทั้ง งานศึกษาของภาณุรังษิ เดือนไธสง และชยพล อินทรวงศ์ (2561) พบว่า ในบริบททางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมนั้นเมืองลับแลเต็มไปด้วยชุมชนที่ผสมผสานหลายรูปแบบ ได้รับอิทธิพลทางสังคมและวัฒนธรรมจาก

รัฐชาติขนาดใหญ่กว่าในบริเวณใกล้เคียง อย่าง สยาม (สุโขทัย) ล้านนา (แพร่-น่าน) ล้านช้าง (ไชยบุรี-หลวงพระบาง) ส่งผลต่อการผสมผสานทางวัฒนธรรมจนกลายเป็นเอกลักษณ์ของตน ปัจจุบันพลวัตทางสังคมของเมืองลับแลยังดำเนินอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคม แม้ได้รับอิทธิพลจากรัฐชาติสยามตั้งแต่ยุคก่อนรัตนโกสินทร์มาจนถึงปัจจุบัน เมืองลับแล เป็นพื้นที่วัฒนธรรมที่กำลังถูกช่วงชิงความหมายในหลายบริบท จากอดีตชุมชนวัฒนธรรมขนาดเล็ก ในบริบททางประวัติศาสตร์ เมืองลับแลเป็นชุมชนคนเมืองที่เรียกตัวเองว่า ยวนลับแลหรือไท-ยวน แห่งเมืองลับแล ในบริบทสังคมนั้น เมืองลับแลมีฐานะเป็นเขตปกครองระดับอำเภอของจังหวัด อุตรดิตถ์ ซึ่งตั้งอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย และในบริบทเมืองท่องเที่ยววัฒนธรรมนั้น เมืองลับแลกำลังนำเสนอตัวตนทางวัฒนธรรมในฐานะพื้นที่ท่องเที่ยวชุมชนที่มีวัฒนธรรมล้านนา แบบไท-ยวน หรือ คนเมือง ซึ่งสะท้อนให้เห็นการผสมผสาน วิถีชีวิต ภูมิปัญญาของคน มรดกทาง ศิลปะ วัฒนธรรมชุมชนในภูมิศาสตร์เมืองอย่างกลมกลืน ภายใต้การบริหารจัดการเพื่อก้าวเข้าสู่ การเป็นเมืองท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของตนเอง เมืองลับแลจึงเป็น เมืองต้องห้าม(พลาด) สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาสัมผัสชุมชนทางวัฒนธรรมผ่านวาท กรรมการท่องเที่ยวที่ตอบสนองปรากฏการณ์โหยหาอดีต และงานศึกษาของ ณัฐนรี สมิต (2564) พบว่า สถานการณ์การท่องเที่ยววิถีโหยหาอดีตในพื้นที่อำเภอฝักไถ่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า แหล่งท่องเที่ยววิถีโหยหาอดีต (โหยหาอดีต) ในพื้นที่อำเภอฝักไถ่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมทางด้านการคมนาคม ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัยในแหล่ง ท่องเที่ยว ด้านความสะอาด ด้านคุณภาพสินค้า และการบริการ ด้านสถานที่สำคัญทางศาสนา ความเชื่อ ทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ และแหล่งเรียนรู้ แหล่งอาชีพ และด้านกิจกรรมการ ท่องเที่ยว มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว และสถานการณ์การท่องเที่ยววิถีโหยหาอดีตใน พื้นที่อำเภอฝักไถ่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เดิมแหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงทางด้านประเพณีแห่ เทียนพรรษาทางน้ำ และนักท่องเที่ยวเริ่มเดินทางมาท่องเที่ยวมากขึ้น และได้รับความนิยมในช่วง วันหยุด เสาร์ อาทิตย์ การท่องเที่ยวเมืองรองได้รับความสนใจมากขึ้น กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาในพื้นที่ คือ เยี่ยมชมสถาปัตยกรรมบ้านขุนพิทักษ์บริหารหรือบ้านเขียว และรับประทานอาหารร้านอาหารท้องถิ่น และเดินทางไปยังจุดมุ่งหมายปลายทางอื่น ซึ่งแหล่ง ท่องเที่ยววิถีโหยหาอดีตในพื้นที่อำเภอฝักไถ่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรมีการจัดการหรือพัฒนา ศักยภาพการท่องเที่ยวให้มีความพร้อมในการรับรอง และให้บริการนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ เนื่องจากการโหยหาอดีตมีบทบาทสำคัญในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในการ

กระตุ้นความทรงจำในอดีตส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวปรารถนาที่จะเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่มีวัฒนธรรม ประเพณี และโบราณสถานที่ทรงคุณค่า

การศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงโยธยาอดีต
ในงานศึกษาของเกรียงไกร วัฒนาสวัสดิ์ (2556) พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่สามารถรับรู้และประเมินแหล่งท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี แต่นักท่องเที่ยวไม่สนใจมากนักกับความจริงแท้หรือความดั้งเดิมของสถานที่ท่องเที่ยว ส่งผลให้ความจริงแท้ของแหล่งท่องเที่ยวจะกลายเป็นความทำลายสำคัญสำหรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงโยธยาอดีตอย่างยั่งยืน ขณะเดียวกันงานศึกษาสิริชญา วงษ์อาทิตย์ และยุพาวรรณ วรรณวานิชย์ (2559) ได้ศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ท่องเที่ยวตลาดย้อนยุคเพลินวน ตลาดน้ำหัวหินสามพันนาม และรถกอล์ฟหัวหิน โดยพบว่าส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ โดยเดินทางใช้รถยนต์ส่วนตัว ส่วนใหญ่เดินทางร่วมกับครอบครัว/ญาติ มีวัตถุประสงค์หลักในการมาท่องเที่ยวเพื่อการท่องเที่ยวและพักผ่อน มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวประมาณ 1,000 บาทขึ้นไป หากมีโอกาสจะกลับมาท่องเที่ยวเชิงโยธยาอดีตซ้ำอีกครั้งอย่างแน่นอน และมีแนวโน้มในการแนะนำผู้อื่นมาท่องเที่ยว โดยรวมมีความรู้สึกพึงพอใจปานกลางในการท่องเที่ยวเชิงโยธยาอดีต นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงโยธยาอดีต ในภาพรวมปัจจัยทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มได้ดังนี้ กลุ่มที่ 1 มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านอารมณ์และความรู้สึก และด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว และกลุ่มที่ 2 มีความสำคัญอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ได้แก่ ความปลอดภัย ด้านการโฆษณาเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ และด้านการเรียนรู้

จะสังเกตได้ว่าทั้งงานศึกษาการจัดการสร้างหรือฟื้นฟูพื้นที่สถานที่ท่องเที่ยวและงานศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่ตอบสนองปรากฏการณ์โยธยาอดีตนั้น ต่างมีประเด็นศึกษาในการพิจารณาร่วมกันคือ การผลิตซ้ำชุดของจินตนาการหรือความทรงจำในอดีตร่วมกันทั้งในเชิงของกลุ่มและบุคคล อันสะท้อนได้จากการรื้อฟื้นวิถีชีวิต พื้นฟูวัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิมในอดีตให้กลายเป็นจุดขายเชิงพาณิชย์หรือสินค้าวัฒนธรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว อีกทั้งนักท่องเที่ยวยังสามารถสัมผัสวิถีชีวิตที่ถูกสร้างสรรค์และจำลองความเป็นอดีต

แนวคิดประเพณีประดิษฐ์

ประเพณีประดิษฐ์ หรือภาษาอังกฤษใช้คำว่า Invention of tradition นั้นเป็นแนวความคิดหนึ่งทางด้านสังคมศาสตร์ที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่ง โดยมีสาระสำคัญของแนวคิดก็คือ “การนำเอาเรื่องราวในอดีต ซึ่งในที่นี้หมายถึงข้อมูลประเพณีมาใช้ในบริบทของสังคมปัจจุบัน” อันถือเป็นปฏิบัติการทางสังคมที่มีการหยิบยืมประเพณีหรือวัฒนธรรมในอดีตมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความหมายใหม่ภายใต้เงื่อนไขของบริบทและสถานการณ์ในยุคปัจจุบัน การสร้างประเพณีที่เรียกว่า “ประเพณีประดิษฐ์จึงไม่ใช่ประเพณีที่อยู่ในขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันมาเนิ่นนาน แต่ทว่าเป็นประเพณีที่เกิดขึ้นใหม่ไม่นานมานี้เอง หรืออาจจะมีการประยุกต์ดัดแปลงนำเอาเรื่องราวเก่าแก่โบราณทางวัฒนธรรมมาประกอบสร้างจนทำให้ผู้คนมองเห็นและเชื่อว่าเป็นประเพณีที่มีมาแต่โบราณ หรือสืบทอดมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษก็ได้ (ปฐุม หงษ์สุวรรณ, 2560)

ดาร์วิน อินทร์เหมือน (2545) ได้เสนอให้เห็นการเกิดขึ้นของแนวคิดการประดิษฐ์ประเพณีว่า การประดิษฐ์ประเพณี และความสัมพันธ์ของมันที่มีต่อขบวนการชาตินิยมและกลุ่มชาติพันธุ์เริ่มขึ้นจากการตีพิมพ์ของฮอบบอว์ม เรื่อง Invention of Tradition และงานของเบเนดิก แอนเดอร์สัน เรื่อง Imagined Communities งานทั้งสองชิ้นนี้เสนอแนะให้ผู้อ่านรับรู้ว่ารูปแบบวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่สร้างอำนาจให้ตัวเองโดยการเชื่อมโยงกับอดีตนั้น เป็นสิ่งที่ได้รับการ “ประดิษฐ์” “จินตนาการ” “สร้าง” หรือ “ทำ” ขึ้น งานของนักมานุษยวิทยาและนักคติชนวิทยาเสนอว่า ประเพณีเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นการต่อสู้เชิงผลประโยชน์มากกว่าจะเป็นแก่นสารทางวัฒนธรรมที่สร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันของกลุ่มและผูกพันกลุ่มชน “ดั้งเดิม” เข้าด้วยกัน

ศิริพร ณ ถลาง (2558) กล่าวว่า ในวงวิชาการคำว่า “ประเพณีประดิษฐ์” (Invented Tradition) เพื่ออธิบายประเพณีเกิดขึ้นใหม่ๆ ในสังคมสมัยใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเพณีที่มาจากนโยบายของรัฐสมัยใหม่ เช่น ประเพณีการร้องเพลงเคารพธงชาติ ประเพณีสร้างอนุสาวรีย์ที่เป็นที่ระลึกจากการสร้างชาติ หรือสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ชาติ เป็นต้น ทั้งนี้ Eric Hobsbawm (1983) ต้องการชี้ประเด็นให้เห็นว่า ประเพณีสามารถสร้างใหม่ได้และประเพณีหลายอย่างในสังคมปัจจุบันเป็นประเพณีที่เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้เอง แต่วิธีการสร้างประเพณีมักจะอ้างอิงเชื่อมโยงกับรากวัฒนธรรมเดิมจนทำให้ผู้คนคิดว่าเป็น “ประเพณีเก่า” ที่มีมานานแล้ว ลักษณะเช่นนี้ ประเพณีประดิษฐ์จึงถือเป็นนวัตกรรมทางวัฒนธรรมที่ถูกสร้างขึ้นในโลกสมัยใหม่ ซึ่งมีลักษณะที่ตรงกันข้าม

กับประเพณีแบบจารีตที่มักคงที่ แน่เนิ่ง ตายตัว ไม่แปรเปลี่ยน เพราะถือปฏิบัติสืบทอดกันเป็นเวลานานแล้ว

ลักษณะเด่นของประเพณีประดิษฐ์ในทัศนะของ Hobsbawm อ้างถึงใน ชนิตา ชิตบัณฑิต, 2545) นั้นสามารถจำแนกได้ 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก ประเพณีประดิษฐ์ถูกสร้างขึ้นในช่วงเวลาที่ศึกษาบางอย่างก็อยู่ได้นาน บางอย่างก็อยู่ได้เพียงชั่วเวลาสั้น ๆ ประการที่สอง ประเพณีประดิษฐ์ มักจะเกี่ยวข้องกับการสร้างสำนึกทางชนชั้น หรือเฉพาะกลุ่มสังคม มากกว่าที่จะเป็นเรื่องของสังคมโดยรวม และประการที่สาม คือ ประเพณีประดิษฐ์ที่เกิดขึ้นในโลกสมัยใหม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการประดิษฐ์/สร้างขึ้น (invention) และการเกิดขึ้นเองอย่างฉับพลัน (spontaneous generation) ที่เกิดจากการวางแผนหรือความจงใจในการใช้เป็นเครื่องมือของสังคมมวลชนสมัยใหม่ และในแง่ของหน้าที่สำคัญ of ประเพณีประดิษฐ์นั้น Hobsbawm เองชี้ให้เห็นว่า มีหน้าที่ทั้งในแง่ของการเมืองและสังคม ดังนั้น จึงมีการสร้างประเพณีประดิษฐ์เพื่อเป็นเครื่องมือรับใช้วัตถุประสงค์ต่าง ๆ ทั้งด้านการเมือง และเศรษฐกิจในสังคมทุนนิยมและบริโภคนิยม ตลอดจนยุคโลกาภิวัตน์ ทั้งนี้การใช้ประเพณีประดิษฐ์เพื่อเป้าหมายทางการเมืองในการควบคุม บงการ สร้างอำนาจเหนือการปกครอง เช่น ลัทธิชาตินิยม หรือการสร้างเพื่อตอบสนองเป้าหมายทางเศรษฐกิจในตลาดทุนนิยม ตัวอย่างเช่น ธุรกิจการโหยหาอดีต (nostalgic industry) ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หรือการผลิตสินค้า รสนิยม แฟชั่น ที่สร้างจุดต่างทางการตลาดในการบริโภคอดีต เป็นต้น

โดยสรุป ประเพณีประดิษฐ์ คือ สิ่งที่สร้างขึ้นใหม่ โดยอาจจะมีการหยิบยืมเอาเรื่องราวในอดีตมาใช้หรือมีการทำให้แปรเปลี่ยนไปจากเดิม มีบทบาทใหม่ และถูกนำมาใช้ภายใต้บริบทของสังคมสมัยใหม่ ประเพณีประดิษฐ์จึงเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมที่ถูกสร้างขึ้นใหม่ ซึ่งหากจะพิจารณาบริบทการท่องเที่ยวที่มีการรื้อฟื้น ส่งเสริมประเพณีเพื่อการท่องเที่ยว โดยเฉพาะหลังปี พ.ศ. 2523 ที่ภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ พร้อมการจัดงานแสดงวัฒนธรรมในภูมิภาค ต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดการส่งเสริมและฟื้นฟูการจัดงานประเพณีประจำจังหวัด จึงได้หยิบหรือเลือกประเพณีเพื่อตอบสนองนโยบายดังกล่าว หลายประเพณีได้รับการพัฒนาปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงให้สามารถสร้างการท่องเที่ยวได้ ช่วงปี พ.ศ. 2545 เกิดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาที่มีหน้าที่ในเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยตรง ทำให้ประเทศไทยมีองค์กรหลักที่ขับเคลื่อนงานด้านการท่องเที่ยว ประเพณีพื้นบ้านในท้องถิ่นจึงถูกอนุรักษ์ รื้อฟื้น เพื่อใช้เป็นรากฐานในการสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นแก่ชุมชนท้องถิ่นและภูมิภาค การส่งเสริมการท่องเที่ยวของ

ภาครัฐจึงเป็นตัวเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การปรับเปลี่ยนประเพณีให้กลายเป็นสินค้า เพื่อการค้าขายการท่องเที่ยว เมื่อพิจารณาประเด็นการท่องเที่ยว ก็จะพบว่ามีการศึกษาที่นำกรอบแนวคิดประเพณีประดิษฐ์มาเป็นกรอบหรือแนวทางพิจารณาการท่องเที่ยว ดังนี้

การรื้อฟื้นประเพณีสู่การสร้างสรรคงานเทศกาลเพื่อการท่องเที่ยว ในงานศึกษาของสายชล แก้วบริสุทธิ์ (2555) พบว่า เทศกาลกินเจขนาดใหญ่มีการประดิษฐ์สร้างประเพณีหลายด้าน ด้านพื้นที่ที่มีการเนรมิตพื้นที่สาธารณะ ที่เคยเป็นที่พักผ่อน ออกกำลังกาย ซึ่งมีบริเวณติดกับพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ ให้เป็นพื้นที่การท่องเที่ยวภายใต้ชื่อเทศกาลกินเจขนาดใหญ่ โดยกำหนดขึ้นมาเพียงเวลาสั้นๆ พร้อมกับจัดกิจกรรมต่างๆ ส่งผลให้พื้นที่นี้สร้างความผูกพันให้กับผู้คนในชุมชน เป็นแหล่งรายได้แหล่งศักดิ์สิทธิ์ แหล่งบริการ และแหล่งท่องเที่ยว ทว่าผู้คนได้ให้ความหมายแตกต่างกันออกไปตามความรู้สึกนึกคิด ตามฐานะของผู้คนที่เข้ามาปฏิบัติสัมพันธ์กับเทศกาลกินเจ การจัดกิจกรรมล้วนสร้างขึ้นใหม่เพื่อเป็นแรงจูงใจกับนักท่องเที่ยว ด้านอาหารจะมีการประดิษฐ์ให้ลักษณะดูแปลกใหม่ เพื่อให้อาหารเจดูน่ารับประทาน รวมถึงการใช้วัตถุดิบที่เลียนแบบเนื้อสัตว์ เช่น หมูทอดเจ ซูชิเจ ไข่เจียวปลาเจ และได้มีการดัดแปลงเมนูอาหารให้มีความหลากหลาย เช่น อาหารญี่ปุ่น อาหารไทย ด้านพิธีกรรมมีการจัดปะรำศาลเจ้าขึ้นแบบชั่วคราว ทั้งแบบจีน ไทย อินเดีย เพื่อให้นักท่องเที่ยวเต็มอิ่มกับบรรยากาศ ศาลเจ้าต่าง ๆ ที่เข้าร่วมในพื้นที่เทศกาลกินเจได้ทำให้เกิดพื้นที่จินตนาการ กลายเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ชั่วคราว ที่แสดงออกถึงความเชื่อและความเห็นอย่างเสรี สร้างให้เกิดภาพบรรยากาศการย้อนยุคสู่การเป็นสังคมชาวไทยเชื้อสายจีน เป็นพื้นที่ทางสังคมที่ถูกบรรจุด้วยเหตุการณ์ อันแสดงถึงการอนุรักษ์ประเพณีที่สืบทอดกันมายาวนาน อย่างไรก็ตามยังพบว่า กิจกรรมต่าง ๆ นั้นได้ถูกเติมแต่ง เสริมสร้าง ตัดทอน เพื่อการท่องเที่ยวที่คอยตอบสนองต่อนายทุน โดยใช้กลืนอายุของความเป็นชุมชนเชื้อสายจีน เพื่อสร้างอัตลักษณ์และมูลค่าทางเศรษฐกิจ จึงส่งผลให้เทศกาลกินเจขนาดใหญ่ กลายเป็นพื้นที่ประดิษฐ์เพื่อการท่องเที่ยว ขณะเดียวกันงานศึกษาของ สารทิ ขาวดี (2559) พบว่า ประเพณีแซนโฎนตาบูชาบรรพบุรุษเป็นพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นแนวคิดที่ทำให้เกิดการคัดเลือกของดีจากคำขวัญประจำจังหวัด มาผลิตซ้ำและนำเสนอให้คนในและคนนอกได้เห็นได้รู้ รู้จัก และจดจำจังหวัดสุรินทร์ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ และช่วยให้ประเพณีมีความเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวชัดเจนขึ้น ผ้าไหมพื้นเมืองเครื่องประดับเงิน ช้าง การละเล่นพื้นบ้าน อาหารพื้นเมือง ข้าวหอมมะลิ และภาษาเขมรถิ่นไทยที่ชาวสุรินทร์เลือกมานำเสนอผ่านงานประเพณีทุกปี จึงช่วยย้ำอัตลักษณ์สุรินทร์จากคำขวัญประจำจังหวัดที่ว่า “สุรินทร์ถิ่นช้างใหญ่ ผ้าไหมงาม ประคำสวย ร่ำรวยประสาธ ผักกาดหวาน

ข้าวสารหอม งามพร้อมวัฒนธรรม” ทำให้งานบุญเก่าในบริบทใหม่ไม่ได้มีเฉพาะพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ แต่เป็นพื้นที่ให้ความรู้ และสร้างความบันเทิงแก่ผู้คนไปพร้อมกัน เช่นเดียวกับงานศึกษาของ มณีรัตน์ กำลึงเกื้อ (2561) พบว่า งานบุญเดือนสิบ ตำบลลิซล จังหวัดนครศรีธรรมราช และได้พบ แม่มุมที่น่าสนใจ คือการประกอบพิธีกรรมสารทเดือนสิบของตำบลลิซล จังหวัดนครศรีธรรมราช ยังคงมีการรักษาขั้นตอนขนบดั้งเดิมเอาไว้ ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะมีการปรับเปลี่ยนไปเป็นประเพณี ประดิษฐ์มากขึ้น เพื่อตอบสนองนโยบายของเทศบาลตำบลลิซลเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ได้รับ งบประมาณจากรัฐบาลในด้านศิลปะและวัฒนธรรมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนพัฒนาของจังหวัดนครศรีธรรมราชเพื่อส่งเสริมในเรื่องของการท่องเที่ยว อีกทั้งมีการ เพิ่มเติมเข้ามาในส่วนรูปแบบกิจกรรมเพื่อสร้างความสนุกสนานและเพลิดเพลินให้กับชาวบ้าน และนักท่องเที่ยว ซึ่งอาจจะเป็นการประชาสัมพันธ์การจัดงานสารทเดือนสิบของตำบลลิซล อำเภอ ลิซล จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้แพร่กระจายไปในวงกว้างมากขึ้น สิ่งสำคัญในการประกอบ พิธีกรรมในประเพณีสารทเดือนสิบนั้นก็คือการร่วมมือร่วมใจของทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นวัด ภาครัฐ ภาคเอกชน รวมไปถึงชาวบ้านในตำบลลิซล ที่ยังคงให้ความสำคัญและการอนุรักษ์ ประเพณีสารทเดือนสิบให้คู่กับจังหวัดนครศรีธรรมราชสืบไป และงานศึกษาของ อรรถพล จันทร ศรีละมัย และปัทมาวดี ชาญสุวรรณ (2564) พบว่า งานเทศกาลภูเขาไฟบุรีรัมย์เป็นประเพณี ประดิษฐ์ในลักษณะของการรื้อฟื้น เปลี่ยนแปลง สร้างสรรค์ มีประวัติและความเป็นมาจากรูปแบบ งานประเพณีขึ้นเขากระโดงให้เป็นประเพณียังคงอยู่ โดยสร้างกิจกรรมประเพณีในรูปแบบใหม่ นำมาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เรื่องเล่า ความทรงจำของท้องถิ่นตนเอง และรวมถึงการหยิบ ยืมวัฒนธรรมท้องถิ่นอื่นมาปรับใช้ โดยมีหน้าที่สำคัญเป็นเครื่องมือรับใช้วัตถุประสงค์ต่างๆ ทั้งทางด้านการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และการศึกษา เช่น อุทธาสถากรรมกาท่องเที่ยวภายในจังหวัด บุรีรัมย์ ธุรกิจการถวิลหาอดีต แหล่งเรียนรู้ของวนอุทยานเขากระโดง ในส่วนของการประดิษฐ์สร้าง งานเทศกาลภูเขาไฟบุรีรัมย์ พบว่า เมืองค์ประกอบในการประดิษฐ์สร้าง 5 ส่วน (ส่วนที่ 1 การจัด งานแถลงข่าว โดยสำนักงานการท่องเที่ยวและการกีฬาจังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนที่ 2 พิธีบวงสรวงโดย สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนที่ 3 การแสดงแสง สี เสียง โดยสำนักงานปกครองจังหวัด บุรีรัมย์ ส่วนที่ 4 การแสดงผลผลิตภัณฑ์ OTOP และตลาดวัฒนธรรม โดยสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดบุรีรัมย์ และส่วนที่ 5 เวทีการแสดงศิลปะพื้นบ้าน (ด้านล่าง) โดยสำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดบุรีรัมย์) และ 5 ฝ่าย (ฝ่ายประชาสัมพันธ์การจัดงาน โดยสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด บุรีรัมย์ ฝ่ายเครื่องเสียง ไฟฟ้า และแสงสว่าง โดยสำนักงานปกครองจังหวัดบุรีรัมย์และการไฟฟ้า

ส่วนภูมิภาค ฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อย โดยสำนักงานตำรวจภูธรจังหวัดบุรีรัมย์ ฝ่ายปฐมพยาบาล โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์ และฝ่ายรักษาความสะอาดโดยวนอุทยานภูเขาไฟกระโดง) ซึ่งทางสำนักงานปกครองจังหวัดบุรีรัมย์ได้มอบหมายและแบ่งความรับผิดชอบให้ตรงต่อความสามารถและภาระหน้าที่เหมาะสมกับตำแหน่งเพื่อไม่ให้มีผลกระทบ นอกจากนี้ ยังทำให้เข้าใจถึงกระบวนการรื้อฟื้นวัฒนธรรมที่นำไปสู่กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ชุมชนที่ถูกผลิตขึ้นมาเพื่อช่วงชิงพื้นที่การท่องเที่ยวแห่งใหม่ภายในจังหวัดบุรีรัมย์ และรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวของคนในสังคมเมือง โดยผ่านเวทีการท่องเที่ยว และที่สำคัญประเพณีประเพณีประเพณีมีการปรับตัวให้มีความสอดคล้องกับความทันสมัยในสังคมปัจจุบัน

จะเห็นว่าประเพณีประเพณีเพื่อการท่องเที่ยว โดยเฉพาะประเด็นการรื้อฟื้นประเพณีสู่การสร้างสรรคงานเทศกาล ทั้งในเชิงการอิงความเป็นอดีต ในขณะเดียวกันมีการสร้างสรรค์ประเพณีขึ้นมาใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มและบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้อง อีกทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนต่างเข้ามามีบทบาทในการเลือกสรรทางวัฒนธรรมเพื่อตอบสนองการบริโภคของนักท่องเที่ยว กอปรกับประเพณีประเพณีเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำหน้าที่ผลิตและสร้างความแปลกใหม่ให้กับกระแสการท่องเที่ยว เมื่อพิจารณาแนวคิดโดยหาอดีตและประเพณีประเพณีโดยพิจารณาผ่านเวทีการท่องเที่ยวจะเห็นได้ว่ามีประเด็นร่วมที่น่าสนใจดังนี้

การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม โดยการสร้างภาพตัวแทนทางวัฒนธรรมในอดีต ผ่านการจำลอง หรือฉายซ้ำผ่านฉากความทรงจำที่มีย้อนกลับไปในประสบการณ์ในอดีตขึ้นมาอีกครั้ง ซึ่งการถ่ายทอดออกมาในรูปแบบที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับบริบทและทุนวัฒนธรรมของสังคมนั้น หากพิจารณาความโหยหาอดีตก็จะพบว่า การนำอารมณ์และความรู้สึกของประสบการณ์ในพื้นที่เพื่อการแสดงความนึกถึง รวมทั้งเปิดความทรงจำการโหยหาอดีตที่สามารถสะท้อนผ่านเรื่องเล่าที่มีการถ่ายทอดออกมาในแต่ละสถานที่หรือวิธีการที่จะเรียกหาความเป็นอดีตหวนกลับคืนมาผ่านมุมมอง และระบบวิธีคิดในรูปแบบการสร้างขึ้นมาใหม่ ดังเห็นได้จากการจำลองสถานที่ท่องเที่ยว เช่น ตลาดน้ำ และตลาดโบราณ เป็นต้น ในขณะเดียวกันแนวคิดประเพณีประเพณีมีมุมมองพิจารณาการรื้อฟื้นคืนอดีตผ่านประเพณีหรือเทศกาลวัฒนธรรมในพื้นที่การท่องเที่ยว ที่มีการหยิบยกความเป็นอดีต และมีวัตถุประสงค์ร่วมกันคือ การสืบทอด สืบสาน และการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น ดังเห็นได้จาก งานศึกษาของมณีรัตน์ กำลั้งเกื้อ และวรรณนะ หมูหมื่น (2560) พบว่าการปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมในประเพณีบุญสารทเดือนสิบจังหวัดนครศรีธรรมราช มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและกิจกรรมของประเพณีประเพณีมากขึ้น สิ่งที่ปรับเปลี่ยนไปคือ สถานที่และ

กิจกรรมระยะเวลาในการจัดและขบวนแห่หมรับมีการสะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของเมือง นครศรีธรรมราช ในส่วนทัศนะของคนในและคนนอกจังหวัดนครศรีธรรมราชผ่านประเพณี ประดิษฐ์ พบว่า ประเพณีบุญสารทเดือนสิบสะท้อนความเป็นตัวตนของคนในจังหวัด นครศรีธรรมราชเป็นผู้ที่มีความกตัญญูทวนเวียนต่อบรรพบุรุษ มีความรักและสามัคคีกัน ยึดมั่นใน หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา อนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมให้แก่ลูกหลาน ทัศนะในแง่ลบคือคน นครศรีธรรมราชเป็นคนที่เชื่อใจคนอื่นได้ง่าย ในส่วนทัศนะของคนนอกที่มองคนในจังหวัด นครศรีธรรมราชในแง่บวกคือเป็นคนดี ชอบความสนุกสนานรื่นเริงมีความรักใคร่ และกตัญญูต่อ บรรพบุรุษ ทัศนะในแง่ลบคือคนนครศรีธรรมราชเป็นคนขี้เกรงใจ ทั้งนี้ประเพณีประดิษฐ์บุญสารท เดือนสิบยังมีบทบาทที่เด่นชัดในแง่การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัด นครศรีธรรมราชอีกด้วย ในทำนองเดียวกับงานศึกษาของกรนก แก้วเกิด และคณะ (2563) พบว่า งานประเพณีขึ้นเขาสวายและประเพณีเซ่นโงนตา ถือเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เข้าใจ ปรากฏการณ์ของผ้าทอพื้นบ้านที่มีบทบาทต่อสังคมที่เกิดขึ้นทั้งในระดับชุมชน และในระดับจังหวัด โดยสามารถอธิบายปรากฏการณ์ในงานประเพณีท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2559 เป็นต้นมา เป็น การประดิษฐ์ประเพณีที่ได้ประกอบสร้างกิจกรรมขึ้นมาใหม่ โดยมีผ้าไหมซึ่งมีชื่อเสียงของจังหวัด เข้าไปเกี่ยวข้องผ่านระบบความเชื่อ สะท้อนความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับผ้าทอ พื้นบ้านอย่างขาดกันมิได้ อีกทั้งการเสนอว่าการนำผ้าทอที่มีลวดลายทางศิลปะอันสวยงามแฝงไป ด้วยจิตวิญญาณของช่างทอสามารถสะท้อนปฏิบัติการและความสัมพันธ์ของผู้คน ชุมชนบริบท ประเพณีท้องถิ่นสมัยใหม่ได้ เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นผ่านพื้นที่ของประเพณีอันจะเป็นการขยาย ความรู้เรื่องประเพณีประดิษฐ์ให้กว้างออกไป เมื่อบริบททางสังคมมีการปรับเปลี่ยนประเพณี ดังกล่าวก็มีได้หยุดนิ่งหรือแช่แข็ง หากแต่มีการสร้างบทบาทขึ้นมาใหม่เพื่อตอบสนองหรือส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การประกอบสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่นหรือชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว การท่องเที่ยวจากอดีต มีการยึดโยงทุนทางสังคมและวิถีชีวิตในอดีตที่แต่ละชุมชนซึ่งแตกต่างกันออกไปทั้งในด้านประเพณี พิธีกรรม วัตถุทางวัฒนธรรม ความเชื่อ อาคารโบราณ การแต่งกาย อาหารพื้นถิ่น เป็นต้น รวมทั้งอัตลักษณ์ชุมชนสิ่งเหล่านี้บ่งบอกได้ว่าการท่องเที่ยวในอดีตนั้น ผู้บริโภคและกลุ่มของการ ท่องเที่ยวจะเป็นแบบเยียมชมวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น จะกระทั่งเมื่อหน่วยงานภาครัฐเข้ามา ผลักดันผลิตสินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่า ผ่านการดำเนินการโครงการต่างๆ เช่น โครงการ OTOP โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี เป็นต้น จนนำไปสู่การรื้อฟื้นและช่วยอนุรักษ์โดยการตั้ง

ศักยภาพและพร้อมของชุมชน เพื่อร่วมกันหาอัตลักษณ์พื้นถิ่นของแต่ละพื้นที่ร่วมกันหาทุนจากอดีตหรือแม้กระทั่งมีการจำลองขึ้นมาใหม่ผ่านกระบวนการประกอบสร้างเพื่อเป็นการโยยหาหรือเรียกกลับของความทรงจำร่วมทางสังคมทั้งผ่านการจำลองการฉายซ้ำเพื่อสร้างจุดเด่นให้กับชุมชนตนเองให้มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและให้แตกต่างจากพื้นที่อื่นมากขึ้น (สกวรัตน์ บุญวรรณ และคณะ, 2561) ดังเห็นได้จากงานศึกษาของมณฑลรัตน์ มนต์ขอและ (2553) พบว่า บ้านพิพิธภัณฑ์เป็นสถานที่รับรองธุรกิจโยยหาอดีตในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี เนื่องจากบ้านพิพิธภัณฑ์ได้มีการนำเทคนิคในการจัดแสดงเพื่อการตีความและสื่อความหมายมรดกวัฒนธรรมมาใช้ในการกำหนดเนื้อหาและรูปแบบในการนำเสนอ ไม่ว่าจะเป็น การคัดเลือกวัตถุที่นำมาจัดแสดง วัตถุที่จัดแสดงในบ้านพิพิธภัณฑ์จะต้องเป็นสิ่งของที่ได้รับการบริจาคที่อยู่ในยุค 2500 และหลังยุค 2500 สิ่งที่สำคัญที่สุดในการคัดเลือกวัตถุที่นำมาจัดแสดงคือ วัตถุเหล่านั้นจะต้องเป็นของจริงไม่ใช่ของเลียนแบบ เช่น ตู้ขายยาที่ได้รับบริจาคจากร้านขายยาในจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งเป็นการคัดเลือกวัตถุที่ใช้ในการแสดงมีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นสิ่งเร้าหรือสิ่งที่กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเห็นภาพในอดีตได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีเทคนิคการตีความและสื่อความหมายในรูปแบบการจัดแสดงที่นำการโยยหาอดีตที่มีการตีความและสื่อความหมายผ่านรูปแบบการแสดง ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวแต่ละคนวิเคราะห์ประสบการณ์การโยยหาอดีตด้วยตนเอง กล่าวคือ บ้านพิพิธภัณฑ์อาจจะไม่มีการทำป้ายข้อมูลคำอธิบายเพิ่มเติมในทุกๆ ห้อง แต่รูปแบบการจัดแสดง ไม่ว่าจะเป็นวัตถุที่นำมาใช้ในการจัดแสดง การสร้างเรื่องราวและบรรยายในแต่ละห้อง ก็ล้วนแล้วแต่กระตุ้นความรู้สึกต่างๆ ของนักท่องเที่ยว การอนุญาตให้จับต้องวัตถุและถ่ายภาพได้ทำให้นักท่องเที่ยวมีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุโดยตรงก็เป็นสิ่งสำคัญทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้สึกและเพลิดเพลินแล้ว ยังทำให้รู้สึกโยยหาอดีตตามมาอีกด้วย เช่น การเปิดเพลงย้อนยุค ไม่ว่าจะเป็นเพลงของสุเทพ วงศ์คำแหง เพลงของชรินทร์ นันทนาคร เป็นต้น เป็นสิ่งกระตุ้นความรู้สึกโยยหาอดีตของนักท่องเที่ยวอันเนื่องมาจากสิ่งเร้าต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับประสบการณ์โยยหาอดีตที่มีการตีความและสื่อความหมายนั่นเอง เช่นเดียวกับงานศึกษาของ ธนวรรณ นิธิปัญานันท์ (2558) พบว่า กลุ่มทุนที่เป็นชนชั้นกลางนั้นเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงที่หัวหิน อันจะพบได้จากการเกิดแหล่งท่องเที่ยวที่ถูกสร้างขึ้นโดยมนุษย์ ซึ่งส่วนใหญ่เกิดขึ้นโดยกลุ่มทุนของชนชั้นกลาง ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชมาสู่ระบบประชาธิปไตยในปี พ.ศ.2475 นั้นคือจุดเปลี่ยนสำคัญที่ก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายศูนย์กลางอำนาจจากชนชั้นสูง (พระมหากษัตริย์) มาสู่ชนชั้นนำ (นายกรัฐมนตรี) ศูนย์กลางอำนาจที่เปลี่ยนไปเช่นนี้ก่อให้เกิดอำนาจและการต่อรองรวมไปถึง

ผลประโยชน์อย่างมหาศาลต่อกลุ่มทางการเมืองจนสุดท้ายแล้วก็นำไปสู่ธุรกิจการเมืองในที่สุด ชนชั้นกลางที่เป็นกลุ่มทุนเริ่มมีอิทธิพลและบทบาทมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการขยายตัวของ โครงการต่างๆ มากมายทั้งในเรื่องของที่อยู่อาศัยและการลงทุนด้านการท่องเที่ยว และการเปลี่ยนแปลงทั้งสองประการดังกล่าวได้ทำให้หัวหินเกิดการเปลี่ยนแปลงจากเมืองตากอากาศมาสู่ เมืองท่องเที่ยว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้เองทำให้บริบทต่างๆ ที่เคยมีความสำคัญในอดีตที่ ผ่านมาของหัวหินค่อยๆ ถูกกลืนและจางหายไป ในที่สุด นอกจากนี้ประเพณีประเพณีประเพณีที่ถูกสร้าง ขึ้นนั้นถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อดึงดูดและก่อให้เกิดกระแสจนทำให้หัวหินกลายมาเป็นเมืองท่องเที่ยว เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้นในอนาคต และประเพณีประเพณียังกลายมาเป็นเครื่องมือ สำคัญที่จะหน้าที่ผลิตสร้างความแปลกใหม่ รวมไปถึงสร้างความน่าสนใจให้นักท่องเที่ยวที่มาเยือน หัวหิน นอกจากนี้ความเป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่ท่องเที่ยวที่พยายามสะท้อนความแตกต่าง หลากหลายให้ดูแตกต่างจากพื้นที่ท่องเที่ยวอื่นๆ ทั้งในเชิงการจำลองสถานที่ ประเพณีท้องถิ่น และอาหารพื้นบ้าน ขณะเดียวกันยังมีประเด็นการช่วงชิงความหมายผ่านบริบทพื้นที่การท่องเที่ยว ดังเห็นได้จากงานศึกษาของ โคจิลักษณะ กมลศักดิ์วิกุล และคณะ (2556) พบว่า ตลาดสามชุกถูก ผลิตสร้างให้มีความหมายที่หลากหลายและลื่นไหลตลอดเวลา เริ่มตั้งแต่การเป็นพื้นที่แห่งการ แลกเปลี่ยนสินค้าของชุมชนท้องถิ่นริมฝั่งแม่น้ำท่าจีน พัฒนามาเป็นชุมชนการค้าข้าวแห่งหนึ่งริมฝั่ง แม่น้ำท่าจีน ตลาดประจำอำเภอที่มีความเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างมากและชุมชนที่ถูกกลืนทอน บทบาทศูนย์การค้าจนเกิดความขัดแย้งกับกรมธนารักษ์ ด้วยการสร้างความหมายใหม่ลงบนพื้นที่ พร้อมสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจกลับคืนมาให้ตลาดแห่งนี้ในฐานะของ “สามชุกร้อยปี ตลาดมีชีวิต พืชรักกันที่มีชีวิต” หรือ “ตลาดย้อนยุคสามชุก” แหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมเพื่อการบริโภคอดีต นอกจากชาวตลาดสามชุกได้ผลิตสร้างความหมายชุดใหม่ให้กับพื้นที่แล้ว ยังมีการรื้อฟื้นอัตลักษณ์ ในพื้นที่ของชาวตลาดสามชุก ไม่ว่าจะเป็นโคลงนิราศสุพรรณ และสุนทรภู่ ขุนจันทน์จันทรักษ์ วัตถุข้าวของ เรื่องราวความทรงจำ และอาหารในชีวิตประจำวันของผู้คนในตลาดสามชุกให้มาเป็น สินค้าที่สามารถซื้อขายได้ในปัจจุบัน เพิ่มพลวัตทางเศรษฐกิจให้กับพื้นที่ พร้อมทั้งการสถาปนาให้ มรดกวัฒนธรรมของท้องถิ่นตลาดสามชุกกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติและนานาชาติเพื่อ นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการต่อสู้ต่อรองของกรมธนารักษ์อีกด้วย จะเห็นได้ว่าการประกอบสร้าง อัตลักษณ์ท้องถิ่นหรือชุมชนในพื้นที่การท่องเที่ยว มิใช่เป็นเพียงแค่การค้นหา หรือบ่งบอกความ แตกต่างของสถานที่หรือพื้นที่เพียงอย่างเดียว หากแต่มีการช่วงชิงความหมายเพื่อต่อรองต่อทาง สังคมเพื่อให้วัฒนธรรมนั้นสามารถดำรงอยู่ต่อไป

บทสรุป

บทความนี้ผู้วิจัยพยายามฉายภาพของแนวคิดการโหยหาอดีตและแนวคิดประเพณีประดิษฐ์โดยสะท้อนผ่านเวทีของการท่องเที่ยว หากพิจารณาการโหยหาอดีตก็จะเป็นการสร้างความหมายของประสบการณ์ ที่อาศัยความรู้สึกโหยหาต่อเหตุการณ์ในอดีต จนนำไปสู่การสร้างจำลองผ่านเรื่องเล่า ความทรงจำหรือภาพตัวแทนของอดีต ในทำนองเดียวกับการนำอดีตมาเป็นจุดขาย ส่งผลให้ในแต่ละพื้นที่ต่างๆ พยายามนำเสนอทุนทางทรัพยากรตลอดจนถึงทุนทางวัฒนธรรมมาเป็นจุดขายเพื่อผลิตพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงโหยหาอดีต ในขณะเดียวกันประเพณีประดิษฐ์หรือประเพณีที่สร้างขึ้นใหม่เพื่อใช้บริบทสังคมร่วมสมัยนั้นอาจสื่อให้เห็นความหมายหรือนัยของประเพณีซึ่งแตกต่างไปจากเดิม แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับทางเลือกหรือการหยิบใช้เรื่องราวในอดีตมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการอ้างอิงหรืออิงอดีต แม้จะมีบทบาทและหน้าที่ที่ถูกปรับเปลี่ยนไป แต่ประเพณีเหล่านี้ก็มีลักษณะพลวัต ลื่นไหล ไม่ตายตัว โดยเฉพาะบริบทของการท่องเที่ยวจะเห็นได้ว่า มีการรื้อฟื้นประเพณี การผลิตเทศกาลขึ้นมาใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการของกระแสนิยมการท่องเที่ยว หากพิจารณาในแง่วัฒนธรรมที่ถูกผลิตหรือสร้างสรรค์ขึ้นมานั้นได้ถูกกำหนดและเลือกสรรทางวัฒนธรรม เพื่อนำมาเสนอให้นักท่องเที่ยวบริโภคสินค้าทางวัฒนธรรม ขณะเดียวกันรูปแบบหรือกลวิธีการนำเสนอเป็นเพียงเพื่อตอบสนองเป้าหมายทางเศรษฐกิจ นอกจากนั้นในเชิงนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวข้องในเชิงสนับสนุนวัฒนธรรมท้องถิ่นกลับพบว่าเป็นการกำหนดมาจากศูนย์กลางเพื่อให้ปลายทางรับมาปฏิบัติ ส่งเสริมและให้เงินสนับสนุนเพื่อการจัดการวัฒนธรรมตามนโยบายภาครัฐ สิ่งที่น่าสนใจคือการทบทวนการจัดการท่องเที่ยวพบว่า เป็นฉายภาพหรือสร้างภาพแทนทางวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ถูกควบคุม บงการ หรือการคัดเลือกสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมเพื่อตอบสนองเป้าหมายในตลาดทุนนิยม หรือเป็นการเลือกสรรทางวัฒนธรรมโดยท้องถิ่นอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กรกนก แก้วเกิด, เมตตา ศิริสุข, และพิทักษ์ น้อยวงศ์. (2563). อัตลักษณ์ศิลปะผ้าทอพื้นบ้าน
เขมรถิ่นไทยในประเพณีประดิษฐ์สร้างของชุมชนบ้านตารอด ตำบลสวาย จังหวัดสุรินทร์ .
วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 4(4),
96-104.
- เกรียงไกร วัฒนาสวัสดิ์. (2556) ความคิดเห็นและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ต่อความจริงแท้ใน
การจัดการ การท่องเที่ยวเชิงโยธยาหาดิต: กรณีศึกษาชุมชนตลาดสามชุกร้อยปี จังหวัด
สุพรรณบุรี. วารสารดำรงวิชาการ, 12(1), 109-134.
- ชนิดา ชิตบัณฑิต. (2545). “การเร่งผลิตประเพณีมวลชนในยุโรป 1870-1914 จากบทความ
Mass-Producing Tradition: Europe 1870-1914 ของ เอริก ฮอบสบอว์ม”. วารสาร
สังคมวิทยามานุษยวิทยา, 20(1), 202-218.
- ชาตรี ประกิตนทการ. (2561, 1 มีนาคม). Retro market ในกระแส Nostalgia Tourism.
สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 4, 2565 <https://www.tatreviewmagazine.com>
- ณัฐนรี สมิตร. (2564). สถานการณ์การท่องเที่ยววิถีหาดิตในพื้นที่อำเภอดุสิต จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 15(2), 342-360.
- ดาริน อินทร์เหมือน. (2545). แนวคิดเรื่องการประดิษฐ์ประเพณี จาก Introduction: Inventing
Tradition ของอีริก ฮอบบอสม์. วารสารสังคมวิทยามานุษยวิทยา, 21(1), 198-202.
- ฉนวนรณ นิธิพานันท์. (2558). ประเพณีประดิษฐ์กับการเปลี่ยนแปลง. วารสารมนุษยศาสตร์
สังคมศาสตร์, 32(3), 142-158.
- ปฐม หงส์สุวรรณ. (2560). ประเพณีประดิษฐ์ในชุมชนอีสานลุ่มน้ำโขง. ขอนแก่น: คลังนา
วิทยา.
- พัฒนา กิตติอาษา. (2546). มานุษยวิทยากับการศึกษาปรากฏการณ์โยธยาหาดิตในสังคมร่วม
สมัยใหม่. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- ภาณุรังษี เดือนไธสง และชยพล อินทรวงศ์. (2561). เมืองลับแล...เมืองต้องห้าม (พลาด) : อัต
ลักษณ์ทางการท่องเที่ยวในบริบททางประวัติศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรมชุมชน
กรณีศึกษา อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 20(2), 147-158.

มงคลรัตน์ มัดขอสและ. (2553). การจัดการพิพิธภัณฑ์เชิงโหยหาอดีต: กรณีศึกษาบ้านพิพิธภัณฑ์.

วารสารดำรงวิชาการ, 9(2), 67-80.

มณีรัตน์ กำลังเกื้อ และวรรณนะ หมูหมื่น. (2560). บุญสารทเดือนสิบกับการปรับเปลี่ยนเป็น

ประเพณีประติษฐ์. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 12(41), 35-46.

มณีรัตน์ กำลังเกื้อ. (2561). พิธีกรรมและประเพณีประติษฐ์สารทเดือนสิบ ตำบล สีชล จังหวัด

นครศรีธรรมราช. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).

รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข. (2555). การโหยหาอดีต: ความเป็นอดีตในสังคมสมัยใหม่. วารสาร

การเมือง การบริหาร และกฎหมาย, 4(2), 59-89.

ศิราพร ณ ถกลาง. (2558). “คติชนสร้างสรรค์”: บทสังเคราะห์และทฤษฎี. กรุงเทพฯ: ศูนย์

มานุษยวิทยาสิรินธร.

ไตรลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล, ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์, สภาภรณ์ จินตามณีโรจน์ และอำนาจ เย็นสบาย.

(2556). ตลาดย้อนยุคสามชุก: การเมืองเรื่องพื้นที่และธุรกิจแห่งการถวิลหาอดีต. วารสาร

สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ, 14(2), 67-77.

สกวรัตน์ บุญวรรณ และเก็ดถวา บุญปราก. (2560). พื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่า: การ

ประกอบสร้างอัตลักษณ์เพื่อการท่องเที่ยวถวิลหาอดีต. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ยะลา, 12(1), 61-77.

สกวรัตน์ บุญวรรณ เก็ดถวา บุญปราก และวันชัย ธรรมสังการ. (2561). การโหยหาอดีตกับ

การกลายเป็นสินค้าในมิติการท่องเที่ยวของสังคมไทย. วารสารวิชาการและวิจัย

สังคมศาสตร์, 13(39), 1-14.

สายชล แก้วบริสุทธิ์. (2555). เทศกาลกินเจหาดใหญ่: พื้นที่ประติษฐ์เพื่อการท่องเที่ยว.

(วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).

สารภี ขาวดี. (2559). ประเพณีแซนโฎนตาบูชา จังหวัดสุรินทร์: การประกอบสร้างและบทบาท

ของประเพณีประติษฐ์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

สิตานันท์ สาธิลสิน และลำสัน เลิศกุลประหยัด. (2563). ปัจจัยศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงโหยหา

อดีต และส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว กรณีศึกษา ตลาด

ย้อนยุคในจังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยศรีปทุม, 12(2), 12-24.

สิริขญา วงษ์อาทิตย์ และยุพาวรรณ วรรณวานิชย์. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยว

เชิงโหยหาอดีตของนักท่องเที่ยวชาวไทย. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 10(1), 115-131.

อรรถพล จันทรศรีละมัย และปัทมาวดี ชาญสุวรรณ. (2564). ประเพณีประดิษฐ์กับการจัดการ
ทรัพยากรวัฒนธรรม ในงานเทศกาลภูเขาไฟบูรีรัมย์ อำเภอบูรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์.

วารสารมนุษยสังคมสาร, 19(1), 21-36.

Hobsbawm, Eric. (1983). Introduction: Inventing Traditions, pp. 1-14. In Hobsbawm,
Eric and Terence Ranger (eds.) (1983). **The Invention of Tradition**.
Cambridge: Cambridge University Press.

Kelly, Wiliam W. (1986). Rationalization and Nostalgia: Cultural Dynamics of New
Middle-class Japan. **American Ethnologist**, 13 (November), 603-618.

ผู้เขียน

ยุทธกาน ดิสกุล*

หลักสูตรการจัดการวัฒนธรรมเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

เลขที่ 1 หมู่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอบูรีรัมย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช 8020

E-mail: yuttakan_dis@nstru.ac.th

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)

E-mail : yuttakan_dis@nstru.ac.th

Nostalgia for the past to invention traditions through
the tourism areas in Thai society

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย กรณีโรงเรียนมูลนิธิสหมิตรศึกษา

ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

Social behavior of early childhood children, the case of Sahamit Suksa

Foundation School, Tha Ruea Subdistrict, Mueang District,

Nakhon Si Thammarat Province

วรดี เลิศไกร*, เพียงจิต ด่านประดิษฐ์, สุวิมล นราอาจ

Waradee Lertgrai*, Piengjit Danpradit, Suwimon Naraongard

Received: 14 March 2024, Revised: 25 June 2024, Accepted: 26 June 2024

บทคัดย่อ

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย กรณีโรงเรียนมูลนิธิสหมิตรศึกษา ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ 1.เพื่อศึกษาบริบทแวดล้อมทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในโรงเรียน 2.เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางสังคมจากเหตุการณ์และกิจกรรมสมมุติในโรงเรียนของเด็กปฐมวัย ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ถอดบทเรียนการพัฒนาในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยใช้กระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า บริบทแวดล้อมทางสังคม มีผลต่อพฤติกรรมสังคม บริบทในโรงเรียน เด็กปฐมวัยจะพยายามปรับตัว มีพฤติกรรมร่วมมือที่แสดงออกมาโดยตรงและแสดงออกด้วยวาจา บริบทในโรงเรียนให้ความสำคัญกับเพื่อนและครูมาก การแสดงออกโดยการเข้าไปหาอยู่ใกล้ชิด จะแสดงพฤติกรรมร่วมมือ ห่วงใยและพฤติกรรมด้วยวาจา

ผลการวิจัยพฤติกรรมทางสังคมจากเหตุการณ์และกิจกรรมสมมุติในโรงเรียน พบว่าพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย เป็นพฤติกรรมเชิงบวกเป็นหลัก เป็นพฤติกรรมที่ต้องการทำความดี เพื่อให้คนรอบข้างในสังคมชื่นชมตามที่ตนคาดหวัง หากไม่เป็นไปตามที่หวังจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแล้วแสดงออกไป มีการปรับเปลี่ยนไปตามลักษณะการตอบสนองของบุคคล กลุ่มคนคาดหวังในแต่ละช่วงวัน การตอบสนองจากบุคคลเป้าหมาย (ครู หรือนักเรียนรุ่นพี่) จะมีผลต่อการเก็บจำ และนำมาใช้ปฏิบัติซ้ำๆ จนเป็นพฤติกรรมประจำตัวของเด็กหรือกลุ่มเด็กนั้น

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)

E-mail : pattycherry21@gmail.com

Social behavior of early childhood children, the case of Sahamit Suksa Foundation

School, Tha Ruea Subdistrict, Mueang District, Nakhon Si Thammarat Province.

เด็กจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากสิ่งเร้าหรือบริบท โดยเฉพาะการปรับตัวตามคำชี้แนะซึ่งนำจากบุคคลเป้าหมาย

คำสำคัญ : พฤติกรรมทางสังคม, บทบาทสมมุติ, เด็กปฐมวัย

Abstract

Social behavior of early childhood children, the case of Sahamit Suksa Foundation School, Tha Ruea Subdistrict, Mueang District, Nakhon Si Thammarat Province. The research objectives are: 1. To study the social context that affects the social behavior of early childhood children in schools. 2 . To study social behavior from hypothetical events and activities in schools of early childhood children. Use qualitative research (Qualitative Research) by analyzing, synthesizing, and extracting lessons learned from developing to solve problems that arise. Using the social movement process of early childhood children The research results found that social context Affects social behavior Context in the shuttle Early childhood children will try to adapt. There are hands-on behaviors that are expressed directly and verbally. The school context places great importance on friends and teachers. Expressing yourself by approaching and being close Will show a shady behavior Caring and verbal behavior

The results of research on social behavior from hypothetical events and activities in schools found that the social behavior of early childhood children It is mainly positive behavior. It is a behavior that wants to do good. To make people around us admire them as they expect. If it is not as expected, the behavior will be changed and expressed. There will be adjustments and changes according to the nature of the person's response. A group of people expect each day. The response from the target person (teacher or senior student) will affect retention. and used repeatedly until it becomes the signature behavior of the child or group

of children Children change their behavior based on stimuli or context. Especially adjusting according to the guidance from the target person.

Keywords : social behavior, role play, early childhood

บทนำ

พฤติกรรมทางสังคม เป็นพฤติกรรมที่คนในสังคมทุกเพศวัยคาดหวัง เมื่อคนเข้าไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมในสังคม เด็กปฐมวัยเมื่ออยู่ในสังคม ก็พยายามเรียนรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติต่างๆ ที่ตนต้องแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม ในแต่ละสภาพเหตุการณ์ แต่ละสถานที่ กิจกรรมที่เกิดขึ้นในสังคม นอกชั้นเรียน และในชั้นเรียนรวมถึงบทบาทสมมติ เป็นวิธีการจัดประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมของผู้เรียน เน้นให้มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม เรียนรู้บทบาทในเรื่องราวที่สนใจ เกิดพฤติกรรมการปรับตัว การอยู่ร่วมกับผู้อื่นระหว่างการทำกิจกรรมบทบาทสมมติในห้องเรียน (กรมวิชาการ, 2540) พฤติกรรมที่แสดงออกมาโดยตรงด้วยการกระทำ หรือแสดงปฏิกิริยาต่างๆ ออกมาให้คนรอบข้างในสังคมให้เห็น และแสดงออกมาด้วยวาจาให้ได้ยิน จะสะท้อนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ครู ผู้ปกครอง ครอบครัวและคนในสังคม สามารถรับรู้ อันนำไปเป็นข้อมูลสำคัญในการเลี้ยงดู อบรมเตรียมความพร้อมให้เด็กเหล่านี้ต่อไป

เด็กปฐมวัย คือเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 3-6 ปี เป็นช่วงเวลาที่สำคัญต่อความคิด และพัฒนาการ การอยู่ในสังคมในปัจจุบันและอนาคต เด็กต้องได้รับความสนใจ ติดตามดูแลเอาใจใส่ในความรู้สึก และพฤติกรรมของเด็กที่แสดงออกมา รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ จึงจะสามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงดำเนินชีวิต เรียนรู้ที่จะปฏิบัติตัว เพื่อให้สังคมยอมรับ ทำตัวให้ เข้ากลุ่มได้ รู้จักให้ รับ รู้จักผ่อนปรน รู้จักแบ่งปัน

โรงเรียนมูลนิธิสหมิตรศึกษา เป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนหลากหลายพหุวัฒนธรรมที่มีการนับถือศาสนามากกว่า 2 ศาสนา ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ให้ผู้เรียนในการศึกษาระดับอนุบาล ครูควรให้ความสำคัญและคำนึงถึงธรรมชาติของเด็ก การจัดกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เลือกทำอย่างอิสระตามความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) การพัฒนาการเรียนรู้ที่มีความแตกต่างระหว่างผู้เรียน การจัดประสบการณ์กับการศึกษาในระดับอนุบาลในห้องเรียนพหุวัฒนธรรมควร

คำนึงถึงภาษา ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี เพื่อไม่ให้เกิดการถูกเลือกปฏิบัติ การไม่เข้าใจ วัฒนธรรมของการอยู่ร่วมกันในห้องเรียน ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้หัวข้อประสบการณ์สำคัญที่จะส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและ สิ่งแวดล้อมจากการปฏิบัติกิจกรรมผ่านการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ด้วยสภาพบริบทโรงเรียน ผู้วิจัยเลือกศึกษาในครั้งนี้ เป็นโรงเรียนมีผู้เรียนที่หลากหลาย ทางวัฒนธรรม และมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณี ความเชื่อ และศาสนา ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรม ของผู้เรียน ผู้เรียนบางกลุ่มจะมีข้อจำกัดในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ทำให้การทำกิจกรรม ร่วมกันไม่ประสบผลสำเร็จ เกิดการแบ่งแยกกลุ่มต่างวัฒนธรรม ต่างวิถีชีวิต ความเชื่อ ด้วยปัญหาดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อสร้างพฤติกรรมทางสังคมให้ เด็กปฐมวัย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการอยู่ร่วมกัน ยอมรับความหลากหลายของคนในสังคม ในห้องเรียนและนอกห้องเรียนอย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทแวดล้อมทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยใน โรงเรียน
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางสังคมจากเหตุการณ์และกิจกรรมสมมติในโรงเรียนของเด็ก ปฐมวัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรการวิจัย เลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยเลือกสังเกตพฤติกรรม เด็กปฐมวัยระดับอนุบาล 1-2-3 ช่วงเดือน วันที่ 15 มกราคม - 9 กุมภาพันธ์ 2567 (4 สัปดาห์) ผู้ให้ข้อมูลหลักคือครูผู้ดูแลเด็กปฐมวัย จำนวน 3 คน ผู้ให้ข้อมูลวิจัยครูผู้ดูแลเด็กประจำรับส่ง จำนวน 3 คน แม่ครัวที่ร่วมจัดอาหารสำหรับเด็กปฐมวัยจำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 2 คน ครูในโรงเรียนที่ไม่ใช่ครูที่สอนเด็กปฐมวัยจำนวน 3 คน รวมทั้งหมดจำนวน 13 คน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการเก็บข้อมูลและ การวิเคราะห์ เพื่อนำมาสังเคราะห์ ถอดองค์ความรู้จากปรากฏการณ์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมของ ผู้เรียน โรงเรียนมูลนิธิสหมิตรศึกษา ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชมีขั้นตอน การวิจัยดังนี้

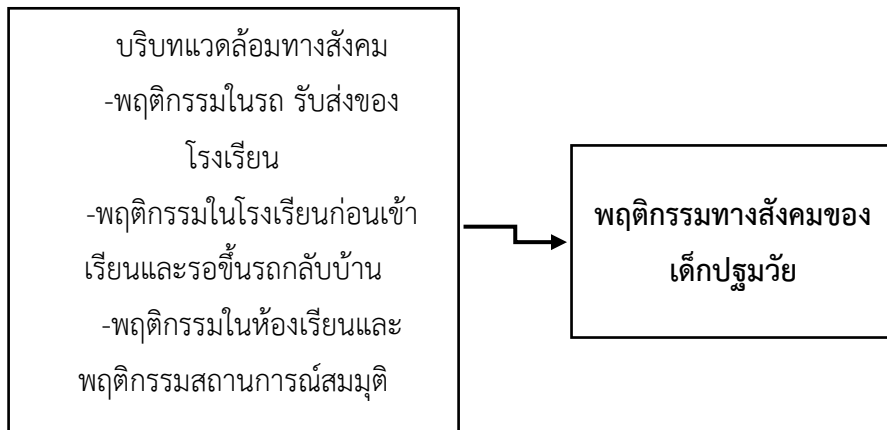
ขั้นตอนการวิจัย ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาจากวิทยานิพนธ์ งานวิจัย และเอกสารตำราที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ นำมาสังเคราะห์เพื่อหาแนวทางการศึกษา เป็นแบบสำรวจ สังเกต แนวการสัมภาษณ์ และแนวการประชุมอย่างไม่เป็นทางการและกึ่งทางการ (discussion guideline) เพื่อเข้าใจเกี่ยวกับวิธีคิดและพฤติกรรมการแสดงออกมาของเด็กปฐมวัย กระบวนการเรียนรู้ปรับตัวและตัดสินใจแสดงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย (Gillian Symon and Catherine Cassell, 2012 : 356-357)

จัดเก็บข้อมูลภาคสนาม ด้วยการศึกษาบริบททางสังคมที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย โรงเรียนมูลนิธิสหมิตรศึกษา เกี่ยวกับสังคมในรั้วรับส่งนักเรียน สังคมและพฤติกรรมในโรงเรียน การจัดการเรียนการสอน วิธีการสอน กิจกรรมการสอน พฤติกรรมก่อนเรียน หลังเรียน ด้วยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และแบบมีส่วนร่วมรอบทิศทาง เป็นระยะ ๆ แล้วบันทึกภาพ ปรากฏการณ์เหตุการณ์ที่น่าสนใจ การสัมภาษณ์พูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้ที่เกี่ยวข้อง หรืออยู่ในเหตุการณ์ของปรากฏการณ์ โดยสนทนาสอบถามรายละเอียด และประชุมกลุ่มระดมความคิดเชิงสร้างสรรค์ ประเด็นเกี่ยวข้อง (Focus group interviews and Focus group discussions) เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนในหลากหลายมิติ

เก็บข้อมูลพฤติกรรมสังคมของเด็ก ในการเรียนรู้การ โดยคุณครูและผู้เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรม หลักคิด ทฤษฎีทางวิชาการมาใช้ในการดำเนินการวิจัย เป็นแนวทางในการออกแบบการวิจัย การศึกษาและการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนในการศึกษาระดับปฐมวัย สัมภาษณ์ผู้ครูและพี่เลี้ยงเด็กปฐมวัย และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรม พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในโรงเรียน ด้วยการสังเกตรอบทิศทาง สัมภาษณ์เดี่ยว สัมภาษณ์กลุ่มแบบย้อนเหตุการณ์ (Ex-post facto approach) การสนทนาเหตุการณ์ในอดีตหรือร่องรอยปรากฏการณ์ที่มีอยู่ (Paul D. Leed and Jeanne Ellis Ormrod, 2015: 92-100) ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลหลักได้แก่ การสังเกตปรากฏการณ์รอบทิศทาง 360 องศา การสัมภาษณ์รายบุคคลและสัมภาษณ์กลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลจากหลายๆ แหล่ง และมีข้อมูลครบถ้วน เป็นจริงการตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Triangulation) จาก 4 ลักษณะคือ ที่มาของข้อมูล กระบวนการค้นหาข้อมูล ทฤษฎีที่เป็นแนวทางหาข้อมูล และวิธีการหาข้อมูล (Ann R. J. Briggs 2012) ให้ได้ข้อมูลที่มีความเป็นจริงมากที่สุด น่าเชื่อถือที่สุด การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก

(Key Informant) ได้ศึกษากลุ่มประชากรเป้าหมายที่เป็นบุคคลที่เป็นหลักในการจัดกิจกรรม และผู้ขับเคลื่อนหลักทางกิจกรรม ใช้วิธีเลือกเชิงทฤษฎี (Theoretical Sampling)

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิเคราะห์และสังเคราะห์การวิจัย ผู้วิจัยนำเอาข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบจากการสังเกต สัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม มาจัดระบบหมวดหมู่ แล้ววิเคราะห์โดยใช้แนวคิดการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเชิงกระบวนการทางสังคม โดยนำข้อมูลพฤติกรรมตั้งแต่ออกจากบ้านอยู่บนรถ พฤติกรรมในโรงเรียนช่วงที่ไม่ได้อยู่ในห้องเรียน พฤติกรรมในห้องเรียน พฤติกรรมบนรถและขณะอยู่ในรถเดินทางกลับบ้าน ที่เป็นพฤติกรรมทางสังคมที่ปรากฏออกมา นอกจากนี้ยังวิเคราะห์เชิงทฤษฎี ข้อมูลที่มีอยู่ สู่ปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยใช้ทฤษฎีจิตวิทยาสังคม ทฤษฎีพฤติกรรมศาสตร์ แล้วนำมาวิเคราะห์ซ้ำโดยจัดสัมมนาวิเคราะห์ (Focus Group Analysis) จึงสรุปผลการศึกษาแนวสังเคราะห์เชิงทฤษฎี (ปัญญา เลิศไกร และลัญจกร นิลาญจน์, 2559 : 4-8)

สรุปผลการวิจัย

บริบทแวดล้อมทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในโรงเรียน การวิจัยพบว่าบริบทแวดล้อมทางสังคม มีผลต่อพฤติกรรมสังคม

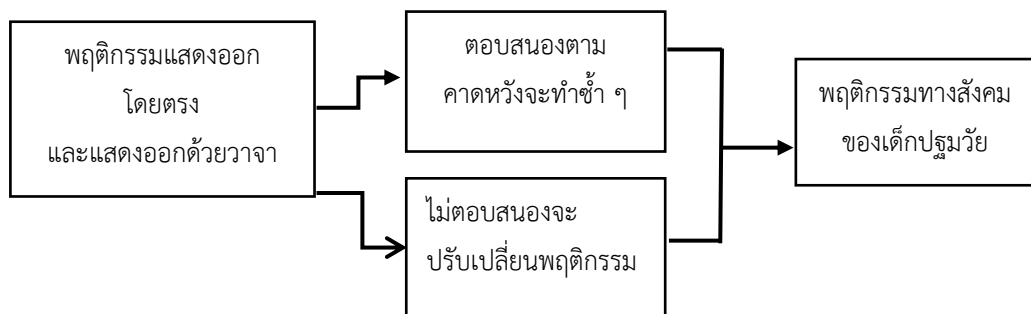
บริบทในรถรับส่ง โดยเฉพาะตอนกลับบ้าน เด็กปฐมวัยจะพยายามปรับตัวให้คนในรถกับนักเรียนรุ่นพี่ให้ยอมรับ รักเอ็นดู จึงมีพฤติกรรมร่วมมือ ที่แสดงออกมาโดยตรงและแสดงออกด้วยวาจาให้ความร่วมมือ ในเรื่องต่างๆ เพื่อให้พี่ในรถ ครูผู้ดูแลเด็กในรถ

บริบทในโรงเรียน ช่วงลงจากรถก่อนเข้าเรียน พฤติกรรมทางสังคม จะให้ความสำคัญกับเพื่อนและครูมาก การแสดงออกจะเน้นการเข้าไปหา อยู่ใกล้ชิดและแสดงออกด้วยวาจา

บริบทในห้องเรียน ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ เช่นเพื่อนหกล้ม เพื่อทำของตกจากโต๊ะ รวมถึงเมื่อครูจัดกิจกรรมสถานการณ์สมมุติ จะแสดงพฤติกรรมร่วมมือ ห่วงใยและพฤติกรรมด้วยวาจา

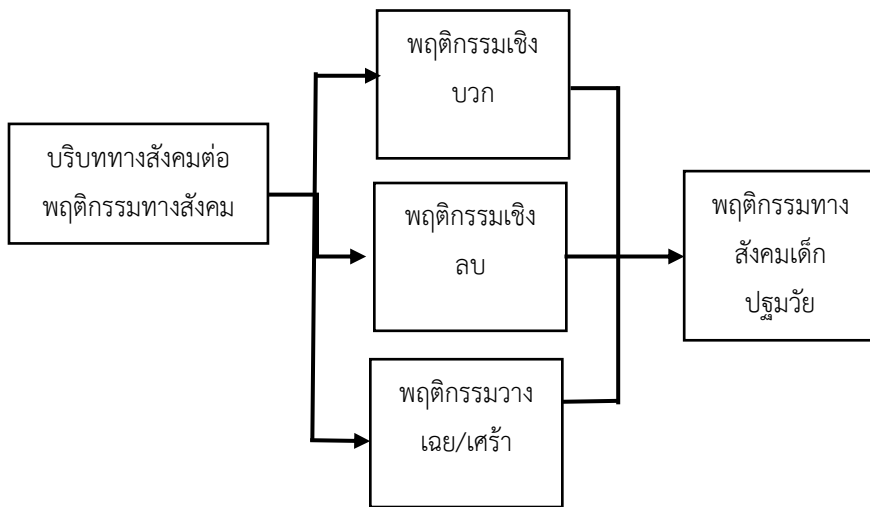
บริบทจะมีผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกมา ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม พฤติกรรมจะมีเป้าหมายไปที่บุคคล กลุ่มคนให้สนใจ ตอบรับพฤติกรรมที่แสดงออกไป การแสดงออกไปครั้งแรกๆ จะมีผลต่อการประเมินและตัดสินใจที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นซ้ำๆ หรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทั้งนี้ขึ้นกับการตอบสนองต่อพฤติกรรมที่แสดงออกไปของแต่ละบริบท

พฤติกรรมทางสังคมจากเหตุการณ์และกิจกรรมสมมุติในโรงเรียน พบว่า พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย เป็นพฤติกรรมเชิงบวกเป็นหลัก เป็นพฤติกรรมที่ต้องการทำความดี เพื่อให้คนรอบข้างในสังคมชื่นชมตามที่ตนคาดหวัง หากไม่เป็นไปตามที่หวังจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแล้วแสดงออกไป จากนั้นจะรอประเมินการตอบสนองจากคนรอบข้าง

แผนภูมิที่ 2 แสดงกระบวนการเกิดพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

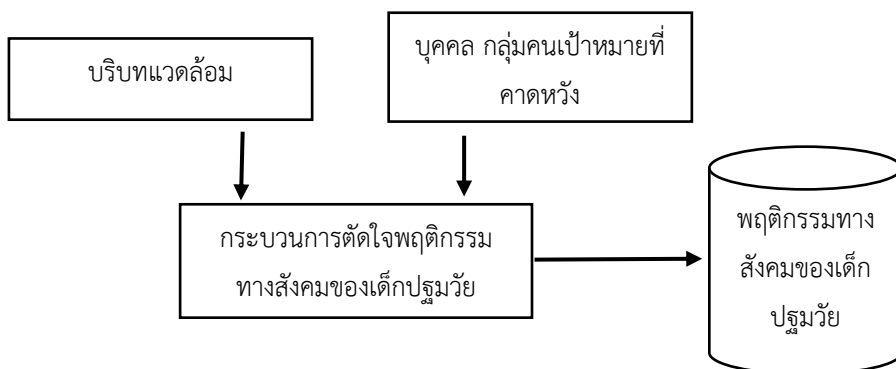
พฤติกรรมเด็กปฐมวัย ในบริบทนรณเดินทาง บริบทในโรงเรียน และในชั้นเรียน จะแสดงออกมาด้วยการกระทำ แล้วรอการตอบสนองจากบุคคลเป้าหมายในบริบทแวดล้อมนั้น หากตอบสนองตามที่คาดหวังจะเก็บจำและแสดงออกซ้ำๆ จนเป็นพฤติกรรม กรณีที่การตอบสนองไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและเรียนรู้ถึงผลการตอบสนองจากบุคคลเป้าหมาย

แผนภูมิที่ 3 ลักษณะพฤติกรรมทางสังคม

พฤติกรรมที่แสดงออกมาของเด็กปฐมวัย จะมีการปรับเปลี่ยนไปตามลักษณะการตอบสนองของบุคคล กลุ่มคนคาดหวังในแต่ละช่วงวัน เด็กปฐมวัยที่มีพฤติกรรมเชิงบวก แล้วได้รับการตอบสนองจากบุคคลเป้าหมาย (ครู หรือนักเรียนรุ่นพี่) จะมีผลต่อการเก็บจำ และนำมาใช้ปฏิบัติซ้ำๆ จนเป็นพฤติกรรมประจำตัวของเด็กหรือกลุ่มเด็กนั้น

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสังคม พบว่า การตอบสนองจากคนรอบข้างหรือบุคคลเป้าหมาย ไม่เป็นไปตามคาดหวัง เด็กจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากสิ่งเร้าหรือบริบท โดยเฉพาะการปรับตัวตามคำชี้แนะชี้้นำจากบุคคลเป้าหมาย คือจากครูหรือนักเรียนรุ่นพี่ เด็กจะทำตามแล้วประมวลเก็บจำ ปรับพฤติกรรมแล้วแสดงออกไป

แผนภูมิที่ 4 การตัดสินใจแสดงพฤติกรรมทางสังคมเด็กปฐมวัย

การแสดงพฤติกรรมทางสังคมเดิมๆ ที่เคยทำมาเมื่อบริบทเปลี่ยน เด็กปฐมวัยจะเริ่มลังเล และทดลองแสดงพฤติกรรมเดิมโดยปรับเปลี่ยนบางส่วน บุคคลหรือกลุ่มคนที่ตอบรับต่อพฤติกรรม จึงมีส่วนสำคัญต่อการแสดงพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก และยังมีผลต่อลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่จะติดตัวเด็กไปอย่างน้อยระยะหนึ่ง

อภิปรายผล

บริบทบนรถรับส่งนักเรียน เนื่องจากเด็กต้องอยู่ในพื้นที่บนรถร่วมกันกับนักเรียนรุ่นพี่ที่หลากหลาย เป็นเวลาหลายสิบนาที บรรยากาศในรถจะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมทางสังคมออกมาด้วยวาจา แล้วรอการตอบสนองจากบุคคลเป้าหมายในรถ เป็นไปตามแนวการปรับตัวทางสังคมที่เกิดจากการประเมินการตอบรับจากสังคม ขณะที่บริบทในโรงเรียนและในชั้นเรียน จะปรับตัวตามกฎกติกาของโรงเรียน เด็กจะปรับตัวไปตามบทบาท หน้าที่ที่เป็นบรรทัดฐานทางสังคมของโรงเรียน ที่ครูและผู้บริหารโรงเรียนควบคุม ไปตามทฤษฎีการเรียนรู้และการปรับตัว

เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้และเก็บจำพฤติกรรมที่แสดงออกมาในเชิงบวก การตอบสนองจากบุคคลหรือกลุ่มคนแวดล้อมอย่างมีความสุข ที่ตามทุกฝ่ายต้องการและคาดหวัง เด็กปฐมวัยจะเกิดความภูมิใจและเก็บจำและพร้อมแสดงพฤติกรรมซ้ำๆ ออกมาทั้งการพูดและพฤติกรรมโดยตรงต่อบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมายจนเป็นพฤติกรรม

พฤติกรรมทางสังคมในโรงเรียนและในห้องเรียน ที่เป็นพฤติกรรมเชิงบวกเป็นหลัก เป็นพฤติกรรมที่ต้องการทำความดี เพื่อให้คนรอบข้างในสังคมชื่นชมตามที่ตนคาดหวังชื่นชม ชมเชย เป็นไปตามที่หวังทำให้ได้รับการตอบรับจากคนรอบข้างในเชิงบวก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารโรงเรียน ผู้นำหน่วยงานชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น ให้ความสำคัญกับผู้โดยสาร ที่มีระดับปฐมวัยอยู่ในรถ เพื่อให้เด็กเก็บจำในสิ่งที่ดีมีทัศนคติที่ดีต่อสังคมต่อไป
2. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีนโยบาย ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการจัดบริบทแวดล้อมเชิงบวกให้กับเด็กปฐมวัย

ข้อเสนอแนะเชิงบริหาร

ครูผู้สอนระดับปฐมวัย ควรจัดการเรียนการสอนที่ใช้บทบาทสมมติในการส่งเสริมพฤติกรรม การอยู่ร่วมกันของผู้เรียนสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนได้ แต่ควรพิจารณา ขั้นตอนการปฏิบัติของผู้สอนกับธรรมชาติของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ควรมีการวิจัยการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคมเด็กปฐมวัย และการจัด บทบาทสมมติให้เด็กมีความพร้อมในการปรับตัวตามสภาพแวดล้อมทางสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2540). **คู่มือการอบรมเลี้ยงดูเด็กระดับก่อนประถมศึกษา**. โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2560 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี)**.
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ปัญญา เลิศไกร และลัญจกร นิลกาญจน์. (2560). การพัฒนาองค์ความรู้เชิงทฤษฎี.
วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. 9 (1). 172-180.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). **แนวแนะวิธีการเลี้ยงดู ดูแล และพัฒนาเด็กปฐมวัย
ตามสมรรถนะเพื่อเพิ่มคุณภาพเด็กตามวัย 0-5 ปี**. โรงพิมพ์พรักหวานกราฟฟิค.
- Gillian Symon and Catherine Cassell. (2012). **Qualitative Organizational Research
Core Methods and Current Challenges**. California : SAGE publication Inc.
- Paul D. Leedy and Jeanne Ellis Ormrod. (2015). **Practical Research Planning and
Design**. New York : Pearson
- Willie Tan. (2018). **Research Methods a Practical Guide for Students and
Researchers**. Hackenack, NJ 0761.

ผู้เขียน

วรดี เลิศไกร*

สำนักวิชาครุศาสตร์และศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

222 ตำบล ไทยบุรี อำเภอท่าศาลา นครศรีธรรมราช 80160

E-mail: pattycherry21@gmail.com

เพ็ญจิต ด้านประดิษฐ์

สำนักวิชาครุศาสตร์และศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

222 ตำบล ไทยบุรี อำเภอท่าศาลา นครศรีธรรมราช 80160

E-mail: d.piengjit1288@gmail.com

สุวิมล นราอาจ

สำนักวิชาครุศาสตร์และศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

222 ตำบล ไทยบุรี อำเภอท่าศาลา นครศรีธรรมราช 80160

E-mail: suwimon202504@gmail.com

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)

E-mail : pattycherry21@gmail.com

Social behavior of early childhood children, the case of Sahamit Suksa Foundation School, Tha Ruea Subdistrict, Mueang District, Nakhon Si Thammarat Province.

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนโดยชุมชน Sustainable community-based creative tourism model

พรฟ้า สุทธิคุณ* และประกอบ ใจมั่น
Pornfar Sutthikhun* And Prakob jaimun

Received: 27 February 2023, Revised: 26 June 2024, Accepted: 26 June 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนโดยชุมชน ซึ่งเป็นการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีเป้าหมายอยู่ที่การอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ภายใต้เงื่อนไขนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาล ซึ่งในปัจจุบันพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวได้เปลี่ยนแปลงไป นักท่องเที่ยวต้องมีการส่วนร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับปัญหาด้านการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว จึงเกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยว และชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวร่วมกัน เนื่องจากประเทศไทยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์จึงมีโอกาที่จะพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การจัดการท่องเที่ยวตามกรอบแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนโดยชุมชน พบว่าประเทศไทยมีปัจจัยสนับสนุนหลายประการ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนโดยชุมชนที่มีแบบแผนที่ชัดเจน ในการสร้างองค์ความรู้เพื่อการจัดการท่องเที่ยวแบบใหม่ ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง สร้างรายได้ให้กับชุมชน นำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์, การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน, การท่องเที่ยวโดยชุมชน

Abstract

This article presents about the community-based sustainable creative tourism model. which is a community-based tourism management The goal is to co-exist with natural resources sustainably. Under the terms of the government's tourism policy At present, the behavior of tourists has changed. Tourists need to be more involved in tourism activities. together with the problem of tourism

resource management Therefore, there is a creative tourism. that gives the opportunity for tourists And the local community has participated in the tourism management together. Since Thailand has abundant tourism resources, there are opportunities to develop into creative tourism. Tourism management based on the conceptual framework of sustainable creative tourism by the community found that Thailand has several supporting factors. To develop sustainable creative tourism by the community with a clear pattern. in creating a body of knowledge for new tourism management to be widely known generate income for the community leading to the development of sustainable tourism in the future.

Keywords : creative tourism, sustainable tourism, community-based tourism

บทนำ

ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2566–2570) โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ตามกรอบแนวคิดหลักการของนโยบายของรัฐบาลยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2561–2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566–2570) ที่ให้ความสำคัญกับการยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชน การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลในทุกมิติอย่างบูรณาการและเป็นองค์รวม รวมถึงแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2566–2570) และแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ.2566–2570) ซึ่งถือเป็นแผนในการกำหนดทิศทางและแผนหลักในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว การกีฬา และนันทนาการของประเทศ เป็นแนวคิดการพัฒนาในอนาคตที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์การเตรียมความพร้อม รองรับการรวมตัวทางเศรษฐกิจในภูมิภาค (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566) ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2566–2570) โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ตามกรอบแนวคิดหลักการของนโยบายของรัฐบาลยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2561–2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566–2570) ที่ให้ความสำคัญกับการยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และการมีส่วนร่วมในการ

ตัดสินใจของประชาชน การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลในทุกมิติอย่างบูรณาการและเป็นองค์รวม รวมถึงแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ.2566–2570) และแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ.2566–2570) ซึ่งถือเป็นแผนในการกำหนดทิศทางและแผนหลักในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว การกีฬาและนันทนาการของประเทศ เป็นแนวคิดการพัฒนาในอนาคตที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์การเตรียมความพร้อมรองรับการรวมตัวทางเศรษฐกิจในภูมิภาค (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566)

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism)

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาได้มีการนำกระบวนการทัศนของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เข้ามาเป็นทางเลือกใหม่ทางการท่องเที่ยว ทั้งนี้ทั้งนั้นนิยามของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ถูกกำหนดโดยนักวิชาการหลายคน Crispin Raymond และ Greg Richards เป็นผู้ริเริ่มแนวคิดดังกล่าวและนิยามการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ว่าหมายถึง การท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ผู้เดินทางมาเยือนได้พัฒนาศักยภาพการสร้างสรรค์ของตน ผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริงที่เป็นไปตามลักษณะเฉพาะของพื้นที่เป้าหมายที่ได้ท่องเที่ยว (สุดแดน วิสุทธิลักษณ์และคณะ, 2554: 37) กิจกรรมมีหลากหลายไม่ว่าจะเป็นการทดลองทำอาหารการทดลองทำศิลปหัตถกรรม การทดลองใช้ชีวิตตามแบบอย่างผู้คนในชุมชน เพื่อให้เข้าใจถึงวัฒนธรรมอันมีเอกลักษณ์ของผู้คนและสถานที่นั้นๆ ผ่านประสบการณ์ตรง นอกจากนี้ยังมีหน่วยงาน และนักวิชาการทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศอีกหลายท่านได้นิยามคำว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สำหรับทัศนะผู้เขียนเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวซึ่งนำทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของพื้นที่นั้นๆ มาต่อยอดและสร้างมูลค่าเพื่อสร้างสรรค์ประสบการณ์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้แก่นักท่องเที่ยวผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นทิศทางใหม่ของการท่องเที่ยวของโลกปัจจุบันที่มีจุดหมายเพื่อการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมและเชื่อว่าจะช่วยให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือของการทำความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าของความหลากหลายในวัฒนธรรม ซึ่งนอกจากจะเป็นการเสริมแรงให้กับการตระหนักรู้ในคุณค่าของชุมชนของตนเองแล้ว ขณะเดียวกันก็เป็นการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของการสร้างสรรค์ให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อนำประสบการณ์ที่ได้จากการท่องเที่ยวไปใช้ในวิถีชีวิตของตนเอง

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism: CBT) เป็นการท่องเที่ยวที่เกิดจากกระแสการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ซึ่งผลักดันให้เกิดกระแสการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการสร้างระบบและกลไกให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาวัฒนธรรม คงรักษาเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของท้องถิ่นตนเองไว้ โดยมีการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม สำหรับความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้มีนักวิชาการและนักปฏิบัติจากหลากหลายแหล่งได้นิยามไว้ดังเช่น การท่องเที่ยวคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของ มีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน (พจนา สวนศรี. 2540: 14) สันธุ์ สโรบล และคณะ (2547) ได้ให้ความหมายเชิงปฏิบัติการของการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่า หมายถึง "ทางเลือกในการจัดการท่องเที่ยวที่ชุมชนเข้ามำกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวบนฐานคิดที่ว่าชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้เสียจากการท่องเที่ยว โดยการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้านต่างๆไม่ว่า ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีการผลิตของชุมชน มาใช้เป็นต้นทุนหรือปัจจัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถและบทบาทที่สำคัญในการดำเนินงานตั้งแต่การตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การสรุปบทเรียน และมุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืนสู่คนรุ่นลูกหลานและเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ" โดยองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีทั้งหมด 4 ด้านคือ ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม, องค์กรชุมชน, การจัดการ และการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ชุมชนจำเป็นต้องบริหารจัดการทั้ง 4 องค์ประกอบให้เกิดความสมดุล เนื่องจากในแต่ละชุมชนจะมีเอกลักษณ์ ความโดดเด่น และอัตลักษณ์ที่แตกต่างกันออกไป

การท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ (Creative Community Based Tourism: C-CBT) เป็นการผสมผสานระหว่างการท่องเที่ยวโดยชุมชน และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการต่อยอดผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว เพิ่มคุณค่า หาความแตกต่างอย่างสร้างสรรค์ และแบ่งปันชุมชน โดยยึดหลักการกระจายอำนาจและมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง การท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์เป็นการสร้างระบบและกลไกให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาวัฒนธรรม คงรักษาเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของท้องถิ่นตนเองไว้ โดยมีการแบ่งสรรปันส่วนผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม ทั้งยังเป็นเครื่องมือ

สำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ซึ่งกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเข้าไปมีส่วนร่วม (Active participation) ต้องมีความสร้างสรรค์มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างมีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชนโดยเป็นการสร้างประสบการณ์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรม อันเสริมสร้างผลลัพธ์เชิงบวกให้แก่ทั้งสองฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นจิตสำนึกอนุรักษ์ความประทับใจในประสบการณ์การกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้เป็นต้น นอกจากนี้แล้วยังช่วยสร้างสมดุลให้แก่ชุมชนทั้ง 3 ด้าน อันได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม

กล่าวได้ว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ควรเน้นการดึงคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดมูลค่า (Value to Benefit) สร้างต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และพัฒนาให้เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์ตัวตน ออกแบบสร้างประสบการณ์ใหม่ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ สัมผัสวิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง ผ่านการลงมือทำและมีส่วนร่วมกับชุมชน ที่สำคัญจะก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน นักท่องเที่ยวได้สร้างสรรค์ผลงานและเกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ต่อไป นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยังทำให้ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจและเห็นถึงคุณค่าในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ นักท่องเที่ยวก็ใช้เวลาในชุมชนนานขึ้น เข้าใจชุมชนมากขึ้น เห็นคุณค่าของชุมชน ใช้จ่ายในชุมชนมากขึ้น และกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนมากขึ้น รวมถึงการถอดองค์ความรู้และขยายผลในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน สืบสานประเพณีและวัฒนธรรม สร้างงาน สร้างรายได้ และกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม

อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ทำได้ค่อนข้างยาก เพราะปัจจุบันปราชญ์หรือศิลปินท้องถิ่น (Local Artisan/ Local Artist) เหลืออยู่น้อยมาก ซึ่งที่ผ่านมาไม่มีการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ลูกหลาน เนื่องจากลูกหลานไปทำงานในเมืองใหญ่ และปราชญ์ศิลปินที่มีอยู่ก็มีแต่ผู้สูงอายุ ดังนั้น จึงควรริบมีการรื้อฟื้นหรือค้นหาบุคคลเหล่านี้ แล้วนำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นตัวเชื่อม เพื่อจะทำให้ประเพณีและวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนไม่สูญหายไป ทั้งนี้ ไม่เพียงแคंपราชญ์มีหลงเหลืออยู่น้อย แต่ตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยังขาดแคลนนักสื่อความหมาย เนื่องจากเรื่องราวต่าง ๆ ที่จะถ่ายทอดสู่นักท่องเที่ยว ถ้ามีคนเล่าเรื่องที่เข้าใจบริบทอย่างลึกซึ้ง สนุกสนาน ก็จะทำให้นักท่องเที่ยวประทับใจ อยากท่องเที่ยวในชุมชนมากขึ้น และอยากกลับมาเที่ยวอีก

หรือบอกต่อ ในทางตรงกันข้าม หากคนเล่าเรื่องไม่เข้าใจบริบทมากพอก็จะทำให้นักท่องเที่ยวไม่กลับมาเที่ยวอีก

แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มีการกล่าวถึงโดย Pearce and Butler ไว้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993 แต่ยังไม่มีการกำหนดความหมายและกระบวนการที่ชัดเจนนัก ต่อมาประเทศต่างๆ ได้พัฒนาการการท่องเที่ยวบนฐานของสร้างสรรค์ขึ้น อาทิ ประเทศฟินแลนด์ ประเทศกรีซ และโปรตุเกส โดยอาศัยรากฐานสำคัญของการสร้างสรรค์ คือ วิถีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของคนในสังคม และในปีค.ศ. 2000 Richards and Raymond ได้นิยาม คำว่า Creative tourism ว่า การท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้พัฒนาศักยภาพผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมและประสบการณ์เรียนรู้อย่างจริงจัง (ภุริวัจน์ เดชอุม, 2556)

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย โดยในปี พ.ศ. 2551 รัฐบาลได้ประกาศนโยบายการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์อย่างชัดเจน ทำให้เกิดการเชื่อมต่อมาสู่แนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ภายหลังที่มีการดำเนินการส่งเสริมนโยบายเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) ตามโครงการการพัฒนาสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และมีพัฒนามาสู่การส่งเสริมการนำวิถีภูมิปัญญามาผสมผสานการพัฒนาการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยังคงมีความจำเป็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในยุคปัจจุบันที่มีภาวะของการแข่งขันการของประเทศต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่ออาศัย หลักการและแนวทางของการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์มาต่อยอด เพิ่มค่า และหาความต่างมานำเสนอต่อนักท่องเที่ยวและกระแสของตลาดการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัดในยุค 4.0 หรือโลกเทคโนโลยีในปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากยุคปัจจุบันกระแสของการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ (Alternative Tourism) เข้ามามีบทบาทอย่างเห็นได้ชัด (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560)

องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูเนสโก (UNESCO) (2006) ได้ให้นิยามของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ว่า เป็นการท่องเที่ยวที่มีเป้าหมายสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินชีวิตของชุมชนโดยชุมชนจะจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างกลมกลืน และสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์วิถีชีวิตและวัฒนธรรมในชุมชน ในมิติของการเรียนรู้และการทดลองปฏิบัติและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน เพื่อให้ได้มาซึ่งประสบการณ์จากสิ่งที่มีอยู่และเป็นอยู่จริงในชุมชน นอกจากนั้น

ชุมชนจะต้องสามารถใช้การจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือในการรักษาความสมดุลระหว่าง

1. การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวภายในชุมชน
2. ผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ ทั้งในรูปแบบที่เป็นผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน รวมถึงการจัดให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับนักท่องเที่ยว โดยเน้นการเรียนรู้การศึกษาจากประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จะเน้นความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนนั้น ๆ ซึ่งอาจนิยามได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวเชิงคุณค่า และเป็นการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ชุมชนได้นำทุนทางวิถีวัฒนธรรมและธรรมชาติมาสร้างโอกาสให้กับผู้มาเยือน ในการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่มาเยือน และเป็นการท่องเที่ยวแบบไม่แยกส่วนระหว่างผู้มาเยือนกับชุมชน

จากแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ พบว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในภาพรวมจะมีจุดเน้นที่แตกต่างกันบ้างแต่ยังแสดงให้เห็นว่ามีองค์ประกอบร่วมในลักษณะเดียวกันคือ ประสบการณ์จริงและมีส่วนร่วม (participative, authentic experience) ของนักท่องเที่ยวที่เกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาศักยภาพและทักษะเชิงสร้างสรรค์รวมถึงการพบปะผู้คนในชุมชนหรือสัมผัสกับวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยตรง นอกจากนี้การที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเลือกกิจกรรมตามความต้องการและความสนใจ

หลักการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

UNESCO (2006 อ้างถึงใน กรมการท่องเที่ยว, 2560) ได้ให้หลักการของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 5 ประการดังนี้ “Interaction” เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน “Educational” เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้และความรู้ “Emotional” เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าทางอารมณ์และประสบการณ์ “Social” เป็นการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับคนในสังคมให้เกิดการเชื่อมโยงกัน “Participative” เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วม “Involve” เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องร่วมมือกันและเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง

ธนรัตน์ ทับทิมไทย (2565) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Basic of Creative Tourism)

1. เป็นความคิดสร้างสรรค์ที่ไม่ได้เลียนแบบใคร และเป็นต้นแบบอย่างแท้จริง (Originality) และมีความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Authenticity)
2. มีจินตนาการ (Imagination) และมีความจรรโลงใจ (Inspiration) ที่แสดงออกเป็นความคิดอย่างสร้างสรรค์
3. มีองค์ความรู้ (Knowledge) ผ่างไว้ด้วยศิลปะ (Arts) และกลิ่นอายของวัฒนธรรมท้องถิ่น
4. เกิดจากการฉลาดคิด (Ingenuity) กลายมาเป็นประดิษฐกรรม (Inventiveness)
5. เป็นทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual assets)

ฐิติมา อังกรวัชรพันธุ์ (2560) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวซึ่งเปลี่ยนแปลงไปจากการท่องเที่ยววัฒนธรรมอย่างมีนัยสำคัญ อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งตอบสนองกับความเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตของคนกลุ่มใหม่ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับความผูกพัน (Engaged) ของนักท่องเที่ยว (Guest) กับผู้ถูกท่องเที่ยว (Host) ส่งเสริมการเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ผ่านประสบการณ์ที่มาจากการเรียนรู้ในพื้นที่ท่องเที่ยว (Authentic-active Participation) ซึ่งรูปแบบและลักษณะของการท่องเที่ยวดังกล่าวนี้ จะเปิดโอกาสให้กับนักท่องเที่ยวและเจ้าของบ้านได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพการสร้างสรรค์ของตนไปร่วมกันซึ่งจะก่อให้เกิดความจดจำประทับใจอย่างลึกซึ้งในพื้นที่ของการท่องเที่ยว (Understanding Specific Cultural of the Place/Spirit of Place) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นี้ ให้คำตอบใหม่ที่สอดคล้องกับรสนิยมของนักท่องเที่ยวปัจจุบัน ที่ไม่เพียงแต่ต้องการ “มองดู” (Seeing) สังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากตน แต่มีความประสงค์ที่จะ “ลงมือทำ” (Doing) เพื่อเรียนรู้ ทำความเข้าใจในมรดกทางวัฒนธรรมของพื้นที่ที่ท่องเที่ยวอย่างลึกซึ้ง พร้อม ๆ กันกับพัฒนาศักยภาพของตนเองผ่านการปฏิบัติ (Practice) กิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมของพื้นที่ท่องเที่ยว และเพื่อที่จะได้รับแรงบันดาลใจใหม่ๆ ภายหลังกลับไปดำเนินชีวิตปกติ

องค์กรบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อการพัฒนา การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (2561) กล่าวถึง หัวใจของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ ความจริงแท้-ดั้งเดิม (REAL) ที่นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้มรดกวัฒนธรรมของพื้นที่ท่องเที่ยวผ่านการมีประสบการณ์ตรง

เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจและชื่นชมจิตวิญญาณอันเป็นลักษณะเฉพาะของพื้นที่ นำไปสู่การเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และเพิ่มพูนศักยภาพของนักท่องเที่ยวอย่างไม่สิ้นสุด

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เน้นการเรียนรู้และความรู้ เน้นคุณค่าทางอารมณ์และประสบการณ์ เป็นการท่องเที่ยวที่เกี่ยวพันกับคนในสังคม ให้เกิดการเชื่อมโยงกัน และเน้นการมีส่วนร่วม และเป็นการท่องเที่ยวที่ต้องร่วมมือกันและเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง มีความคิดสร้างสรรค์ที่ไม่ได้เลียนแบบใคร และเป็นต้นแบบอย่างแท้จริง หัวใจของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ ความจริงแท้-ดั้งเดิม (REAL) ที่นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้มรดกวัฒนธรรมของพื้นที่ท่องเที่ยวผ่านการมีประสบการณ์ตรงเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจและชื่นชมจิตวิญญาณอันเป็นลักษณะเฉพาะของพื้นที่ นำไปสู่การเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ

องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

จากการศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ พบว่า สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2563 : 32-33) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีอยู่ 2 ด้านสำคัญ คือ

ด้านที่ 1 นักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จัดได้ว่าเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มเฉพาะ (Niche Market) ซึ่งมีคุณลักษณะพร้อมที่จะเปิดรับความแปลกใหม่ที่อยู่นอกเหนือจากการเดินทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม แต่ยังคงต้องการมีประสบการณ์อย่างใกล้ชิดกับชุมชนในท้องถิ่น ได้เรียนรู้แก่นแท้ทางวัฒนธรรมและการดำรงชีวิตจากที่มีองค์ความรู้พื้นฐานมาบ้างแล้ว ส่วนหนึ่ง ทำให้การแยกแยะระหว่างนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และนักท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทำได้ยากเนื่องจากสิ่งที่ต้องการเข้าไปสัมผัสและเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงยังคงอยู่ในบริบทด้านวัฒนธรรม

ด้านที่ 2 มิติและปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 3 มิติ และปัจจัยสนับสนุน 6 ประการคือ

มิติพื้นที่ (Space) ปัจจัยพื้นฐานที่ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วย 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยเมืองและชุมชนและปัจจัยอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ที่ครอบคลุมตั้งแต่ผังเมืองในเชิงสัญลักษณ์วิทยาลัยลักษณะทางสถาปัตยกรรม วิถีชีวิตในชุมชน ประวัติศาสตร์สังคมวิทยาและจิตวิทยาของชุมชน อัตลักษณ์ที่สะท้อนตัวตนที่มีความหลากหลายและมีการเปลี่ยนแปลงที่ไม่หยุดนิ่ง เช่นเดียวกับเอกลักษณ์ที่ถือเป็นลักษณะหนึ่งเดียวที่เป็นพื้นฐานสำหรับใช้เป็นจุดขายของพื้นที่

มิติการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ที่เกิดขึ้นระหว่างนักท่องเที่ยวกับจุดหมายปลายทาง ด้วยปัจจัยวัฒนธรรมที่มีชีวิตที่มีการสืบสานมาแต่ดั้งเดิม รวมถึงวัฒนธรรมที่ถูกสร้างใหม่ตลอดจน วัฒนธรรมร่วมสมัยทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นและปัจจัยประสบการณ์จริงที่นักท่องเที่ยวพึง ได้รับ ซึ่งอาจเป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นได้ในแต่ละบุคคล หรือเกิดขึ้นร่วมกับผู้อื่น โดยทั่วไป วิธีปฏิบัติหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นเสมือนสินค้าและบริการเพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์สามารถทำได้ ทั้ง 2 วิธีคือวิธีแรกเป็นการใช้ความคิดสร้างสรรค์สร้างให้เป็นกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว (Activity Based) ซึ่งเป็นรูปแบบที่เน้นการเข้าร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวด้วยตัวเอง และวิธีที่สอง เป็นการอาศัยวิถีชีวิตของความเป็นเมืองสร้างสรรค์ในการสร้างความดึงดูดใจให้กับนักท่องเที่ยวโดย อาจจะต้องให้นักท่องเที่ยวทำอะไรที่สร้างสรรค์ด้วยตัวเองเลย (Destination Based)

มิติตัวกลาง (Agents) หมายถึง แนวร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ ประกอบด้วยปัจจัยคนในชุมชนหรือท้องถิ่นซึ่งได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญา ทักษะ และ ความสามารถในการประยุกต์ให้เข้ากับบริบทปัจจุบัน และปัจจัยกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนที่เป็นเจ้าของบ้านและนักท่องเที่ยว หรือเกิดการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม รวมถึงบทบาทขององค์กรบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว บริษัท นำเที่ยว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ทำหน้าที่เสมือนคนกลางในการคิดค้นสินค้าหรือบริการและ นำเสนอต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย

จิตติมา อังกรวัชรพันธุ์ (2560) กล่าวว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย

1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาสร้างสรรค์ เป็นงานหัตถกรรม และเป็นแหล่งเรียนรู้การทำเครื่องจักสานสำหรับนักท่องเที่ยว

2) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยนักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้กระบวนการทำ ช่างงานตั้งแต่การขึ้นรูปผลิตภัณฑ์จนกระทั่งสำเร็จเป็นชิ้นงาน จะเห็นได้ว่ากิจกรรมการท่องเที่ยว เอื้อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านการมีส่วนร่วม ด้วยการลงมือปฏิบัติ ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ทั้งการเรียนรู้และทดลอง

3) นักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเรียนรู้สามารถเลือกสรรกิจกรรมที่ เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของตนเอง สามารถค้นหาความริเริ่มสร้างสรรค์ของ ตนเอง ทำให้นักท่องเที่ยวได้ทำความรู้จัก ชื่นชม และเข้าใจจิตวิญญาณของพื้นที่อย่างแท้จริง

4) ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นปัจจัยสำคัญของการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการอย่างชัดเจน และมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน รวมถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นรูปธรรม และการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานแก่นักท่องเที่ยว

5) ชุมชนเชิงสร้างสรรค์ โดยมีประธานกลุ่มประจำอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว เมื่อมีกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวจะต้องติดต่อแจ้งความประสงค์ในการเข้าชมและเรียนรู้ จะมีประธานกลุ่มและสมาชิกในกลุ่มที่มีความพร้อมในการถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์กับนักท่องเที่ยว

พองจันทร์ หลวงจันทร์ดวง และวรา ภรณ์ ปัญญาดี (2561) กล่าวว่า องค์ประกอบตัวชี้วัดการท่องเที่ยว ชุมชนเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบตัวชี้วัดสำคัญ ได้แก่

1.การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว มีความแปลกใหม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยว ความเป็นตัวตนอันดั้งเดิมที่ไม่มี การเพิ่มเติมหรือปรุงแต่งสิ่งใดที่จะเป็นเสน่ห์ให้นักท่องเที่ยวหลงใหลและเข้าไปศึกษาเยี่ยมชม เช่น วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ การแต่งกาย การละเล่น อาหารท้องถิ่น เหล่านี้ถือเป็นจุดขายที่สามารถนำเสนอคุณค่าในตัวเองได้ เป็นอย่างดี

2.การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นการจัดการด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว โดยให้ความสำคัญกับทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกิจกรรมจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมโดยรอบของชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง ส่งเสริมให้คนในชุมชนได้มีรายได้เสริมและยังได้ถ่ายทอดความรู้ความสามารถที่มีให้เกิดประโยชน์แก่ นักท่องเที่ยวและผู้สนใจ ต้องเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในชุมชน

3.การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว การบริหารจัดการให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ มีการรวมกลุ่มและจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบให้กับทุกคน ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

4.การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะให้บริการในด้านต่าง ๆ กับนักท่องเที่ยวอันได้แก่ สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การรักษาความปลอดภัยในชีวิต

5. บุคลากรและนักสื่อความหมายท้องถิ่น แหล่งชุมชนจำเป็นจะต้องมีบุคลากรและนักสื่อความหมาย ท้องถิ่น สำหรับการถ่ายทอดเรื่องราวความเป็นมาและองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านต่าง ๆ ให้กับนักท่องเที่ยวตลอดจนการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรมทักษะทางภาษาอังกฤษและภาษาอื่นในการให้บริการนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ประกอบด้วย การยกย่องให้เกียรติครูภูมิปัญญา และบุคคล ตัวอย่างของชุมชนซึ่งอาจเป็นผู้สูงอายุ ที่อยู่คู่กับชุมชนมาเป็นเวลานานให้เป็นปราชญ์ความรู้ในด้านต่าง ๆ ตาม ความถนัดและเชี่ยวชาญของแต่ละคน

จากการศึกษาของเฉลิมพล ศรีทองและ อีรพงษ์ เทียงสมพงษ์ (2564) ที่มุ่งเน้นและสนับสนุนให้แหล่งท่องเที่ยวควรมีการส่งเสริมเยาวชนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถ ในการเป็นนักสื่อความหมายท้องถิ่น โดยส่งเสริมให้เยาวชนมีความรู้ความสามารถที่หลากหลาย ทั้งการสื่อสารที่มากกว่าภาษาไทย หรือความสามารถพิเศษด้านอื่นเพื่อเป็นการสร้างความสุขและสีสันให้กับนักท่องเที่ยวและ ยังเป็นการเปิดโอกาสให้แก่เยาวชน เด็ก สตรี ผู้สูงอายุหรือคนพิการตลอดจนผู้ด้อยโอกาสได้รับประโยชน์และมีส่วนร่วมในกลุ่มท่องเที่ยวชุมชน และท้ายที่สุดควรมีการอบรมคนในชุมชน พนักงาน ผู้ประกอบการ ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ และการอนุรักษ์ตามความเหมาะสม เพื่อเป็นการตระหนักให้ทุกคนในชุมชนมีจิตสำนึกรักและหวงแหนทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและ สิ่งแวดล้อมให้คงอยู่สืบต่อไป

จากการศึกษาองค์ประกอบการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ชี้ให้เห็นว่าองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานและ บุคลากรและนักสื่อความหมายท้องถิ่น เหล่านี้ล้วนมีบทบาทสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชนหรือคณะกรรมการบริหารงานแหล่งท่องเที่ยวตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จึงจำเป็นจะต้องมีการพิจารณาและวางแผนการดำเนินงานให้ครอบคลุมในทุกองค์ประกอบ ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพของงาน ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและความยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ประเภทการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism)

1. ประเภทมรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) เป็นกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อันเกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์โบราณคดี วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ สภาพสังคม แบ่งเป็นกลุ่มย่อยคือ

1.1) กลุ่มแสดงออกทางวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม (Traditional Cultural Expression) เช่น ศิลปะงานฝีมือ เทศกาล งานประเพณีต่างๆ

1.2) กลุ่มที่ตั้งทางวัฒนธรรม (Cultural sites) เช่น โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

2. ประเภทศิลปะ (Arts) เป็นกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานของศิลปวัฒนธรรม แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย

2.1) งานศิลปะ (Visual arts) เช่น การวาดภาพ รูปปั้น และวัตถุโบราณ เป็นต้น

2.2) ศิลปะการแสดง (Performing arts) เช่น การแสดงดนตรีพื้นบ้าน การแสดงนาฏศิลป์ การแสดงละคร

3. ประเภทวิถีชีวิต (Lifestyles) เป็นกลุ่มท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวิถีชีวิต การดำรงชีวิตหรือวิถีการทำมาหากินของคนในชุมชนท้องถิ่นหรือชาวพื้นเมือง แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อยคือ

3.1) วิถีชีวิตของสังคมเมือง เช่น ย่านการค้าโบราณ ย่านสำเพ็ง ย่านเยาวราช ย่านบางลำพู ย่านเมืองเก่าเก่า ย่านเมืองเก่าแปดริ้ว ย่านถนนนางงามสงขลา เป็นต้น

3.2) วิถีชีวิตสังคมชนบท เช่น หมู่บ้านช้างตากกลาง อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ ตลาดน้ำดำเนินสะดวก การเลี้ยงนกเขา อ.จะนะ จ.สงขลา การทำนา การทอผ้า การทำเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น

4. ประเภทสื่อ (Media) เป็นกลุ่มท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารกับกลุ่มคนกลุ่มใหญ่หรือสื่อสารกับนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อยคือ

4.1) งานสื่อสิ่งพิมพ์ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Publishing and Printed Media) เช่น คู่มือท่องเที่ยว นิตยสารการท่องเที่ยวหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่มีส่วนสร้างความน่าสนใจเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจและสามารถสื่อในสิ่งที่มีคุณค่าให้เกิดความน่าสนใจ เป็นต้น

4.2) งานโสตทัศน (Audio visual) สื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ วิทยุ หรืออื่นๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจการเป็นมาของต้นแบบ (Originality) ความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Authenticity) ของแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่นั้นๆ

5. ประเภทการตอบสนองความต้องการของลูกค้า (Functional creation) เป็นกลุ่มท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการแตกต่างกัน แบ่งเป็น 3 กลุ่มย่อยคือ

5.1) กลุ่มการออกแบบ (Design) เช่น การออกแบบห้องพักในโรงแรม รีสอร์ท การออกแบบสินค้าของที่ระลึก ให้มีอัตลักษณ์ความเป็นท้องถิ่น หรือแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ

5.2) กลุ่มสื่อสมัยใหม่ (New media) เช่น ระบบดิจิทัล โซฟต์แวร์ เกมต่างๆ

5.3) กลุ่มบริการทางความคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism Services) เช่น การบริการทางสถาปัตยกรรม โฆษณา นันทนาการ และบริการแนวคิดเชิงสร้างสรรค์อื่นๆ

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) และสามารถที่จะนำไปขยายผลให้เป็นรูปธรรมในพื้นที่ และเกิดความภาคภูมิใจ ทั้งผู้ปฏิบัติ นักท่องเที่ยวที่เข้าไปในพื้นที่พิเศษ ตลอดจนชุมชน ซึ่งเป็นเจ้าของบ้าน ก็จะได้ชื่อว่าเป็นต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) อย่างแท้จริง

การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

จากการศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) เป็นการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว เพื่อปกป้อง สงวนรักษาและพัฒนาสิ่งเหล่านี้ให้อนุชนคนรุ่นหลัง ซึ่งต้องปลูกจิตสำนึกให้แก่ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ทั้งนักท่องเที่ยว คนท้องถิ่น ผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ในปัจจุบันมีรูปแบบการท่องเที่ยวหลายแบบที่มุ่งส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เช่น การท่องเที่ยวเชิงชุมชน (Community based tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หรือแม้แต่นโยบายรัฐหรือหน่วยงานท้องถิ่นที่ดูแลรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมหรือกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น (สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวภายในประเทศ (สทท.), 2567)

สำหรับหลักการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (sustainable tourism) มีหลักการที่สอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน (sustainable development) ซึ่งเป็นกระแสความคิดหลักของโลก ในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา และได้รับความสนับสนุนจากคณะกรรมการว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Commission on Sustainable Development) ขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งหลักการ

โดยทั่วไปของการพัฒนาอย่างยั่งยืนคือ จะต้องมีการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรอย่างพอดี เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้ในระยะเวลายาวนาน และมีการกระจายผลประโยชน์ให้แก่คนส่วนใหญ่ รวมทั้งมีการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย เมื่อนำหลักการนี้มาปรับใช้กับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จึงมีจุดเน้นที่สำคัญดังนี้

1. จะต้องดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยว ให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้ ในระยะเวลายาวนานจนถึงชั่วลูกชั่วหลาน มิใช่เพียงเพื่อคนรุ่นปัจจุบันเท่านั้น
2. ลดการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง และลดปริมาณของเสีย ที่จะเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม
3. มีการกระจายรายได้ และผลประโยชน์ให้แก่คนในท้องถิ่น ที่มีแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ เปิดโอกาสให้ชุมชนในท้องถิ่นได้เข้าร่วม ในการจัดการ และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว
4. มีการประชุมปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการกิจการท่องเที่ยว และชุมชนในท้องถิ่น เพื่อการวางแผนงาน การจัดสรรงบประมาณ และการจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสม
5. มีการสร้างเครือข่าย เพื่อเผยแพร่แนวคิด การศึกษาวิจัย และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ออกไปในหมู่ประชาชน ทั้งภายในประเทศ และระหว่างประเทศอย่างกว้างขวาง

โดยมีหลักการที่สำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่จำเป็นต้องนำมาใช้ในการพิจารณาในส่วนของขั้นตอนของการบริหารจัดการโดยองค์การท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization, 2016) ดังต่อไปนี้ (1) ชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวควรมีการดำเนินการจัดการภายใต้ขีดความสามารถของระบบธรรมชาติที่มีการทดแทนการฟื้นฟูให้สามารถผลิตและให้บริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ตลอดไปโดยไม่ลดถอยหรือเสื่อมโทรมลง โดยให้ความตระหนัก ถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและความต้องการของชุมชนเป็นสำคัญ อันเนื่องมาจากชุมชนเป็นเจ้าของพื้นที่ย่อมมีความเข้าใจถึงศักยภาพและความต้องการของคนในชุมชนอย่างลึกซึ้ง (2) มีการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมสู่ท้องถิ่น จากความร่วมมือของคนในชุมชนและภาคที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนจึงก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาดังกล่าวอย่างแท้จริง บนพื้นฐานของความเท่าเทียม ความเป็นธรรม โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ (3) ให้ประสบการณ์นันทนาการที่มีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยว ด้วยการนำเสนอกิจกรรมที่ให้ความรู้ และเป็นประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวไปพร้อมกับความสนุกสนานและประสบการณ์ที่ดี เกิดการ

พัฒนาและต่อยอดสู่การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันหรือการทำงานก่อให้เกิดคุณค่าอย่างแท้จริง (4) ให้ผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ ทรัพยากรและวิถีชีวิต โดยการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชมและศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่อย่างลึกซึ้ง ตลอดจนการได้ใช้ชีวิตเป็นส่วนหนึ่งของคนในครอบครัวเพื่อสร้างความผูกพัน ได้ลองทำในสิ่งที่แตกต่าง ได้สัมผัสรสชาติแปลกใหม่ ได้รับฟังเรื่องราวที่ไม่เคยได้ยินได้ฟังมาก่อนและยังได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (5) การออกแบบที่กลมกลืนกับสถาปัตยกรรมท้องถิ่น และใช้วัสดุในท้องถิ่น โดยการปรับปรุงพัฒนาจากโครงสร้างของที่อยู่อาศัยเดิมให้ยังคงสภาพที่สามารถใช้งานและอยู่อาศัยได้อย่างปกติ ไม่มีน้ำรั่วซึม หรือการปลูกสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติมโดยใช้วัสดุทางธรรมชาติที่สามารถหาได้จากท้องถิ่นของตน (6) เน้นการผสมผสานการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนสู่แผนพัฒนา ระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับประเทศ มุ่งเน้นการพัฒนาบนพื้นฐานของความยั่งยืนในทุกภาคส่วนตลอดจนการมุ่งเน้นข้อมูลพื้นฐานเพื่อเป็นฐานการตัดสินใจและการติดตามตรวจสอบ

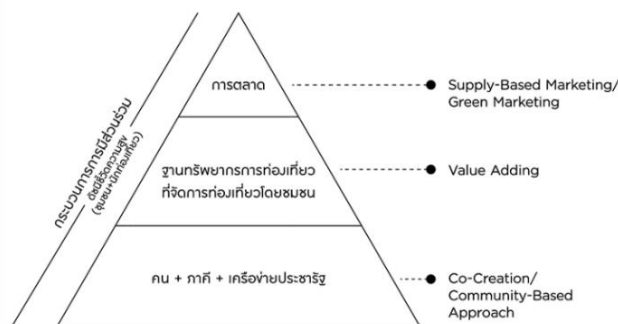
ประกอบกับการพัฒนาที่ยั่งยืนจะมีลักษณะของการบูรณาการด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน ทำให้เกิดเป็นองค์รวมจากการประสานและความร่วมมือกันขับเคลื่อนสู่การพัฒนาและการเติบโต โดยไม่สามารถที่จะมุ่งเน้นเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาอย่างยั่งยืนควบคู่ไปด้วย โดยมีองค์ประกอบหลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่สำคัญ 6 ด้าน ได้แก่ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2542) (1) ด้านการพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยว เป็นลักษณะของการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว เช่น การจัดเตรียมด้านพื้นที่มีการแบ่งแยกสัดส่วนตามลักษณะการใช้งานอย่างชัดเจน ประกอบด้วยพื้นที่จัดกิจกรรม พื้นที่บรรยาย หรือพื้นที่จัดแสดงสินค้า เป็นต้นหรือการจัดเตรียมด้านข้อมูลที่สำคัญให้กับนักท่องเที่ยว เช่น แผนที่การเดินทางและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยว หรือการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ห้องน้ำ ห้องพยาบาล จุดพักผ่อน และเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ เป็นต้น (2) ด้านการพัฒนาการตลาดท่องเที่ยว การนำเสนอกลยุทธ์และวิธีการทางการตลาดที่เข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้อย่างตรงกลุ่มเป้าหมาย ประหยัดต้นทุนและสามารถกระจายฐานการรับรู้ได้ในวงกว้าง โดยใช้สื่อเป็นตัวกลาง เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ หรือสื่อโฆษณาทางอินเทอร์เน็ตหรือการตลาดโดยอาศัยการบอกต่อจากประสบการณ์ของผู้ที่เคยมาหรือเคยได้ยินได้ฟังจากช่องทางอื่น ตลอดจนการให้บริการที่มีคุณภาพโดยมุ่งเน้นความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญเพื่อสร้างความประทับใจ

ล้วนมีส่วนในการกระตุ้นการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี (Zeithaml, 1988) (3) ด้านการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว การพัฒนาในส่วนของธุรกิจบริการให้เกิดความเชื่อมั่นและไว้วางใจทั้งในเรื่องของความสะอาดและความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนคุณภาพในการบริการของพนักงานอีกทั้งการนำเสนอจุดเด่นที่เป็นอัตลักษณ์ของตนออกมาแนะนำเสนอให้ได้เรียนรู้และร่วมสัมผัสคุณค่าของสิ่งเหล่านั้นไปร่วมกัน (4) ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว นอกจากการพัฒนาในด้านต่าง ๆ แล้วสิ่งสำคัญที่นักพัฒนาไม่ควรมองข้ามหรือละเลย นั่นก็คือการพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่จำเป็นจะต้องอาศัยทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป หากสิ่งแวดล้อมถูกทำลายวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ก็ไม่สามารถดำเนินต่อไปได้อย่างยืนยาว (5) ด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวของชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำทางความคิด การนำเสนอความต้องการหรือข้อคิดเห็น ตลอดจนปัญหาที่ชุมชนต้องการได้รับการแก้ไข ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ของชุมชนเป็นสำคัญ (6) ด้านการพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว การสร้างจิตสำนึกที่ดีของนักท่องเที่ยวในเรื่องของทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดและแตกต่างกันไปตามแต่ละพื้นที่ และสิ่งแวดล้อมที่ต้องการดูแลเอาใจใส่ตลอดจนการตระหนักรู้และมีสติทุกครั้งก่อนที่จะลงมือทำลายโลกด้วยการทำร้ายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน

แผนยุทธศาสตร์ CBT Thailand การใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (2565) ได้กล่าวถึง แผนยุทธศาสตร์ CBT Thailand การใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน'

ซึ่งหมายถึงการทำงานทั้งระบบเพื่อใช้การท่องเที่ยวมาเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจให้มีการกระจายรายได้มากขึ้น เน้นการเชิดชูทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น กระตุ้นจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยใช้การท่องเที่ยวเป็นโจทย์ในการทำงานร่วมกันดังนั้นก็จะมีกลยุทธ์สำคัญที่จะช่วยยกระดับให้การท่องเที่ยวเกิดประโยชน์ต่อชุมชน 5 กลยุทธ์สำคัญ ดังนี้

1. การพัฒนาคนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนในชุมชนและท้องถิ่นเพื่อให้สามารถบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตนเองได้
2. การเพิ่มมูลค่าทรัพยากรท้องถิ่นโดยมุ่งเน้นให้ชุมชนเข้าใจตัวเองว่ามีดีอะไรและต่อยอดนำเสนอจากทรัพยากรที่มี ไม่จำเป็นต้องสร้างสิ่งใหม่ๆ ที่อาจจะไม่ใช่อัตลักษณ์ของท้องถิ่น
3. การตลาดที่เหมาะสมกับชุมชน เพื่อแสวงหาตลาดนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับแต่ละชุมชน และสร้างความสามารถในการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยไม่เสียอัตลักษณ์ของชุมชน นอกจากนี้ เพื่อเชื่อมโยงผู้ประกอบการนำเที่ยวให้นำเสนอกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เหมาะสมเพื่อช่วยเพิ่มมูลค่าเส้นทางการท่องเที่ยว
4. การสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพชุมชนให้สามารถเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนทรัพยากร ความรู้และประสบการณ์ร่วมกันเพื่อทำงานเป็นเครือข่ายภาคประชาชนที่เข้มแข็งได้ในระยะยาว โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาการสนับสนุนของภาครัฐหรือภาคเอกชนเสมอไป
5. การประเมินผลด้วยตัวชี้วัดความสุขของชุมชนและนักท่องเที่ยวเนื่องจากวัตถุประสงค์หลักในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาให้คนในชุมชนได้รับประโยชน์ ดังนั้นตัวชี้วัดความสำเร็จจึงไม่ใช่เพียงรายได้ที่เพิ่มขึ้นหรือนักท่องเที่ยวที่มากขึ้น แต่เป็นความอยู่ดีมีสุขในมิติต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวในขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับเป็นการแลกเปลี่ยนของเจ้าบ้านและผู้มาเยือนที่เท่าเทียม มีความสุขร่วมกัน

แผนยุทธศาสตร์ CBT Thailand นี้มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลากหลายภาคส่วน โดยมีกลไกการขับเคลื่อนทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ กระจายอยู่ในแต่ละภูมิภาค ดังนี้

ระดับนโยบาย โดยคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.) ซึ่งทำหน้าที่ดูแลนโยบายการท่องเที่ยวในระดับประเทศทั้งหมด ได้แต่งตั้งคณะกรรมการการท่องเที่ยวโดยชุมชนขึ้นเพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนและติดตามแผนยุทธศาสตร์ CBT Thailand โดยมีองค์ประกอบจากภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการและภาคประชาชน รายงานผลการทำงาน

ต่างๆ ทั่วประเทศให้ระดับนโยบายได้รับทราบ และผลักดันในส่วนที่เกี่ยวข้องให้เกิดเป็นรูปธรรมในเชิงนโยบายได้ต่อไป

ระดับปฏิบัติ คณะอนุกรรมการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานต่างๆ ที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ร่วมกันขับเคลื่อนสนับสนุนการพัฒนาให้เป็นไปตามแนวทางในแผนยุทธศาสตร์ CBT Thailand ซึ่ง อพท. เป็นเลขานุการของคณะอนุกรรมการชุดนี้

ระดับพื้นที่ ในระดับพื้นที่ในแต่ละเขตพัฒนาการท่องเที่ยวในประเทศไทยจะมีคณะทำงานประชารัฐขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนประจำเขต ซึ่งมีองค์ประกอบครอบคลุมภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการและภาคประชาชนในพื้นที่เพื่อทำหน้าที่ขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวโดยชุมชนดังกล่าวให้เป็นไปตามบริบทของแต่ละพื้นที่ ตามความเชื่อมโยงตามแผนภาพดังต่อไปนี้

แผนยุทธศาสตร์นี้จะก่อให้เกิดอะไรที่เป็นรูปธรรมบ้าง การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ CBT Thailand นี้มีระยะเวลาอย่างน้อย 4 ปีในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมในการยกระดับและเชื่อมโยงให้การท่องเที่ยวของประเทศไทยเกิดประโยชน์กับชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ดังนี้

1. ชุมชนที่มีศักยภาพในการเชื่อมโยงรับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างน้อย 200 ชุมชนกระจายอยู่ทั่วประเทศ ซึ่งจะก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่เศรษฐกิจฐานรากอย่างเป็นรูปธรรม

2. หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพชุมชนท้องถิ่นด้านต่างๆ ให้มีความรู้ความเข้าใจทักษะในการเก็บเกี่ยวและบริหารจัดการผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว

3. บุคลากรด้านการท่องเที่ยวในทุกระดับตั้งแต่ระดับนโยบายในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนที่ทำงานกับชุมชนและชุมชนท้องถิ่นเองที่มีความเข้าใจในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้การท่องเที่ยวของประเทศไทยมีแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

4. มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่สอดคล้องกับมาตรฐานการท่องเที่ยวของประชาคมอาเซียนและเกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก หรือ Global Sustainable Tourism Criteria (GSTC)

5. การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวชุมชนสู่เส้นทางท่องเที่ยวหลักและเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวรองเพื่อช่วยกระจายประโยชน์จากการท่องเที่ยวไปยังชุมชนท่องเที่ยวในเมืองหลักและเมืองรอง

หรือแหล่งท่องเที่ยวรองเพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์ในวงกว้างขึ้นและนักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ท่องเที่ยวที่แปลกใหม่และลึกซึ้งขึ้น

6. ผู้ประกอบการทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อร่วมกันพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยวคุณภาพ เพื่อให้การท่องเที่ยวไทยมีคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม

7. เครือข่ายภาคประชาชนที่เข้มแข็ง สามารถแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และทรัพยากรซึ่งกันและกัน เพื่อให้ภาคประชาชนสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาโดยไม่จำเป็นต้องรอภาครัฐหรือภาคเอกชน

8. เครื่องมือในการวัดผลลัพธ์ความสุขของชุมชนและนักท่องเที่ยวเพื่อใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวมีตัวชี้วัดที่ช่วยสร้างสมดุลระหว่างความต้องการของเจ้าบ้านและผู้มาเยือนเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายได้รับประโยชน์ร่วมกัน

ซึ่งโมเดลดังกล่าวสอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนโดยชุมชน จึงเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีประโยชน์ทั้งต่อชุมชนท้องถิ่นอย่างสร้างสรรค์ นักท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลลัพธ์อีกมากมายที่จะเกิดขึ้นระหว่างทางของการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านต่างๆ กรณีศึกษาการพัฒนาที่สามารถขยายผลได้และเยาวชนเล็งเห็นโอกาสทางการท่องเที่ยวในการกลับมาประกอบอาชีพและพัฒนาบ้านและชุมชนของตนแต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการที่ชุมชนท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มีกระบวนการคิด วิเคราะห์ วางแผน มีภูมิคุ้มกัน และมีภาคภูมิใจและหวงแหนในทรัพยากรของตนเอง สืบทอดและรักษาวิถีวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก หรือโลกาภิวัตน์เพื่อบรรลุเป้าหมายในการใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาชุมชนของตนและให้ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนซึ่งหากทุกชุมชนเรียนรู้ที่จะดูแลบ้านตัวเองให้ดี ให้นำไปเยือน การท่องเที่ยวของประเทศไทยในระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค หรือระดับประเทศก็จะมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนอย่างแท้จริง

ตัวอย่างการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนโดยชุมชน

จากการศึกษาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนโดยชุมชน ซึ่งถือได้ว่าประสบความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ชุมชนบ้านแม่กำปอง ซึ่งประชากรส่วน

ใหญ่เป็นคนพื้นเมืองล้านนา บางส่วนเป็นคนจากข้างนอกมาซื้อที่ดินและสร้างบ้านที่แม่กำปอง ซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร (ทำสวนชา สวนเมี่ยง และกาแฟ) โดยหลังจากปี พ.ศ. 2543 ได้มีการเปิดหมู่บ้านเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและให้บริการบ้านพักโฮมสเตย์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2545 มีการพัฒนาฐานคิดและกระบวนการวิจัยท้องถิ่น ซึ่งกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ผลักดันการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านแม่กำปองเข้าสู่โครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ และสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำเอกสารแนะนำการท่องเที่ยว รวมถึงการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้เข้ามาแนะนำและประชาสัมพันธ์ ทำให้บ้านแม่กำปองเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวไทยและต่างชาติ และได้รับการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2547 จากสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา (วรพงศ์ ผูกภู และคณะ, 2564)

นอกจากนั้น บ้านแม่กำปองยังเป็นพื้นที่เป้าหมายของหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนในมิติต่างๆ ทั้งด้านการท่องเที่ยว ด้านเศรษฐกิจ และด้านการอนุรักษ์ รวมทั้งการเป็นพื้นที่นำร่องตามนโยบายประชารัฐของรัฐบาล ส่งผลให้บ้านแม่กำปองมีโครงการตามนโยบายของภาครัฐเข้ามาในพื้นที่อย่างไม่ขาดสาย เห็นได้จากการได้รับการพัฒนาให้เป็นพื้นที่ต้นแบบในด้านต่างๆ และการเป็นพื้นที่ต้นแบบในหลากหลายมิติ ส่งผลในทางบวกคือชุมชนมีโอกาสในการพัฒนาจากหน่วยงานต่างๆ ในทุกๆ ด้าน และขณะเดียวกันยังเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการภายในชุมชนเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายและความต้องการของคนในชุมชนอย่างแท้จริง

ทั้งนี้ การประเมินขีดความสามารถของการรองรับการท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่กำปอง ในช่วงปี พ.ศ. 2554 – 2556 อยู่ในระดับปานกลางที่ชุมชนสามารถบริหารจัดการได้ แต่เมื่อมีกระแสการท่องเที่ยวจากนโยบายภาครัฐในปี พ.ศ. 2557- 2558 ที่เริ่มส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีไทย การท่องเที่ยวเมืองห้ามพลาด การท่องเที่ยวในชุมชนจึงได้รับอิทธิพลจากสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้ชุมชนบ้านแม่กำปองเริ่มได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น และด้วยความได้เปรียบด้านภูมิประเทศสิ่งแวดล้อมของบ้านแม่กำปองที่อยู่ในหุบเขา อากาศเย็นทั้งปี การคมนาคมเข้าถึงสะดวก จึงทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวแออัดในช่วงวันหยุดเทศกาล ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2558 ซึ่งมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนค่อนข้างมาก ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านต่างๆ ตามมา

ในการศึกษาบริบทด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปองนั้น มีการบริหารจัดการเที่ยวโดยชุมชน ดังนี้

ด้านพื้นที่ บ้านแม่กำปอง หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ 50 กิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา มีความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพของพืชพรรณธรรมชาติ มีประชากร 370 คน มีจำนวนหลังคาเรือนทั้งหมด 237 หลังคาเรือน แม่กำปองมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ การเที่ยวชมวิถีชีวิตในชุมชน เช่น การทำเหมือง การทำสมุนไพร การทำกาแฟ การทำหมอนใบชา การจักสานเส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติ และจุดชมวิวยอดดอยม่อนล้าน โดยในส่วนของสถานที่และสาธารณูปโภครองรับนักท่องเที่ยวอื่น ๆ ประกอบด้วย สถานที่จอดรถยนต์สาธารณะ จำนวน 3 จุด รองรับรถยนต์ได้จำนวน 70 คัน ห้องน้ำสาธารณะจำนวน 3 จุด รวม 32 ห้อง บ้านพักโฮมสเตย์จำนวน 22 หลัง และบ้านพักรายวันจำนวน 46 หลัง

ด้านการบริหารจัดการ บ้านแม่กำปองมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใต้ระบบคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน และมีรองประธานทำหน้าที่ประธานกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้านประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 2 คน ผู้ช่วย ผู้ใหญ่บ้านจำนวน 2 คน ประธานกลุ่มแม่บ้าน ประธานกลุ่มผู้สูงอายุ ประธานกลุ่มเยาวชน เลขานุการ และเหรัญญิก โดยมีกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการการท่องเที่ยวประกอบด้วย 1) กลุ่มโฮมสเตย์ 2) กลุ่มนักร้องความหมายชุมชน 3) กลุ่มนวดแผนไทย 5) กลุ่มสมุนไพรพื้นบ้าน 6) กลุ่มผลิตภัณฑ์หมอนใบชา และ 7) กลุ่มสละซอซึง และการแสดงพื้นบ้าน การบริหารจัดการรายได้ที่เกิดขึ้นจาก การท่องเที่ยวอยู่ภายใต้กลไกการบริหารของสหกรณ์ไฟฟ้าพลังน้ำ โครงการหลวงแม่กำปองจำกัด โดยมี การจัดการผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวสู่สมาชิกสหกรณ์ ดังนี้ การเข้าสหกรณ์ไฟฟ้าพลังน้ำร้อยละ 30 (ปันผลเมื่อสิ้นปีให้กับสมาชิกสหกรณ์) พัฒนาหมู่บ้านร้อยละ 20 คณะทำงานร้อยละ 25 จัดสวัสดิการชุมชนร้อยละ 15 เบี้ยประชุมคณะกรรมการร้อยละ 10

ด้านการมีส่วนร่วม จากการศึกษาข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการประชุมและการพัฒนาชุมชนของสมาชิกชุมชนบ้านแม่กำปอง จำนวน 105 คน พบว่า ครั้วเรือนที่เป็นสมาชิกโฮมสเตย์มีส่วนร่วมในกิจกรรมการประชุมและการพัฒนาชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือครั้วเรือนที่ไม่ได้ประกอบกิจการใดๆ ครั้วเรือนที่ประกอบกิจการกิจการบ้านพัก และครั้วเรือนที่ประกอบกิจการร้านค้า ซึ่งมีส่วนร่วมในกิจกรรม การประชุมและการพัฒนาชุมชนน้อยที่สุด

ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ บ้านแม่กำปองมีกิจกรรมให้บริการนักท่องเที่ยวและผู้มาศึกษาดูงาน ประกอบด้วย 1) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ การเดินป่าศึกษาเส้นทาง

ธรรมชาติ เรียนรู้การเก็บใบเมี่ยง ใบชา 2) กิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ การทำพิธีบายศรีสู่ขวัญ ต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามายังชุมชน การทำหมอนใบชา การแสดงพื้นบ้าน เช่น ฟ้อนดาบ ฟ้อนจ้อย ฟ้อนเทพบันเทิง การแสดงดนตรีพื้นเมือง (สะล้อซอซึง) เป็นต้น และกิจกรรมทางศาสนา การทำบุญตักบาตร และ 3) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ชมและชิมชา

ซึ่งจากการศึกษาเกี่ยวกับบริบทด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปองนั้น พบว่า สร้างเครือข่ายการในการจัดการด้านผลิตภัณฑ์และการบริการในการท่องเที่ยวโดยชุมชนอื่น ๆ ในพื้นที่ เช่น การส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคในครัวเรือนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการให้บริการซักเครื่องนอนในหมู่บ้านด้านล่าง เพื่อลดการปล่อยของเสียลงสู่ดิน น้ำ ป่า คนในชุมชนควรมีกิจกรรมเพื่อให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการรณรงค์และปลูกจิตสำนึกสาธารณะในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน รวมถึงข้อควรปฏิบัติในการท่องเที่ยวในชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้กับประชาชนหรือนักท่องเที่ยวทั่วไป ควรจัดให้มีกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในชุมชน เพื่อเรียนรู้กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน และเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน

ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์

ในการศึกษาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์พบว่า ควรมีการกำหนดกลยุทธ์ด้านการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท่องเที่ยว เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถ และศักยภาพของชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดนโยบายเพื่อกระตุ้น ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ของชุมชนอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ควรมีการกำหนดกลยุทธ์ด้านการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวเป็นระบบ มีการติดตามกำกับดูแลผลกระทบจากการท่องเที่ยว มีการกำกับติดตามตรวจสอบ มาตรฐานความยั่งยืน สร้างมาตรการในการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ควรมีการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายมากกว่า 1 รูปแบบ ตามศักยภาพของชุมชน นอกเหนือจากการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเพียงอย่างเดียว รวมถึงสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อเป็นทางเลือกให้นักท่องเที่ยว

กล่าวโดยสรุป การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creativity) ที่แม้มิใช่เป็นแนวความคิดใหม่ แต่เมื่อได้นำแนวความคิดดังกล่าวมาผนวกรวมกับเรื่องของอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ หรือ อุตสาหกรรมเชิงวัฒนธรรม, เมือง และเศรษฐกิจ ทำให้เกิดเป็นแนวคิดใหม่ที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจความเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ทางสังคมและเศรษฐกิจของโลกที่ดำเนิน

อยู่ในปัจจุบัน อุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ (Creative industries) ซึ่งจัดให้ “การท่องเที่ยว” เป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมกลุ่มนี้ (Richards : 2011) และเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative economy) ชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของวัฒนธรรมทั้งในรูปวัตถุ (Tangible) และนามธรรม (Intangible) ที่เข้ามามีบทบาทและคุณค่าในเชิงเศรษฐกิจที่จะช่วยในการพัฒนาประเทศส่งเสริมความหลากหลายของสังคมและวัฒนธรรมส่วนเครือข่ายของเมืองสร้างสรรค์ (Creative cities) นำไปสู่ความภาคภูมิใจทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนสนับสนุนให้มีรูปแบบของการท่องเที่ยวใหม่ที่เน้นความผูกพันระหว่างผู้มาเยือนและเจ้าของพื้นที่ โดยผ่านการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง อันจะนำมาซึ่งความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนพร้อมๆ ไปด้วยความเข้มแข็งทางสังคมและวัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวจัดขึ้นโดยชุมชน ให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีกิจกรรมร่วมกันกับประชาชนในชุมชน ที่มีการทำกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมเป็นการท่องเที่ยวที่เหมาะสม และเอื้อประโยชน์ให้เกิดการอนุรักษ์อย่างชัดเจน และเป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างจิตสำนึกให้กับคนในชุมชน และนักท่องเที่ยว รวมถึงผู้ประกอบการ ได้ร่วมกันรักษาสมดุลของระบบนิเวศของชุมชน ผ่านกระบวนการกลุ่มให้มาร่วมกันคิด ร่วมกันทำ เมื่อเกิดการจัดการอย่างเป็นระบบแล้ว ก่อให้ผลสำเร็จตามมา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566). ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2566–2570), [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://mots.go.th/download /article/>, [1 สิงหาคม 2564.]
- เฉลิมพล ศรีทองและ ชีรพงษ์ เทียงสมพงษ์. (2564). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการตลาดและโปรแกรมการท่องเที่ยวชุมชนเมืองเก่าสุโขทัยในฐานะเมืองสร้างสรรค์โลกภายใต้ฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal). วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่. 22 (3) ; 174-188
- ฐิติมา อังกรวัชรพันธุ์. (2560). รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มคุณค่าการท่องเที่ยวบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง. วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) 10(20) ; 29-42
- ธนรัตน์ ทับทิมไทย. (2565). การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://suphanburicampus.dusit.ac.th/report/230757.pdf> [14 มกราคม 2565.]

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์.
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พจนา สวนศรี. (2540). เอกสารการสอนชุดวิชา หน่วยที่ 8-15 การจัดการนันทนาการและการ
ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พองจันทร์ หลวงจันทร์ดวง และวราภรณ์ ปัญญาดี. (2561). ศักยภาพชุมชนต้นแบบการ
ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน *Electronic Journal of Open and Distance
Innovative Learning (e-JODIL)* 8 (2) ; 52-83

ภูริวัจน์ เดชอุ่ม. (2556). บทบาทการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ : กรอบแนวคิดสู่ แนว
ปฏิบัติสำหรับประเทศไทย. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย สาขา
สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และ ศิลปะ. 33 (2) ; 331-366.

วรพงศ์ ผูกภู, จูติ จิตติจำเริญพร, วุฒิพงษ์ ฉั่วตระกูล, อิศรี แพทย์เจริญ, พินทุสร อ่อนเปี่ยม และ
จิตรลดา ปิ่นทอง. (2564). รูปแบบการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา
พื้นที่ต้นแบบชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวง
วัฒนธรรม. กรุงเทพฯ. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวภายในประเทศ (สทน.). (2567). การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา <https://www.adt.or.th/page/sustainable-tourism/en> [24 มิถุนายน
2567.]

สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). รายงานภาวะเศรษฐกิจการท่องเที่ยว
ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย ไตรมาส 4/2562.
1 (3) ; 32-33

สินธุ์ สโรบล และคณะ. (2546). การท่องเที่ยวโดยชุมชน : แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่
ภาคเหนือ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ และคณะ. (2556). ท่องเที่ยวสร้างสรรค์ : เครื่องมือสำคัญนำไปสู่ชุมชน
ยั่งยืน. กรุงเทพฯ.

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อการพัฒนา การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์กรมหาชน).
(2561). หัวใจของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<https://www.dasta.or.th/th/article /436> [14 มกราคม 2565.]

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2560). **การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ : องค์การ.

Richards. (2010). **Creative Tourism and Local Development**. In Wurzbarger, R, et al. **Creative Tourism: A Global Conversation : How to Provide Unique Creative Experiences for Travelers Worldwide**, Santa Fe : Sustone Press.

UNESCO. (2006). **Toward Sustainable Strategies for creative tourism**. Discussion Report of the Planning Meeting for 2008 International Conference on Creative Tourism. Santa Fe, New Mexico. U.S.A.

World Tourism Organization. (2016). **Sustainable Tourism Development**. UNWTO

Zeithaml, V. A. (1988). Consumer Perceptions of Price, Quality, and Value: A Means-End Model and Synthesis of Evidence. **Journal of Marketing**, 52(3), 2-22.

ผู้เขียน

พรฟ้า สุธิคุณ*

ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมการพัฒนา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
E-mail: Pornfarsutthikhun@gmail.com

ประกอบ ใจมั่น

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย
อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

An application of application of Iddhipadda dhamma Principle in Daily life
of People in Clongnoy Sub-district, Muang district, Surat Thani province

พระจิรศักดิ์ จารุวนโณ (ทองประดู่)*, สมเกียรติ ต้นสกุล และกันตภณ หนูทองแก้ว

Phra Jirasak Jaruvanno (Thongprado)*, Somkiat Tansakun

And Kantaphon Nuthongkaew

Received: 13 March 2024, Revised: 27 June 2024, Accepted: 27 June 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ในการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย จำนวน 361 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 คน ผลการวิจัยพบว่า 1.การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.65) รองลงมาคือ ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น) ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.68) และด้านจิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.67) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านวิมังสา (การพิจารณาไตร่ตรองเหตุผลในสิ่งนั้น) ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.70) ตามลำดับ 2.ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 1) ด้านฉันทะ ได้แก่ การปลูกฝังให้ประชาชนมีความรักในงานหรือหน้าที่ของตนเอง 2) ด้านวิริยะ ได้แก่ สนับสนุนประชาชนได้ทำในสิ่งที่ตนเองรัก พอใจหรือมีความรู้สึกร่วมกับสิ่งนั้น 3) ด้านจิตตะ ได้แก่

ควรสนับสนุนให้ประชาชนตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของตน ประโยชน์จากงาน อาชีพ หน้าที่ ที่มีต่อตนเองและส่วนรวม และ 4) ด้านด้านวิมังสา ได้แก่ การทบทวนตนเองอยู่เสมอ ทั้งใน ส่วนของการทำงาน การดำเนินชีวิต

คำสำคัญ : การดำเนินชีวิต, หลักอิทธิบาท 4, ประชาชนตำบลคลองน้อย

Abstract

The research of this thematic paper were 1) To study an application of Iddhipadda dhamma Principle in Daily life of People in Clongnoy Sub-district, Muang district, Surat Thani province. and 2) To study the guidelines of Iddhipadda dhamma Principle in Daily life of People in Clongnoy Sub-district, Muang district, Surat Thani province. It's Mixed Methods Research. The quantitative research collect information from 361 people living in Clongnoy Sub-district, the statistics were frequency, percentage, mean and standard deviation. The qualitative research were collected with structured in-depth interviews from 5 key informants. The findings were as follows 1.An application of application of Iddhipadda dhamma Principle in Daily life of People in Clongnoy Sub-district, Muang district, Surat Thani province. by overall and in each aspect at a high level ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.62) When considering each aspect found that the highest operation was Chanda (satisfaction) ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.68) and followed up the aspect of Viriya (the energy) ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.67) and Vimamsâ (investigation) ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.70) was the lowest average respectively. 2.The guidelines of Iddhipadda dhamma Principle in Daily life of People in Clongnoy Sub-district, Muang district, Surat Thani province. as follows 1) Chanda (satisfaction) including cultivating people to have love for their own work or duties. 2) Viriya (the energy) including support people to do what they love, like and be satisfied with. 3) Citta (thoughtfulness) including should encourage people to be aware of their duties and responsibilities benefit to themselves and the public from their jobs,

occupations, duties and 4) Vimamsâ (investigation) including always examine about daily life and work life.

Keywords : Daily life, Iddhipadda Dhamma, People of Khlong Noi Subdistrict

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันได้ก้าวไปสู่ยุคการพัฒนาประเทศ การที่จะพัฒนาประเทศให้สำเร็จมีผลดีบรรลุลุคุดหมายที่ต้องการได้อย่างแท้จริงนั้น จะต้องพัฒนาเพียงด้านวัตถุอย่างเดียวมันไม่เพียงพอ ประสบการณ์ในการพัฒนาตลอดระยะเวลายาวนานที่ผ่านมาได้สอนให้เป็นที่ตระหนักแล้วว่า การมุ่งพัฒนาวัตถุภายนอกอย่างเดียวมัน แม้จะระดมทุนลงไปอย่างมากมาย ก็ไม่ทำให้สังคมบรรลุความมั่นคงรุ่งเรือง และสันติสุขที่แท้จริงได้ตามวัตถุประสงค์ กลับสร้างปัญหาอย่างมากมายทำให้เกิดปัญหาสังคม และการพัฒนาอย่างรวดเร็วทำให้ประชาชนขาดคุณธรรมจริยธรรม ในคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาทำให้ระบบการบริหารงานในครอบครัวทั้งในประเทศหรือนอกประเทศ และทำให้เกิดความไม่สงบในครอบครัวและทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จึงทำให้สังคมโลกหันกลับมามองถึงสาเหตุปัญหาที่แท้จริงในการบริหารของแต่ละประเทศที่มีผลกระทบต่อด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนอย่างมากมาย การบริหารเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน การบริหารควรมีหลักธรรมนำมาใช้ในการดำรงชีวิตของสังคม จะทำให้การบริหารประเทศเจริญก้าวหน้าอย่างมีคุณธรรมเนื่องด้วยสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงพลงทั่วประเทศตั้งแต่ระดับรากหญ้า ระดับบุคคล ระดับองค์กร ไปจนถึงระดับชาติ และมีผลกระทบเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง มีการพัฒนาความรู้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นใหม่เป็นจำนวนมาก ทำให้การดำเนินชีวิตของคนในประเทศต้องมีการปรับตัวมากขึ้น เพื่อให้อยู่ในสังคมได้ หรือตามสภาพแวดล้อมของความเป็นเมืองที่มีความเจริญก้าวหน้าและมีความเป็นอยู่ของประชากรหนาแน่น จะมีการแข่งขันกันในการประกอบอาชีพเพื่อความอยู่รอด การมีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิต การแข่งขันกันในเรื่องของหน้าที่การงาน รายได้เรื่องของวัตถุนิยม เรื่องของความเท่าเทียมกันทางสังคม ตลอดจนความสำเร็จของการทำงาน (บุญมี วิทยาสิทธิ์, 2560, หน้า 1)

ปัญหาการดำเนินชีวิตในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เช่น มีขยะมูลฝอยในแม่น้ำลำคลอง ซึ่งเป็นแหล่งหาอาหารของประชาชนในพื้นที่ทำให้แหล่งอาหารลด

น้อยลง ประชากรเพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่วนมากประชาชนจะมีอาชีพประมงบ้าง เกษตรกรบ้าง ทำให้การประกอบอาชีพมีการแข่งขันกันเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องครอบครัว เรื่องการงาน เรื่องการเงิน หรือเรื่องธุรกิจต่าง ๆ ซึ่งหลายคนก็ประสบความสำเร็จตามที่ตนหวังไว้ และในขณะเดียวกันยังมีอีกหลายคนกำลังเดินไปสู่ความสำเร็จในแต่ละด้านที่ตนต้องการ การดำเนินชีวิตไปพร้อมกับการได้แสวงหาความรู้ เพื่อมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เมื่อก้าวตามหลักพระพุทธศาสนาแล้วการได้เกิดเป็นมนุษย์ถือเป็นเรื่องที่ประเสริฐ เพราะมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองไปในทางที่ดีขึ้นคนเราเมื่อเกิดมาเป็นมนุษย์ต่างก็มุ่งหวังให้มีความสุขและความสำเร็จในชีวิตด้วยกันทั้งสิ้น มนุษย์แต่ละคนเกิดมามีต้นทุนและมีที่มาต่างกันซึ่งเป็นสาเหตุสุดวิสัยที่จะแก้ไขที่มาได้ อย่างไรก็ตามมนุษย์ทุกคนที่เกิดขึ้นมาแล้วต่างก็หวังซึ่งความสุขและความสำเร็จในชีวิตด้วยกันทั้งสิ้นโดยต่างคนต่างมีวิธีการหรือแนวทางที่จะทำให้ได้ความสุขความสำเร็จนั้นมาครอบครองเมื่อได้กระทำตามวิธีการนั้นนั้นอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและกลายเป็นนิสัย ก็จะส่งผลมายังผู้กระทำถ้าวิธีการที่กระทำนั้นถูกต้องตามทำนองคลองธรรมก็จะส่งผลดีกับชีวิตของตนเองและครอบครัว แต่ถ้าวิธีการนั้นเป็นวิธีที่ไม่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมก็จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเองและครอบครัวดังนั้นการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างมั่นคงและถาวรตามหลักพระพุทธศาสนานั้นต้องเป็นไปตามหลักสุจริตไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น (ปิ่นมณี ขวัญเมือง, 2557, หน้า 1-7)

การที่จะเอาหลักธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตให้มีความมั่นคงในแต่ละด้านที่ตนเองต้องการนั้นควรต้องเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาใช้ให้เกิดประโยชน์การที่เอาหลักอิทธิบาทสี่นำไปปรับใช้เพื่อให้เกิดความสำเร็จในการทำงานหรือการดำรงชีวิตเช่นการใช้อิทธิบาท 4 เป็นแนวทางในการทำงานให้ประสบความสำเร็จที่พระพุทธองค์ได้ทรงสดับไว้อย่างแยกคายอันประกอบด้วยแนวปฏิบัติ 4 ข้อคือ ฉันทะ หรือความพึงพอใจ คือพอใจกับการทำงานนั้นนั้น วิริยะ คือความเพียรคือขยันมั่นเพียรทำงานสิ่งนั้นด้วยความพยายามจิตตะ คือตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำงานและทำสิ่งนั้นด้วยความตั้งใจวิมังสาคือความไตร่ตรองในการทำงานหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญและตรวจหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้นอิทธิบาท 4 จึงจะทำให้เราประสบผลสำเร็จในชีวิตและการทำงานได้ตามความมุ่งหวัง (พระครูปลัดเฉลิมพร อภิวิโร, 2564, หน้า 17-26)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของหลักคำสอนในพุทธศาสนา ที่มีหลักธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตตามแนววิถีพุทธ ตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา โดยยกอิทธิบาท 4 อันเป็นหลักธรรมที่ช่วยสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในการทำงานมีความสำเร็จในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่และสมบูรณ์แบบ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและต้อง การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อนำผลการศึกษาไปแนะนำให้กับประชาชนเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีการวิจัย

การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้การวิจัย เชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ตัวแปรตาม คือ การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 9 หมู่บ้าน จำนวน 3,728 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย, 2564) ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดของตัวอย่างโดยการคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ Yamane (1973, p 727-728) และได้กลุ่มตัวอย่าง 361 คน

2.2 เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญต่อไปนี้ (Key formants) ซึ่งมีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับประเด็นการวิจัย รวมทั้งสิ้น 5 ท่าน ประกอบด้วย

- 1) พระครูปริยัติธำรงคุณ,ดร. เจ้าคณะตำบลคลองน้อย
- 2) พระครูพิพัฒน์จันทโทภาส เจ้าอาวาสวัดแหลมทอง
- 3) จ.ส.ต.ประชา นิลเอก นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย
- 4) นายจักกฤษณ์ขจร ชนะทัฬห กำนันตำบลคลองน้อย
- 5) นายสุรศักดิ์ รุ่งคลัง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 ตำบลคลองน้อย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1เชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดในการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

- 1) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
 - (1) ศึกษาหลักการและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - (2) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย
 - (3) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย
 - (4) สร้างเครื่องมือในแบบสอบถาม
 - (5) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข
 - (6) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชาชน ที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาประสิทธิภาพความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
 - (7) ปรับปรุงแก้ไข
 - (8) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง
- 2) ลักษณะของแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งรายละเอียดของแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ อาชีพ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Five Rating Scale) ตามแบบวิธีของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2550, หน้า 100) ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ในการแปลผลคะแนน แปลจากค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2550, หน้า 100) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีระดับการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีระดับการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีระดับการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีระดับการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีระดับการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

(1) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) นิยามศัพท์ และทฤษฎี จำนวน 3 ท่าน โดยหาค่าความสอดคล้องดัชนีระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index = IOC) สำหรับพิจารณาเนื้อหาและภาษาของข้อคำถามแต่ละข้อว่า เหมาะสมไม่แน่ใจ และไม่เหมาะสม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

(2) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างทดสอบในการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

พระครูปริยัติธำรงคุณ,ดร. ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ และอาจารย์ประจำ
หลักสูตรศาสนวิทยาลัทธิสงฆ์สุราษฎร์ธานี

ผศ.ดร.ปณณพงค์ วงศ์ณาศรี ตำแหน่ง ประธานหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตประจำ
วิทยาเขตศรีธรรมราชโคราช มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

นายโกวิท รุ่งคลัง ตำแหน่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

(3) ปรับปรุงแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนส่งเครื่องมือพร้อมแบบ วจ.1 – วจ.4 เพื่อเสนอคณะกรรมการจริยธรรมในคนเพื่อพิจารณา หลังจากการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการวิจัยในคนเรียบร้อยแล้ว นำเครื่องมือดังกล่าวไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ทั้งแบบปริมาณและแบบคุณภาพต่อไป

3.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview) ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ-สกุล วุฒิการศึกษา
ตำแหน่ง สถานที่สัมภาษณ์ และวัน/เวลาที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

ตอนที่ 3 ข้อคำถามแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

1) ท่านเห็นว่าแนวทางการใช้หลักธรรมอริยบท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) ควรเป็นอย่างไร

2) ท่านเห็นว่าแนวทางการใช้หลักธรรมอริยบท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น) ควรเป็นอย่างไร

3) ท่านเห็นว่าแนวทางการใช้หลักธรรมอริยบท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านจิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) ควรเป็นอย่างไร

4) ท่านเห็นว่าแนวทางการใช้หลักธรรมอริยบท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านวิมังสา (การพิจารณาไตร่ตรองเหตุผลในสิ่งนั้น) ควรเป็นอย่างไร

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 เชิงปริมาณ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชุมชน หมู่ 1 ในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ดำเนินการดังนี้

1) ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโศกราชเพื่อขอเชิญคณาจารย์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย กลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2) ดำเนินการขอเอกสารรับรองการพิจารณาการทำวิจัยในคน รับอนุมัติ จากคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ 2 / 2565 วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2565 มติที่ 5/2565

3) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จำนวน 361 ฉบับ พร้อมทั้งหนังสือขอความอนุเคราะห์กลุ่มตัวอย่างพร้อมแบบสอบถาม โดยทำการนัดหมายวัน เวลา ที่จะขอความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในการแจกแบบสอบถามและเก็บคืนด้วยตนเอง

4) เก็บรวบรวมข้อมูลคืนมาได้ 361ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ตามเกณฑ์ แล้วนำมาจัดกระทำข้อมูลให้มีฉบับสมบูรณ์

5) นำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ต่อไป

4.2 เชิงคุณภาพ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในตำบลบางโป้ง อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย ดำเนินการดังนี้

- 1) ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์
- 2) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้
- 3) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์
- 4) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

เมื่อรวบรวมข้อมูลต่างๆ ครบถ้วนแล้ว คณะผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำแบบสอบถามซึ่งมีความถูกต้องสมบูรณ์มาลงรหัสตามวิธีการวิจัยทางสถิติ และดำเนินการประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป จากนั้นนำผลที่ได้มาทำตารางวิเคราะห์ทางสถิติเพื่ออธิบายความหมายต่อไป สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analytical Statistics) เป็นสถิติที่นำมาใช้บรรยายคุณลักษณะของข้อมูล ซึ่งค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ (นิสาร์ตน์ ศิลปะเดช, 2542, หน้า 142) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 เชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ แล้วจำแนกเป็นประเด็น ตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของ

ประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.15, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.21, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีความรักต่องานและหน้าที่ที่ปฏิบัติ ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = 0.79) รองลงมาคือการมีความรู้สึกสบายใจในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 0.80) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การมีความปรารถนาที่จะทำงานให้สำเร็จอยู่เสมอ ($\bar{X}$ = 4.13, S.D. = 0.82) ตามลำดับ

1.2 ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น) พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.19, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปฏิบัติงานสำเร็จตามแผนที่กำหนด ($\bar{X}$ = 4.28, S.D. = 0.74) รองลงมา คือ การแสวงหาความรู้เมื่อมีเวลาว่าง ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 0.83) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การได้ทุ่มเทแรงกาย แรงใจในการปฏิบัติงานเสมอ ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = 0.90) ตามลำดับ

1.3 ด้านจิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านจิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.16, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปฏิบัติงานด้วยความจริงใจเสมอ ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = 0.77) รองลงมาคือ สามารถปฏิบัติงานได้ทันทีเมื่อถึงเวลา ($\bar{X}$ = 4.18, S.D. = 0.75) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การตรวจดูความเรียบร้อยของงานที่ปฏิบัติเสมอ ($\bar{X}$ = 4.14, S.D. = 0.85) ตามลำดับ

1.4 ด้านวิมังสา (การพิจารณาไตร่ตรองเหตุผลในสิ่งนั้น) พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านวิมังสา (การพิจารณาไตร่ตรองเหตุผลในสิ่งนั้น) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจาก

สูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใคร่ครวญถึงผลดี ผลเสียก่อนการทำงาน ($\bar{X}$ = 4.13, S.D. = 0.83) รองลงมาคือ การมีวิธีเพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.13, S.D. = 0.83) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ถ้าผลของงานไม่ค่อยดีท่านมักจะแก้ไขให้ดีขึ้นในครั้งต่อไป ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 0.88) ตามลำดับ

2. การสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญแนวทางการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 ท่าน ทำให้ทราบแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีดังนี้

2.1 ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) แนวทางการใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) ควรปลูกฝังให้ประชาชนมีความรักในสิ่งที่ทำ ไม่ว่าจะเป็นการงานหรือหน้าที่ เมื่อมีความพอใจ มีความรักในสิ่งที่ทำก็จะทำให้มีความตั้งใจกับสิ่งที่ทำ ทำให้งานนั้นออกมาดีไปด้วย

2.2 ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น) แนวทางการใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น) ควรให้ประชาชนได้ทำในสิ่งที่ตนเองรัก พอใจหรือมีความรู้สึกร่วมกับสิ่งนั้น รู้ว่าสิ่งที่ทำมีประโยชน์อย่างไร ถ้าไม่ทำจะก่อให้เกิดผลเสียอย่างไร ก็จะเป็นแรงผลักดันให้มีความมุ่งมั่นทำการทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายได้

2.3 จิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) แนวทางการใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัด สุราษฎร์ธานี ด้านจิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) คือ ควรให้ประชาชนตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของตน ประโยชน์จากงาน อาชีพ หน้าที่ต่อตนเองและส่วนรวม หากไม่ได้ทำตามบทบาทหน้าที่ของตนเองจะก่อให้เกิดผลเสียตามมาอย่างไร ก็จะมี ความรับผิดชอบ ความเอาใจใส่ จดจ่อกับสิ่งที่ต้องทำมากขึ้น

2.4 ด้านวิมังสา (การพิจารณาไตร่ตรองเหตุผลในสิ่งนั้น) แนวทางการใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านวิมังสา (การพิจารณาไตร่ตรองเหตุผลในสิ่งนั้น) ควรทบทวนตนเองไม่ว่าจะเป็นการทำงานหรือการกระทำต่าง ๆ ว่าเกิดผลอย่างไรบ้าง ผลที่เกิดขึ้นนั้นเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดี และเป็นเพราะ

สาเหตุอะไร หากเป็นสิ่งที่ดีก็เก็บไว้เป็นแนวทางในครั้งต่อไป หากผลที่เกิดขึ้นไม่ดี ก็ต้องมองหาสาเหตุว่าเป็นเพราะอะไร จะแก้ไขได้หรือไม่อย่างไร หากสามารถแก้ไขได้ก็ทำการแก้ไข แต่หากแก้ไขไม่ได้แล้ว ก็ต้องเก็บไว้เป็นบทเรียนในคราวต่อไปเช่นกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. จากการวิเคราะห์การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีพบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีความรักต่องานและหน้าที่ที่ปฏิบัติ รองลงมาคือการมีความรู้สึกสบายใจในการปฏิบัติงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การมีความปรารถนาที่จะทำงานให้สำเร็จอยู่เสมอ ตามลำดับทั้งนี้เนื่องมาจากประชาชนในตำบลคลองน้อยมีความภูมิใจในงานในหน้าที่ของตนเอง การที่รู้สึกดีกับงานหรือสิ่งที่จะต้องทำให้สามารถทำได้อย่างมีความสุข และสิ่งที่ได้ทำไปนั้นก็ออกมาดีด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุรศักดิ์ อุดมืองเพี้ย และ จักรี ศรีจารุเมธิญาณ (2563)** ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตและเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนบ้านสะอาด ตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ผลวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านสะอาด ตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า 1) ด้านจิตตะ อยู่ในระดับมาก 2) ด้านฉันทะ อยู่ในระดับมาก 3) ด้านวิริยะ อยู่ใน ระดับมาก 4) ด้านวิมังสา อยู่ในระดับมาก เพราะประชาชนในประเทศไทย มีอิสระในการเลือกอาชีพการงานของตนเองอย่างอิสระ トラบเท่าที่ไม่ขัดต่อ

กฎหมาย ทำให้ในการทำการงานใดๆ หรือการดำเนินชีวิตประจำวัน ประชาชนในพื้นที่ที่มีอิสระที่จะสามารถเลือกทำในสิ่งที่ตนรักได้อย่างเต็มที่ ไม่ได้เกิดจากการบังคับ หรือทำตามหน้าที่เท่านั้น

1.2 ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น) พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปฏิบัติงานสำเร็จตามแผนที่กำหนด รองลงมาคือ การแสวงหาความรู้เมื่อมีเวลาว่าง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การได้ทุ่มเทร่างกาย แรงใจในการปฏิบัติงานเสมอ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อยมีความรักและมีความสุขกับสิ่งที่ทำ ดังนั้นจึงมีความวิริยะ หรือความพยายามทำให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระเจริญบุญทศ และ ลัดดาวัลย์ คงทอง (2562)** ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนโรงเรียนนมหลวงสิริราชภานุราวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตกลุ่ม 3 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนโรงเรียนนมหลวงสิริราชภานุราวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตกลุ่ม 3 โดยส่วนรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.61, S.D. = 0.74$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านฉันทะ (ความพอใจ) ($\bar{X} = 4.04, S.D. = 0.74$) ด้านวิริยะ (ความเพียร) ($\bar{X} = 3.37, S.D. = 0.81$) ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) ($\bar{X} = 3.74, S.D. = 0.84$) และด้านวิมังสา (ความรอบคอบ) ($\bar{X} = 3.28, S.D. = 0.92$) ตามลำดับ เพราะเมื่อประชาชนมีความรักในสิ่งที่ทำแล้ว ก็จะมี ความพยายาม เพื่อให้สิ่งที่ทำอยู่นั้นประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการทำงาน หรือการดำเนินชีวิตประจำวันก็ตาม

1.3 ด้านจิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านจิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปฏิบัติงานด้วยความจริงใจเสมอ รองลงมาคือ สามารถปฏิบัติงานได้ทันทีเมื่อถึงเวลา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การตรวจดูความเรียบร้อยของงานที่ปฏิบัติเสมอ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนในตำบลคลองน้อยมีความตั้งใจในการทำงานและสิ่งอื่นๆตามหน้าที่ของตนเอง เพราะทราบถึงความสำคัญของงานที่ปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สมพร อินทรพาเพียร (2560)** ได้

ศึกษาการปรับใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาวิจัย พบว่า การปรับใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านฉันทะ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 รองลงมา ได้แก่ ด้านวิมังสา อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ด้านวิริยะ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 และด้านจิตตะ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 ตามลำดับ เพราะเมื่อมีความรักในสิ่งที่ทำ มีความเพียรพยายามแล้ว ก็จะก่อให้เกิดความจดจ่อตั้งใจเพื่อให้งานหรือสิ่งที่ทำนั้นบรรลุตามเป้าหมาย

1.4 ด้านวิมังสา (การพิจารณาไตร่ตรองเหตุผลในสิ่งนั้น) พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านวิมังสา (การพิจารณาไตร่ตรองเหตุผลในสิ่งนั้น) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใคร่ครวญถึงผลดี ผลเสียก่อนการทำงาน รองลงมาคือ การมีวิธีเพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ถ้าผลของงานไม่ค่อยดีท่านมักจะแก้ไขให้ดีขึ้นเรื่อยๆ ไป ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อยได้คำนึงถึงผลของการทำงาน มีการใคร่ครวญ มองหาจุดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาเนื่องเพราะว่าได้ทำงานนั้นมาด้วยความรัก ความตั้งใจใส่ใจและพยายาม ก็ย่อมต้องการให้งานนั้นมีผลที่ดีมากยิ่งขึ้น จึงต้องมีการตรวจสอบใคร่ครวญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร อินทรพาเพียร (2560) ได้ศึกษาการปรับใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาวิจัย พบว่า การปรับใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านฉันทะ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 รองลงมา ได้แก่ ด้านวิมังสา อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ด้านวิริยะ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 และด้านจิตตะ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 ตามลำดับ เพราะการทำงานหรือทำสิ่งใดๆ ย่อมมีความคาดหวังถึงความสำเร็จหรือผลที่จะได้รับ เพราะฉะนั้น

ประชาชนจึงต้องมีการใคร่ครวญ เพื่อพิจารณาถึงความสำเร็จ หรือปัญหา ข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อหาแนวทางในการป้องกัน แก้ไข หรือทำให้เปิดผลที่ดีมากยิ่งขึ้น พัฒนากิ่ง ๆ ขึ้นไป

2. จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนี้**ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น)** ได้แก่ ควรปลูกฝังให้ประชาชนมีความรักในสิ่งที่ทำ ไม่ว่าจะเป็นงานหรือหน้าที่ เมื่อมีความพอใจ มีความรักในสิ่งที่ทำก็จะทำให้มีความตั้งใจกับสิ่งที่ทำ ทำให้งานนั้นออกมาดีไปด้วย **ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น)** คือ ควรให้ประชาชนได้ทำในสิ่งที่ตนเองรัก พอใจหรือมีความรู้สึกร่วมกับสิ่งนั้น รู้ว่าสิ่งที่จะทำมีประโยชน์อย่างไร ถ้าไม่ทำจะก่อให้เกิดผลเสียอย่างไร ก็จะเป็นแรงผลักดันให้มีความมุ่งมั่นทำการทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายได้ **ด้านจิตตะ (การเอาใจใส่ในสิ่งนั้น)** คือ ควรให้ประชาชนตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของตน ประโยชน์จากงาน อาชีพ หน้าที่ต่อตนเองและส่วนรวม หากไม่ได้ทำตามบทบาทหน้าที่ของตนเองจะก่อให้เกิดผลเสียตามมาอย่างไร ก็จะมีผลดีชอบ ความเอาใจใส่จดจ่อกับสิ่งที่ต้องทำมากขึ้น และ**ด้านวิมังสา (การพิจารณาไตร่ตรองเหตุผลในสิ่งนั้น)** คือ ควรทบทวนตนเองไม่ว่าจะเป็นการทำงาน หรือการกระทำต่าง ๆ ว่าเกิดผลอย่างไรบ้าง ผลที่เกิดขึ้นนั้นเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดี และเป็นเพราะสาเหตุอะไร หากเป็นสิ่งที่ดีก็เก็บไว้เป็นแนวทางในครั้งต่อไป หากผลที่เกิดขึ้นไม่ดี ก็ต้องมองหาสาเหตุว่าเป็นเพราะอะไร จะแก้ไขได้หรือไม่อย่างไร หากสามารถแก้ไขได้ก็ทำการแก้ไข แต่หากแก้ไขไม่ได้แล้ว ก็ต้องเก็บไว้เป็นบทเรียนในคราวต่อไปเช่นกัน ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า อิทธิบาททั้ง 4 ข้อนั้น เป็นสิ่งที่เชื่อมโยกัน จะปฏิบัติเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งก็จะไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร ที่ต้องเริ่มต้นจากฉันทะนั้น ก็เพราะว่าในการทำกิจการงานใดๆ แล้วนั้น หากเป็นสิ่งที่ใจไม่ชอบไม่รัก ไม่เห็นคุณค่าแล้ว ก็ย่อมที่จะเป็นการฝืนใจ ทำไปอย่างไม่เต็มใจ ก็ย่อมที่จะไม่เกิดผลที่ดีได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระชวลิตวิทย อัครธมโม (เจนดลวการ)** (2563) ได้ศึกษา อิทธิบาทที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ศึกษาความสัมพันธ์ของอิทธิบาท 4 เพื่อความสำเร็จ และ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของอิทธิบาทธรรม โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป้นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสืบค้นข้อมูลจากเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิเคราะห์อิทธิบาทที่ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รวมทั้งสื่อและ สิ่งพิมพ์ชนิดอื่น ๆ ผลการวิจัยพบว่า 1. สารสำคัญของอิทธิบาท 4 นั้นเป้นไปเพื่อความสำเร็จ อันประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ธรรมทั้งสี่ประการนี้เป้นไปเพื่อสมาธิ คือมีใจรัก พากเพียร ใส่ใจจดจ่อ และ ไขปญญาสอบสวน ในการทำสมาธิให้จิตสงบระงับตั้งมั่น เพื่อขจัดอาสวะสู่ความหลุดพ้นมีอิสรภาพ

ทางจิตวิญญาณ โดยมีความสำเร็จทางอภิญญาญาณในด้านต่าง ๆ ที่เกิดจากสมาธิเป็นผลพลอยได้

2. อิทธิบาทเป็นคุณธรรมที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวพันกันและกันในธรรมแต่ละข้อ คือ ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ธรรมทั้ง 4 ประการนี้ต้องหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียวกัน จะ ขาดข้อหนึ่งข้อใดไปไม่ได้ เพราะอิทธิบาท 4 นั้นมีความสัมพันธ์กันอยู่ในตัว ไม่เพียงสัมพันธ์กันอยู่ใน ตัวเองเท่านั้น อิทธิบาท 4 ยังสัมพันธ์กันอยู่กับธรรมข้ออื่นอีกด้วยอย่างสมาธิและปธานสังขาร เมื่อ ครบองค์ประกอบตามนี้ จึงจักถือว่าอิทธิบาท 4 เป็นสูตรแห่งความสำเร็จที่ทรงประสิทธิภาพ ตรงตาม เป้าประสงค์ที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ในพระไตรปิฎกอย่างแท้จริง

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของอิทธิบาท 4 พบว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนไม่ประสบความสำเร็จนั้นเกิดจากขาดฉันทะ ขาดวิริยะ ขาดจิตตะ ขาดวิมังสา เมื่อบุคคลขาดอิทธิบาท ข้อหนึ่งข้อใดในธรรมทั้งสี่ประการนี้ ย่อมส่งผลโดยตรงต่อระบบความเชื่อ ทศนคติ นิสสัย และ พฤติกรรมของเขา ซึ่งชุดความคิดความเชื่อเหล่านี้เองที่ทำให้มนุษยแตกต่างกันระหว่างคนที่ประสบความสำเร็จกับคนที่ไม่ประสบความสำเร็จสาเหตุสำคัญก็มาจากขาดคุณธรรมสู่ความสำเร็จ คือ อิทธิบาท 4 นั้นเอง และสอดคล้องกับ **พระรุ่งตะวัน สวโร (เกษสว่าง). (2560)** ได้ศึกษา การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 กับการบริหารงานของผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลกุดจับ อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี พบว่า คุณค่าของอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมแห่งความสำเร็จแก่ผู้นำไปปฏิบัติที่ทันสมัยอยู่เสมอ นอกจากจะเป็นคุณธรรมนำไปสู่ความสำเร็จในการงานแล้ว ยังเป็นอายุวัณณธรรม คือความเป็นเหตุให้คนมีอายุยืนยาวด้วย

นอกจากนั้น อิทธิบาท 4 ยังมีสาระที่เกื้อหนุนการปฏิบัติ เมื่อเกิดฉันทะมีใจรักแล้วก็ให้พากเพียร เมื่อพากเพียรแล้วก็เอาใจใส่เสมอ และเปิดช่องให้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรองแนวทางการพัฒนาของผู้นำในเขตตำบลกุดจับ การที่ผู้นำเป็นบุคคลผู้ถึงพร้อมด้วยคุณสมบัติหรืออุปนิสัยที่ดี เป็นบุคคลที่สร้างความรู้สึกเลื่อมใสศรัทธาสำหรับผู้ตามได้เป็นอย่างดีซึ่งเกิดมาจากปฏิบัติ หรือแนวทางปฏิบัติ ดังนั้น ภาวะผู้นำชุมชน จึงต้องเป็นผู้นำที่สามารถนำได้ใน 4 รูปแบบ คือ นำตน นำคน นำงาน และนำองค์กร นำตน คือ เป็นผู้นำที่สามารถนำตนเองให้รอดจากภัยพิบัติหรืออุปสรรคต่าง ๆ นอกจากจะสามารถพึ่งพาตนเองได้แล้วยังเป็นที่พึ่งพาอาศัยของผู้อื่นได้อีกด้วย เป็นที่เคารพนับถือศรัทธาของผู้อื่นที่อยู่ร่วมภายในองค์กรหรือสังคมนั้น ๆ รวมถึงความสามารถที่จะนำพาเขาเหล่านั้นให้ประสบผลสำเร็จได้ด้วยการนำงานพัฒนาให้บรรลุสู่ความสำเร็จดังที่ทรงต้องได้นั่นเอง

สรุป

จากการศึกษา การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 1) ด้านฉันทะ ได้แก่ การปลูกฝังให้ประชาชนมีความรักในการงานหรือหน้าที่ของตนเอง 2) ด้านวิริยะ ได้แก่ สนับสนุนประชาชนได้ทำในสิ่งที่ตนเองรัก พอใจหรือมีความรู้สึกร่วมกับสิ่งนั้น 3) ด้านจิตตะ ได้แก่ ควรสนับสนุนให้ประชาชนตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของตน ประโยชน์จากงานอาชีพ หน้าที่ ที่มีต่อตนเองและส่วนรวม และ 4) ด้านวิมังสา ได้แก่ การทบทวนตนเองอยู่เสมอ ทั้งในส่วนของการทำงาน การดำเนินชีวิต

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) หน่วยงานของรัฐ ผู้นำชุมชน ควรส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่มีความรู้สึกภาคภูมิใจในทักษะ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น จัดงานประกวดพืชผลทางการเกษตร ประกวดการทำอาหารท้องถิ่น เป็นต้น

1.2 ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น) หน่วยงานของรัฐ ผู้นำชุมชน ควรส่งเสริมการทำงาน อาชีพ หรือกิจกรรมต่างๆ ของประชาชน เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของงานของตนต่อส่วนรวม

1.3 ด้านจิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) สถาบันครอบครัว โรงเรียน รวมถึงสถานศึกษา ควรส่งเสริม ให้แนวคิด ความเข้าใจ ปลูกฝังให้ชาวบ้าน เยาวชนมีความใส่ใจ จดจ่อกับงานที่ทำ เพื่อให้งานเหล่านั้นประสบความสำเร็จด้วยดี

1.4 ด้านวิมังสา (การพิจารณาไตร่ตรองเหตุผลในสิ่งนั้น) เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำชุมชน รวมถึงผู้ใหญ่ในสังคมจะต้องทำตนเป็นแบบอย่างในการตรวจสอบ ไตร่ตรองประเมินผลของงานที่

ทำอย่างตรงไปตรงมา เช่น ผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ผลการเรียนรู้ของนักเรียน ผลการประเมินโครงการต่าง ๆ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัญหาในการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการประยุกต์ใช้การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ให้กับเยาวชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.3 ควรมีการศึกษาใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.4 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เอกสารอ้างอิง

นิสาร์ตัน ศิลปะเดช. (2542). **ระเบียบวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2550). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

บุญมี วิทาลัย. (2560). **การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต,
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ปิ่นมณี ขวัญเมือง. (2557). **หลักอิทธิบาท 4 : เส้นทางแห่งความสำเร็จ**. วารสารครุศาสตร์
อุตสาหกรรม, ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม – สิงหาคม)

พระครูปลัดเฉลิมพร อภิวิโร. (2564). **การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โดยใช้หลักอิทธิบาท 4**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระชวลิตวิทย อคฺคมโม (เจนดลวการ). (2563). **อิทธิบาทที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ศึกษาความสัมพันธ์ของอิทธิบาท 4 เพื่อความสำเร็จ และ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของอิทธิบาทธรรม**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระไตรปิฎกศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระรุ่งตะวัน สวโร (เกษสว่าง). (2560). **การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 กับการบริหารงานของผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลกุดจับ อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี**. พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเจริญ บุญทศ และ ลัดดาวัลย์ คงทอง. (2562). **การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนโรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตกลุ่ม 3**. รายงานการวิจัย. พระนครศรีอยุธยา: โรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมพร อินทรพาเพียร. (2560). **การปรับใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่**. พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุรศักดิ์ อุดเมืองเพีย และ จักรี ศรีจารุเมธีญาณ. (2563). **การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านสะอาด ตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำจังหวัดขอนแก่น**. รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน.
- องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย. (2564). **จำนวนประชากรตำบลคลองน้อยสุราษฎร์ธานี**. สืบค้นเมื่อ 21 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.klongnoi.go.th>
- Taro Yamane. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rdEd. New York.Harper and Row.

ผู้เขียน

พระจิรศักดิ์ จารุณโณ (ทองประดู่)*

สมเกียรติ ตันสกุล

กัณตภณ หนูทองแก้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช

เลขที่ 128 หมู่ 6 ถนนนครศรีฯ-ร้อนพิบูลย์, ตำบล นาพรุ อำเภอ พระพรหม

นครศรีธรรมราช 80000

E-mail: champ.ckp@gmail.com

การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ
อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

The life Quality Development According to Brahmavihara Dhamma of People
in the Area of Bangchana sub-district, Muang district, Surat Thani province

พระอธิการภูวนาท จารุธมโม (ชูทอง)*

Phraathikan Phuwanart Jaruthammo (Choothong)*

Received: 13 March 2024, Revised: 27 June 2024, Accepted: 27 June 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัด สุราษฎร์ธานี จำนวน 325 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าความเที่ยงตรง ค่าความเชื่อมั่น ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1)การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวม ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.15$) อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านอุเบกขา (ความวางเฉย ไม่ดีใจไม่เสียใจเมื่อผู้อื่นถึงความวิบัติ) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.31$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านมูทิตา (พลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.14$) อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านเมตตา (ความสงสารคิดจะช่วยให้พ้นทุกข์) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.06$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ 2)ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่เห็นว่าควรให้ความสำคัญโดยการส่งเสริมให้ประชาชนนำหลักธรรมมาปฏิบัติ ทำให้ประชาชนในชุมชนมีความรัก ความปรารถนาดีต่อกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน มีสัมพันธภาพอันดีในชุมชน ส่งเสริมให้ทุกคน มุ่งสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว จัดฝึกอาชีพ และจัดหาตลาด

ชุมชนให้ผู้เข้าฝึกอาชีพสามารถจำหน่ายสินค้าที่ได้จากการฝึกอบรมอาชีพ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากการสร้างอาชีพให้แก่ประชาชน ผู้นำชุมชน ควรส่งเสริมในเรื่องประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนคนรุ่นหลังได้อนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นเมือง การส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ถือเป็นหลักธรรมของผู้มีจิตใจสูง การให้อภัย ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความยินดีเสียสละ ทำให้สังคมอยู่อย่างมีความสุข เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นต้องมีในตัวบุคคลและควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตนและลูกหลานต่อไป

คำสำคัญ : การพัฒนาคุณภาพชีวิต, หลักพรหมวิหารธรรม, ประชาชนบางชนะ

Abstract

The research of this thematic Pa pre are as follows 1) To study the development of quality of life according to the Brahmawihra Dhamma principles of the people in the area in Bang Chana Sub-District, Mueang District, Surat Thani Province. 2) To study the recommendations on the guidelines for promoting the development of quality of life according to the Brahmawihara Dhamma principles of the people in the area of Bang Chana Sub-District, Mueang District, Surat Thani Province. It is a quantitative research The population used in the research was people in the area of Bang Chana Sub-district, Muang District, Surat Thani Province, 325 people. The tools used for data collection were questionnaires. The statistics used for data analysis were frequency values, percentage values, exactness values, confidence values, mean, and standard deviation. the results of research were found that 1) Development of quality of life according to Brahmawihara Dhamma principles of the people in the area of Bang Chana Sub-district, Mueang District, Surat Thani Province Overall, overall, the average ($\bar{X} = 4.15$) was at a high level, The aspect with the highest average was the Ubekkha aspect (not be glad, not sorry when others to misfortune) the mean value ($\bar{X} = 4.31$) was at a high level, followed by Mudita aspect (rejoices when others are be successful), mean ($\bar{X} = 4.14$) at a high level, and the aspect with the

lowest mean was the mercy aspect (Compassion will help you get out of suffering) mean ($\bar{X}$ = 4.06) was at a high level, respectively. 2) Recommendations and guidelines for promoting the development of quality of life according to the Brahmawihara Dhamma principles of the people in the area of Bang Chana Sub-District, Mueang District, Surat Thani Province. Most of them agreed that they should give importance to by encouraging people to implement the principles of Dhamma. Make people in the community love good wishes to each other have generosity for each other have a good relationship in the community. Encourage everyone strives for the common good rather than the personal benefit. Organize occupation training and provide a community market where Vocational trainees can sell products obtained from vocational training. To create continuous development from creating careers for population, community leaders. Should promote local cultural traditions for future generations to preserve indigenous culture. Promoting the development of quality of life according to the principles of Brahmawihara Dhamma of principles of the people in the area of Bang Chana Sub-District. It consists of mercy, kindly, Mudita, Ubekkhā. It is considered doctrine the principle of high-minded people, forgiving and helping each other rejoice, sacrifice. Make society happy it is a trait that is required in a person and should be instilled in themselves and their descendants in future.

Keywords : quality of life development, Brahmawihara Dhamma principles, People of Bang Chana

บทนำ

มนุษย์ทุกคนต้องการมีคุณภาพชีวิตที่ดี (Quality of life) องค์ประกอบคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น มีหลายมิติ ซึ่งประกอบด้วย มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านครอบครัว มิติด้านการทำงาน มิติด้านสังคมและ การมีส่วนร่วม มิติด้านสุขภาพและการดูแลสุขภาพ และมิติด้านการพัฒนาตนเอง คุณภาพชีวิตที่ดีจึงเป็นเป้าหมายสำคัญของหน่วยงานทุกภาคส่วนที่จะต้องส่งเสริมให้ คนไทย

ทำงานเป็นแรงงานคุณภาพและมีสุขภาพที่ดีทั้งร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ (ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต และ คนอื่น ๆ, 2556, หน้า 37) มนุษย์ถือเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศชาติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ประเทศไทยให้ความสำคัญในการพัฒนาประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพื่อเป็นกรอบทิศทางและแนวทางการพัฒนาประเทศเริ่มตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 จนถึง ฉบับปัจจุบัน คือ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) นับได้ว่าเป็นการพัฒนาการบริหารด้านกระบวนการบริหาร มีวัตถุประสงค์ของ แต่ละแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ ความต้องการความจำเป็นและทิศทางการพัฒนาของประเทศไทย ได้เป็นอย่างดีโดยการพัฒนาประเทศตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา ส่งผลให้ประเทศไทยมีระดับการพัฒนาที่สูงขึ้นตามลำดับ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจไทยมีขนาดใหญ่ขึ้น มีฐานการผลิตและบริการที่มีความเข้มแข็งและโดดเด่นในหลายสาขา และความร่วมมือกับมิตรประเทศทั้งในรูปทวิภาคีและพหุภาคี รวมถึง ความร่วมมือกับประเทศในอนุภูมิภาค และอาเซียนมีความเข้มข้นและชัดเจนขึ้น ขยายโอกาสด้านการค้าและการลงทุนของไทยเพิ่มขึ้น ในขณะที่โครงสร้างพื้นฐานมีการพัฒนาครอบคลุมมากขึ้น และการบริการทางสังคมทุกด้านที่มีความครอบคลุมทั่วถึง ทำให้รายได้ประชาชนสูงขึ้นปัญหาความยากจน ลดลง และคุณภาพชีวิตประชาชนดีขึ้น โครงสร้างเศรษฐกิจไทยมีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจและสังคมโลกมากขึ้น จึงทำให้มีความอ่อนไหวและผันผวนตามปัจจัยภายนอก ในขณะที่ความสามารถในการแข่งขันปรับตัวช้า เนื่องจากการยกระดับห่วงโซ่มูลค่าการผลิตเกษตร อุตสาหกรรมและบริการสู่การใช้องค์ความรู้ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมยังดำเนินการได้น้อย ทำให้ฐานการผลิตเกษตร อุตสาหกรรม และบริการมีผลิตภาพ การผลิตต่ำ ประกอบกับประเทศไทยยังประสบปัญหาคุณภาพในเกือบทุกด้าน โดยเฉพาะด้านที่สำคัญ ได้แก่ คุณภาพคน คุณภาพการศึกษา คุณภาพบริการสาธารณะและบริการสาธารณสุข สังคมไทยยังมีความเหลื่อมล้ำสูง (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2559, หน้า 16)

คุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการดูแลและพัฒนา เพราะถ้าประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ก็จะสามารถพัฒนาครอบครัวและประเทศชาติให้มั่นคง ซึ่งองค์การยูเนสโก (UNESCO, 1981, p 89) ได้สรุปเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตไว้ว่า เป็นความรู้สึกของการอยู่อย่างพึงพอใจ (มีความสุข มีความพอใจ) ต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ของชีวิตซึ่งมีส่วนสำคัญมากที่สุดของบุคคล และองค์การอนามัยโลก (WHO, The WHOQOL Group, 1995, p 1404) ได้ให้

ความหมายของคุณภาพชีวิตว่าเป็นการรับรู้ของแต่ละบุคคลที่มีต่อชีวิตของบุคคลนั้น ๆ ในบริบทของวัฒนธรรมและสังคมที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่เชื่อมโยงกับจุดมุ่งหมายและความคาดหวังของบุคคลนั้นๆ (Chantavanich, and Thaiyanan, 1996, p 89) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาคุณภาพชีวิตว่าหมายถึง การทำให้บุคคล มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายจิตใจและสติปัญญาดำเนินชีวิตในทางชอบธรรมมีความพอใจในความเป็นอยู่ของตนเองและสามารถปรับตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ คุณภาพชีวิตของประชาชนจะประกอบ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษาด้านการประกอบอาชีพ ด้านรายได้และการกระจายรายได้ ด้านชีวิตครอบครัว ด้านสภาพแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพื่อให้ประชาชนสามารถพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนา ทั้งในส่วนบุคคลครอบครัว ชุมชน จึงต้องมีการพัฒนาในด้านร่างกายและจิตใจเพื่อให้มีแนวคิดเจตคติที่ดีรู้จักการบริหารตนเองการเอื้ออาทรต่อบุคคลอื่น มีอาชีพและรายได้ที่พอเพียงต่อการดำรงชีวิต มีคุณธรรม ศีลธรรม ถ้าหากปฏิบัติได้เช่นนี้เท่ากับเป็นการยกระดับทั้งตนเองและสังคม ทำให้มีคุณค่า มีความเจริญงอกงาม ปัญหาต่างๆ ในสังคมลดน้อยลง เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาอาชญากรรม ปัญหามลภาวะเป็นพิษ เป็นต้น ประเทศต่าง ๆ จึงพยายามอย่างเต็มที่ในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มี 2 คุณภาพชีวิตที่สูงขึ้น เพื่อช่วยให้สมาชิกทุกคนในสังคมกินดีอยู่ดี มีความสุขสมบูรณ์ประโยชน์ของการพัฒนาคุณภาพชีวิต มีดังนี้ 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตช่วยทำให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมโดยมีแนวทางในการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งส่งผลให้สังคมมีความสงบสุขไปด้วย 2) การพัฒนาคุณภาพชีวิต กระตุ้นให้บุคคลและสังคมเกิดความกระตือรือร้นคิดที่จะปรับปรุงตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นอยู่ เสมอ 3) การพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้บุคคลรู้จักใช้ปัญญา มีเหตุผล มีคุณธรรม จริยธรรม หลักการบริหารเพื่อมาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองและสังคม 4) การพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้บุคคลและสังคมอยู่ร่วมกันด้วยความสมานฉันท์ช่วยลดปัญหาความขัดแย้งและปัญหาสังคม 5) การพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้บุคคลและสังคมที่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เกิดความร่วมมือ ร่วมใจในการส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมที่ดีงามให้เกิดขึ้นในสังคม ดังจะเห็นได้ว่าหากคนมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้มีคุณภาพที่ดีย่อมนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุดหน้าก้าวไกลขึ้น

ชาวชุมชนในหลายพื้นที่ริมคลองหรือพื้นที่ชุมชน อันได้แก่ ชาวบางชนะ หรือชาวในบางตามคำเรียกของคนท้องถิ่น มีวิถีชีวิตอยู่ริมลำคลองสายเล็กที่ไหลลงแม่น้ำตาปี เชื่อมต่อจากสาย

หนึ่งไปยังอีกสายหนึ่ง ซึ่งมีคลองเล็กคลองน้อยนับร้อยคลอง จนได้รับขนานนามว่า “คลองร้อยสาย” เชื่อมต่อพื้นที่ 6 ตำบล พื้นที่นี้เป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีแม่น้ำตาปีเป็นพรมแดนแบ่งเขตตามธรรมชาติ กันแบ่งระหว่างพื้นที่ของชุมชนโบราณกับพื้นที่ฝั่งเขตอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี ด้วยภูมิประเทศอยู่ใกล้ปากอ่าวบ้านดอน ทำให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพ บ้างมีสภาพน้ำกร่อย น้ำเค็ม น้ำทะเลหนุน และน้ำจืด วนเวียนอยู่ตลอดปี ด้วยความเป็นอยู่ที่ใกล้ชิดกับสายน้ำ ชาวชุมชนในบางส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพประมงควบคู่กับการทำสวนจาก สวนมะพร้าว และชาวบ้านที่นี่ยังคงใช้การเดินทางโดยเรืออยู่ ถึงแม้ในปัจจุบันจะมีถนนตัดผ่านให้เดินทางได้สะดวก เห็นได้จากเกือบทุกบ้านมีท่าเรือและมีเรือจอดอยู่ จนกระทั่งเริ่มพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชนที่มีความผูกพัน กับสายน้ำ โดยเปิดให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และสัมผัสการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน (อนิตยา เพชรเรือง และ คณะ (2562, หน้า 12)

ด้วยเหตุผลและความเป็นมาข้างต้น ผู้วิจัยมีแนวความคิดที่จะทำการวิจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอเมืองจังหวัด สุราษฎร์ธานี ในด้านต่อไปนี้ 1. พัฒนากาย เพื่อมุ่งให้ร่างกายมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บและความพิการใดๆ 2. พัฒนาทางอารมณ์ เพื่อมุ่งให้อารมณ์มีความสุข สนุกสนานร่าเริง ไม่มีความเครียดหรือวิตกกังวลต่อการเรียนหรือต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบ มีแต่ความ เจริญหู เจริญตา เจริญใจ มองโลกในแง่ดีตลอดไป 3. พัฒนาทางสังคม เพื่อมุ่งให้เป็นคนที่มีเกียรติ ได้รับการยกย่อง เคารพนับถือการยอมรับความรู้สึกเป็นเจ้าของและความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม 4. พัฒนาทางความคิด เพื่อมุ่งให้เป็นคนที่มีความต้องการที่จะรู้และเข้าใจในสิ่งต่างๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการคิดค้นหา วิธีการป้องกันแก้ไขปัญหาทั้งหลาย ให้ตัวเองได้ดำรงชีพอยู่อย่างสุขสบาย 5. พัฒนาทางจิตใจ เพื่อมุ่งให้เป็นคนที่มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อชุมชน เป็นที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยวทางใจ มีความมั่นใจว่าชีวิตนี้มีคุณค่ามีความสุขหรือมีชีวิตที่ดีกว่าในอนาคต ได้รับความหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งหลาย 6. พัฒนาทางปัญญา เพื่อมุ่งให้เป็นคนมีความเฉลียวฉลาด สามารถคิดพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล ซึ่งปัญญาจะแตกฉานในบุคคลได้นั้น จำเป็นจะต้องมีการศึกษาเล่าเรียน มีความสนใจเอาใจใส่ต่อวิชาความรู้ที่ครูอาจารย์อบรมสั่งสอนเพื่อเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและนำไปพัฒนาชีวิตที่มีคุณค่าต่อไปภายภาคหน้า 7. พัฒนาทางวินัย เพื่อมุ่งให้เป็นคนมีระเบียบวินัยในตนเอง สามารถเคารพและปฏิบัติต่อภาระหน้าที่ต่างๆ ที่มีอยู่ให้อยู่ในกรอบของข้อบังคับของกฎเกณฑ์ที่ได้กำหนดขึ้น ไม่ประพฤติดน

ออกนอกกลุ่มนอกทางการมีวินัยที่ดีนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงมีทรงสนะว่า “คนที่มีระเบียบวินัยนั้นเป็นผู้ที่เข้มแข็ง เป็นผู้ที่มีหัวใจดีต่อตัวเอง เป็นผู้ที่จะมีความสำเร็จในอนาคต”

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นและผลการวิจัยที่ได้จะนำเสนอต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.2 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

3.1 ทำให้ทราบถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3.2 ได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อย่างเหมาะสม

3.3 ผลการวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ในอนาคต

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ให้ถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัด สุราษฎร์ธานี จำนวน 325 คน

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ 2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้หลักพรหมวิหารธรรมประการ ประกอบด้วย (1) ด้านเมตตา (2) ด้านกรุณา (3) ด้านมุทิตา และ (4) ด้านอุเบกขา โดยใช้แบบมาตรประเมินค่า 5 ระดับ และ 3) คำถามปลายเปิด (Open ended Question) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวในการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 325 คน จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยนำมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ผลการวิเคราะห์ดังตารางต่อไปนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	107	32.92
	หญิง	218	67.08
อายุ	ต่ำกว่า 30 ปี	63	19.38
	30-40 ปี	79	24.31
	41-50 ปี	128	39.38
	51 ปีขึ้นไป	55	16.92
ระดับการศึกษา			
	ประถมศึกษา	57	17.54
	มัธยมศึกษา	182	56.00
	ปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรี	86	26.46
อาชีพ	ประมง	38	11.69
	เกษตรกร	45	13.85
	รับจ้าง	72	22.15
	ค้าขาย	94	28.92

5. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	76	23.38
รายได้ ต่ำกว่า 10,000 บาท	69	21.23
10,000-20,000 บาท	113	34.77
20,001-30,000 บาท	89	27.38
มากกว่า 30,000 บาท	54	16.62
รวม	325	100.00

จากตารางข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า

1. เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 67.08 และเพศชาย จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 32.92

2. อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 128 คน คิดเป็น ร้อยละ 39.38 รองลงมาอยู่ระหว่าง 30-40 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 24.31 อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 19.38 และอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 16.92

3. การศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 56.00 รองลงมาคือ ระดับปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 86 คน คิดเป็น ร้อยละ 26.46 ระดับประถมศึกษา จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 17.54

4. อาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 94 คน คิดเป็น ร้อยละ 28.92 รองลงมาคือ อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 23.38 อาชีพรับจ้าง จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 22.15 เป็นเกษตรกร จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 13.85 และประมง จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 11.69

5. รายได้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 10,000-20,000 บาท จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 34.77 รองลงมาคือรายได้ 20,001-30,000 บาท จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 27.38 รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 21.23 และรายได้สูงกว่า 30,000 บาท จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 16.62

ผลการวิเคราะห์การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนใน
เขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ข้อ	การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ระดับ การพัฒนา		แปล ผล
		$\bar{x}$	S.D.	
1	ด้านเมตตา (ปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข)	4.10	0.43	มาก
2	ด้านกรุณา (ความสงสารคิดจะช่วยให้พ้นทุกข์)	4.06	0.42	มาก
3	ด้านมุทิตา (พลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี)	4.14	0.42	มาก
4	ด้านอุเบกขา (ความวางเฉย ไม่ดีใจ ไม่เสียใจเมื่อผู้อื่นถึงความวิบัติ)	4.31	0.36	มาก
โดยรวม		4.15	0.41	มาก

จากตารางพบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขต
พื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมเห็นว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตตาม
หลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวม ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.15$) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดย
เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านอุเบกขา (ความวาง
เฉย ไม่ดีใจ ไม่เสียใจเมื่อผู้อื่นถึงความวิบัติ) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.31$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ
ด้านมุทิตา (พลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.14$) อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ย
ต่ำสุดคือ ด้านเมตตา (ความสงสารคิดจะช่วยให้พ้นทุกข์) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.06$) อยู่ในระดับมาก
ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของ
ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่เห็นว่า
ควรให้ความสำคัญโดยการส่งเสริมให้ประชาชนนำหลักธรรมมาปฏิบัติ ทำให้ประชาชนในชุมชนมี
ความรัก ความปรารถนาดีต่อกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน มีสัมพันธภาพอันดีในชุมชน ส่งเสริม
ให้ทุกคนมุ่งสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว จัดฝึกอาชีพ และจัดหาตลาด
ชุมชนให้ผู้เข้าฝึกอาชีพสามารถจำหน่ายสินค้าที่ได้จากการฝึกอบรมอาชีพ เพื่อให้เกิดการพัฒนา

อย่างต่อเนื่องจากการสร้างอาชีพให้แก่ประชาชน ผู้นำชุมชน ควรส่งเสริมในเรื่องประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนคนรุ่นหลังได้อนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นเมือง การส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ถือเป็นหลักธรรมของผู้มีจิตใจสูง การให้อภัย ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความยินดีเสียสละ ทำให้สังคมอยู่อย่างมีความสุข

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถสรุปได้ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 67.08 อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 128 คน คิดเป็น ร้อยละ 39.38 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 56.00 ประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 28.92 และมีรายได้ระหว่าง 10,000-20,000 บาท จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 34.77

ผลการวิเคราะห์การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โดยรวมเห็นว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านอุเบกขา (ความวางเฉย ไม่ดีใจไม่เสียใจเมื่อผู้อื่นถึงความวิบัติ) รองลงมาคือด้านมุทิตา (พลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านเมตตา (ความสงสารคิดจะช่วยให้พ้นทุกข์)

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยจะได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายผล ดังนี้

การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี นำมาประยุกต์ใช้อย่างครบถ้วน ทั้งในของความด้านเมตตา ปราณณาให้ผู้อื่น

เป็นสุข มีความกรุณา ความสงสารคิดจะช่วยให้พ้นทุกข์ มุทิตา พลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี และมีอุเบกขา (ความวางเฉย ไม่ดีใจ ไม่เสียใจเมื่อผู้อื่นถึงความวิบัติ) เพื่อพัฒนากาย มีสุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ พัฒนาการทางอารมณ์ มีความสนุกสนานร่าเริงไม่มีความเครียดหรือวิตกกังวลต่อการเรียนหรือต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบ พัฒนาการทางสังคม เป็นคนที่มีเกียรติ ได้รับการยกย่อง เคารพนับถือการยอมรับความรู้สึกเป็นเจ้าของและความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัดมงคล วราสโย (เรื่องอาคม, 2561, หน้า 99) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ มีการบริหารโรงเรียนที่ดี มีประสิทธิภาพ เป็นอย่างดีเยี่ยม และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุปรีชา ชำนาญพุฒิพร และ คณะ (2563, หน้า 62) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยหลักพรหมวิหารธรรมของผู้สูงอายุในชุมชนของเทศบาลตำบลเขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง พบว่า ผู้สูงอายุในชุมชนของเทศบาลตำบลเขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง มีระดับคุณภาพชีวิตด้วยหลักพรหมวิหารธรรมของผู้สูงอายุ ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบคุณภาพชีวิตด้วยหลักพรหมวิหารธรรมรายด้าน พบว่าคุณภาพชีวิตด้วยหลักพรหมวิหารธรรมอยู่ในระดับสูง ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านมุทิตา ด้านเมตตา ด้านกรุณา และด้านอุเบกขา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมชาย จันทสาโร (ถนัดกิจตระกูล, 2562, หน้า 114) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนสุขฤดี แขวงท่าแร่ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนสุขฤดี แขวงท่าแร่ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย และด้านสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ ด้านร่างกาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนรับประทานอาหารที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อร่างกายอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านจิตใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้เห็นความสำคัญของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และข้อที่ผู้นำชุมชนสุขฤดีจัดให้จัดมีการเข้าค่ายคุณธรรม

จริยธรรมภายในชุมชนอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อว่าผู้นำชุมชนสุจริตให้ประชาชนในชุมชนได้เข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาเสนอแนะแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลวิจัยได้ ดังนี้

1.ด้านเมตตา (ปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข) พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้นำชุมชนมีการพัฒนาส่งเสริม สนับสนุนการฝึกอบรม และประกอบอาชีพ มีน้ำใจแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นมีอภัยาศัยที่ดี ปรับปรุงหรือพัฒนาท้องถิ่นของตนหรือสถานที่ทำงานด้วยจิตเมตตาธรรมตามความเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมุห์สมนึก สมณธมโม (อุทัยแสงไพศาล, 2561, หน้า 62) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของครูตามหลักพรหมวิหาร 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ด้านเมตตา บุคลากรมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของครูตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีสถานที่พักผ่อนเพื่อผ่อนคลายจากการทำงานด้วยการเอาใจใส่ด้วยดี มีการให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ วิธีการทำงานที่ถูกต้องด้วยจิตเมตตา และมีการปรับปรุงหรือพัฒนาท้องถิ่นหรือสถานที่ทำงานให้ด้วยจิตคิดเมตตาธรรมตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระณัฐชัย จำปา (2563, หน้า 65) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 กับการเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา พบว่า การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 กับการเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา ด้านเมตตา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด คือผู้บังคับบัญชามีน้ำใจแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น ผู้บังคับบัญชามีสัมพันธภาพที่ดีและผู้บังคับบัญชา มีอภัยาศัยที่ดีและผู้บังคับบัญชามีความรักความปรารถนาดี ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับความสุข ทั้งกายและจิตใจ

2.ด้านกรุณา (ความสงสารคิดจะช่วยให้พ้นทุกข์) พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขต

พื้นที่ตำบลบางชนะ ด้วยความกรุณา ความสงสารคิดจะช่วยให้พ้นทุกข์ รู้จักแบ่งปันและระดมทรัพยากรที่มีอยู่ มาใช้ประโยชน์ในชุมชน ให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์แก่คนยากจน คนพิการ ผู้ประสบภัย และผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมชาย จนทสาโร (ถนัดกิจตระกูล, 2562, หน้า 115) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนสุขฤดี แขวงท่าแร่ จังหวัดบึงกาฬ พบว่า ผู้นำและคณะกรรมการบริหารชุมชนสุขฤดี แขวงท่าแร่ จัดเสนองบประมาณต่อภาครัฐเพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ให้ได้รับโอกาสเท่าเทียมกับประชาชนในชุมชน ทั้งมีการจัดให้มีการประชาสัมพันธ์เสียง ตามสายหรือติดป้ายประกาศ เพื่อแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ประชาชนในชุมชนได้รับทราบ พร้อมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนสร้างความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันเพื่อเพิ่มความสามัคคีในหมู่คณะ นอกจากนี้ ยัง หมั่นจัดประชุมอยู่อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความสามัคคีภายในชุมชน และเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชน ในชุมชนได้รับการมีส่วนร่วมในการทำงานหรือรับรู้เกี่ยวกับงานต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมภายในชุมชนด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมุห์สมนึก สมณธมโม (อุทัยแสงไพศาล, 2561, หน้า 67) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของครูตามหลักพรหมวิหาร 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของครู ตามหลักพรหมวิหาร 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ด้านกรุณา อยู่ในระดับมาก มีการให้โอกาสผู้ที่มีผลงานต่ำกว่ามาตรฐานการประเมินปรับปรุงตนเองและเข้าร่วมงานต่อ มีการให้คำปรึกษาและช่วยแก้ปัญหาเมื่อประสบปัญหาในการทำงาน ในฐานะผู้บังคับบัญชามีแนวทางพัฒนาคุณลักษณะครูด้านกรุณา คือ การจัดสวัสดิการการสงเคราะห์เพื่อช่วยเหลือครูเมื่อมีความจำเป็นอาทิเช่น เมื่อบิดามารดาคู่สมรส บุตรธิดาเจ็บป่วยอุปสมบทสมรสหรือเสียชีวิตอีกหลาย ผู้บริหารมันรับฟังปัญหาข้อดัดร้อนของครู และหาทางช่วยเหลือในโอกาสต่าง ๆ คุณครูทุกคนในกลุ่มงานมีความแตกต่างกันบางคน มีความสุขบางคนก็มีความทุกข์ซ้ำเจ้าให้ความสำคัญกับทุกคนด้วยการทักทายสอบถามพูดคุยถามข่าวและให้กำลังใจบางคนที่มีปัญหาก็จะชี้ช่องทางที่จะช่วยเหลือบรรเทาความทุกข์และให้ความเข้าใจผู้ร่วมงานที่มีอารมณ์แตกต่างกันบางคนก็พูดก้าวร้าวก็ยินดีให้อภัยทุกคน

3.ด้านมุทิตา (พลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี) พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบล

บางขณะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านมูทิตา พลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี ให้ความร่วมมือปรับปรุงแหล่งชุมชน เพื่อลดการแออัดของการอยู่อาศัยร่วมกันในชุมชน การจัดการสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอยภายในชุมชน การรักษาความสะอาด ปลุกต้นไม้ เพื่อลดอากาศที่เป็นมลพิษภายในชุมชน สนับสนุนให้เกิดความรักสามัคคีในชุมชนสร้างขวัญ กำลังใจที่ดีให้กัน ให้คำปรึกษาและส่งเสริมให้แก่ไขปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมชาย จันทสโร (ถนัดกิจตระกูล, 2562, หน้า 115) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนสุขฤดี แขวงท่าแร่ จังหวัดบึงกาฬ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำและคณะกรรมการบริหารชุมชนสุขฤดี แขวงท่าแร่ ให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในชุมชนให้เห็นคุณค่าที่แท้จริงของต้นไม้และควรให้มีการปลุกต้นไม้ทดแทน พร้อมทั้งแนะนำประชาชนในชุมชน เพื่อสร้างความสำนึกถึงการทิ้งขยะลงตามพื้นหรือแหล่งน้ำ โดยให้ทิ้งลงในถังรองรับที่จัดไว้ไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ จัดสร้างไฟฟ้าตามไหล่ทางให้เพียงพอ รวมถึงซ่อมบำรุงถนนที่ชำรุดทรุดโทรม และมีการจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนในชุมชน เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและแนะนำวิธีการนำธรรมชาติมาใช้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้ชุมชนลดปัญหาแออัดหรือบริเวณบ้านในชุมชน ด้วยการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคหรือสร้างโครงสร้างบางส่วนให้ดี เช่น พัฒนาบริเวณรอบชุมชนและสอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัดมงคล วราสโย (เรืองอาคม, 2561, หน้า 101) ได้วิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนา คุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ด้านมูทิตา อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนยกย่อง ชมเชย ผลงานการปฏิบัติ ของผู้ได้บังคับบัญชาอยู่เสมอ มีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่งหรือปรับระดับความสามารถ และควรแสดงความยินดีเมื่อได้รับรางวัลหรือโบนัสพิเศษกับผู้ได้บังคับบัญชาอยู่เสมอ

4.ด้านอุเบกขา (ความวางเฉย ไม่ดีใจ ไม่เสียใจเมื่อผู้อื่นถึงความวิบัติ) พบว่าประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้นำชุมชนหนักแน่น มั่นคง ไม่อ่อนไหวไปตามอารมณ์ที่มากกระทบ ให้ความร่วมมือในการพัฒนา สนับสนุนการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน ผู้นำชุมชนฟังความคิดเห็นของผู้อื่นหรือคำติชมจากประชาชนด้วยความเต็มใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภารัตน์ ไกรเนตร (2561, หน้า 128) ได้วิจัยเรื่อง การใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับพัฒนาชุมชนเลียบคลองทวีวัฒนา เขตบางแค

กรุงเทพมหานคร พบว่า อยู่ในระดับมาก คือผู้นำชุมชนฟังความคิดเห็นของผู้อื่นหรือคำติชมจากผู้อื่นด้วยความเต็มใจ เพราะว่าผู้นำแม่ในบางครั้งในการทำงานจะต้องพบเจอคนที่ไม่ค่อยชอบก็ตาม ต้องเคารพความคิดเห็นหรือคำติชมของคนอื่นนั้น เป็นการรู้จักใช้วิธีการที่จะครองใจคนซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน มนุษย์สัมพันธ์จัดเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่สร้างความพอใจ รักใคร่ศรัทธา โดยแสดงพฤติกรรมให้เหมาะสมทั้งทางกาย วาจา และใจ เพื่อโน้มน้าให้มีความรู้สึกใกล้ชิดเป็นกันเอง จูงใจให้ร่วมมือร่วมใจในการมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระภิกษุชัย จำปา (2563, หน้า 65) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 กับการเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา ด้านอุเบกขาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติตนเป็นผู้รับฟังที่ดีและผู้บังคับบัญชาไม่ใช้อารมณ์ในการตัดสินใจ ผู้บังคับบัญชามีความสงบด้วยการวางใจเป็นกลาง อย่างสม่ำเสมอและผู้บังคับบัญชามีการใช้เหตุผลในการตัดสินใจโดยชอบธรรม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมุห์สมนึก สมณธมโม (อุทัยแสงไพศาล, 2561, หน้า 66) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของครูตามหลักพรหมวิหาร 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ด้านอุเบกขา ผู้บังคับบัญชาต้องเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามที่ดีในทุกๆ งานของการบริหารโรงเรียนต้องแสดงภาวะผู้นำโดยสร้างความเข้าใจอันดีกับผู้ใต้บังคับบัญชาวางตัวเป็นกลางไม่มีอคติให้ความเป็นธรรมมีเหตุผลโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนร่วมคิดร่วมทำร่วมจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพเกิดผลประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนและสถานศึกษาการปฏิบัติงานด้านอุเบกขา อาทิ เช่น แนวทางพัฒนาคุณลักษณะครูด้านอุเบกขาวางใจเป็นกลางอันจะทำให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญาทำอย่างไร มีข้อมูลและมีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ถูกต้องจากนั้นนำข้อมูลมาดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบการทำให้เพื่อนร่วมงานเดือดร้อน วางตนเป็นกลางและให้ความเป็นธรรม

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.ด้านเมตตา ปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข โดยทำการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาด้านการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน ควรจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในแต่ละด้าน

2.ด้านกรุณา ความสงสารคิดจะช่วยให้พ้นทุกข์ ผู้นำชุมชนและประชาชนสร้างความร่วมมือกันในการแก้ปัญหาของสังคม จัดศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ และดำเนินการแก้ไขความทุกข์ของประชาชนทันที และผู้นำชุมชนควรจัดกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กับหลักเมตตาธรรมในวันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นการปลูกฝังความช่วยเหลือความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชนที่เข้มแข็ง

3.ด้านมุทิตา พลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี ผู้นำชุมชนควรส่งเสริมสนับสนุนคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และด้อยโอกาส รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และป้องกันปัญหาอาชญากรรม อนุรักษ์จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงาม ด้วยความยินดี

4.ด้านอุเบกขา ความวางเฉย ไม่ดีใจ ไม่เสียใจเมื่อผู้อื่นถึงความวิบัติ ผู้นำชุมชนควรเป็นกลาง ใครทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วตามกฎหมายแห่งกรรม และเมื่อเราเห็นใครได้รับผลกระทบในทางที่เป็นโทษเราก็ไม่ควรดีใจหรือคิดซ้ำเติมเขาในเรื่องที่เกิดขึ้น เราควรมีความปรารถนาดี คือพยายามช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ในลักษณะที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพิ่มเติม เช่น หลักสัปปุริสธรรม 7 หลักพรหมวิหาร 4 และหลักอิทธิบาท 5 เป็นต้น

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ต่อไป

3. ควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้เป็นรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพรหมวิหารธรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางชนะ อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงอุตสาหกรรม. (ตุลาคม, 2559). ยุทธศาสตร์การพัฒนอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579), สืบค้นเมื่อ 29 กรกฎาคม 2565 จาก, http://www.oie.go.th/sites/default/files/attachments/industry_plan/thailandindustrialdevelopments4.0.pdf.
- พระณัฐชัย จำปา. (2563). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 กับการเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยพะเยา.
- พระปลัดมงคล วราสโย (เรื่องอาคม). (2561). แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมชาย จนทสาโร (ถนัดกิจตระกูล). (2562). บทบาทของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนสุขฤดี แขวงท่าแร่ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร. ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมุห์สมนึก สมณธมโม (อุทัยแสงไพศาล). (2561). แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของครูตามหลักพรหมวิหาร 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี. ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต และคนอื่นๆ. (2556). คุณภาพชีวิตการทำงานและความสุข. นครปฐม: ธรรมดาเพรส.
- สุรารัตน์ ไกรเนตร. (2561). การใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับพัฒนาชุมชนเลียบคลองทวีวัฒนา เขตบางแค กรุงเทพมหานคร. ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร และ คณะ. (2563). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยหลักพรหมวิหารธรรมของผู้สูงอายุในชุมชนของเทศบาลตำบลเขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง, **วารสาร มมร วิชาการล้านนา**, ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม)

อนิตยา เพชรเรือง และ คณะ. (2562). **สารจากตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

Chantavanich, S. & Thaiyanan, W. (1996). **Concepts and Indicators of Social Development and Quality of Life of Thailand**. In Anuchat Pounsomlee and Orathai Ard-am (Editor). Development of Indicators Quality of Life and Thai Society. Bangkok: The Thailand Research Fund.

UNESCO. (1981). **Quality of Life: An Orientation to Population Education**. New York: UNESCO.

WHOQOL Group. (1995). **The World Health Organization Quality of life assessment (WHOQOL): Position paper from the World Health Organization**. Social Science and Medicine 41: 1403-1409.

ผู้เขียน

พระอธิการภูวนาท จารุธมโม (ชูทอง)*

คณะสังคมศาสตร์ สาขาการจัดการเชิงพุทธ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช

เลขที่ 128 หมู่ 6 ถนนนครศรีฯ-ร้อนพิบูลย์, ตำบล นาพรุ อำเภอ พระพรหม
นครศรีธรรมราช 80000

E-mail: chan19Tara799@gmail.com

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
E-mail : chan19Tara799@gmail.com

The life Quality Development According to Brahmavihara Dhamma of People
in the Area of Bangchana sub-district, Muang district, Surat Thani province

การพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อให้บริการสำหรับผู้ประกอบการ SMEs

ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

English Communication Development in the Services Sector for SMEs in

Nakhon Si Thammarat

คมสิทธิ สิทธิประการ, รัชฎาภา ทองใส*, วิกรม ฉันทรางกูร และกฤตพร แซ่เง่ สายจันทร์

Komsit Sitipragan, Patchayapa Thongsai*, Vikrom Chantarangkul And Krittapom Saengae Saijun

Received: 14 March 2024, Revised: 28 June 2024, Accepted: 28 June 2024

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อสร้างคู่มือภาษาอังกฤษ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษและเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ประกอบการ SMEs ที่มีต่อการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อให้บริการ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประกอบการ SMEs ขนาดย่อมประเภทร้านอาหารและเครื่องดื่มในอำเภอขนอม อำเภอสิชลและอำเภอท่าศาลา จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์สนทนากลุ่ม แบบทดสอบก่อนและหลังการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษ คู่มือการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อให้บริการและแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่า t-test

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการ SMEs มีความต้องการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อให้บริการ ในหัวข้อเรื่อง การต้อนรับ การรับรายการอาหารและการจ่ายเงิน การบอกทิศทาง การร้องเรียน การกล่าวขอบคุณและกล่าวลาลูกค้า ผลสัมฤทธิ์ทางการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อให้บริการมีคะแนนทดสอบหลังการพัฒนาสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้ประกอบการ SMEs มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อให้บริการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23) แสดงให้เห็นว่าการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านคู่มือภาษาอังกฤษเพื่อให้บริการช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการ SMEs ประเภทร้านอาหารและเครื่องดื่มให้ดีขึ้นได้

คำสำคัญ : การพัฒนา, การสื่อสารภาษาอังกฤษ, ผู้ประกอบการ SMEs

Abstract

This study aims to explore the need for English language use among SME entrepreneurs, develop an English language guide, compare the effectiveness of English communication before and after its development, and assess the satisfaction of SME entrepreneurs with enhanced English communication for service purposes. The sample comprised 20 SME entrepreneurs in the restaurant and beverage sector from Khanom, Sichon, and Thasala Districts. Research tools included a group interview, pre-and post-tests on English communication development, an English communication guide for service, and a satisfaction survey. Data analysis utilized percentage, mean standard deviation, and t-test.

The findings revealed that SME entrepreneurs require development in English communication for services such as welcoming, order taking, payment processing, giving directions, handling complaints, and customer farewells. Post-development test scores were significantly higher than pre-development scores at the .05 level of statistical significance. Additionally, SME entrepreneurs reported high satisfaction with the English communication development for service, with an average satisfaction score of 4.23. The results indicate that the English service guide effectively enhances the English communication skills of SME entrepreneurs in the restaurant and beverage sector.

Keywords : Development, English communication, SMEs

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีความสำคัญในการสื่อสารกับชาวต่างชาติอย่างมากในหลายๆ ประเทศ โดยเฉพาะประเทศไทย ดังที่ สุรินทร์ พิศสุวรรณ (2557) กล่าวว่า “คนไทยควรเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เพราะเป็นภาษาที่ใช้สื่อสารกันทั่วโลก อย่างไรก็ตามผลสำรวจทักษะความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทยพบว่าย่ำแย่ทั้งนี้ทั้งที่ภาษาคือเครื่องมือสำหรับการแข่งขันบนเวทีภูมิภาคอาเซียนและในตลาดโลก ในขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ดีและ

เมื่อเด็กไทยมีปัญหาเรื่องการใช้ภาษาอังกฤษก็ทำให้เราขาดองค์ความรู้มากมาย ยิ่งถ้าเราเข้าสู่โลกออนไลน์ ข้อมูลส่วนใหญ่จากทั่วโลกจะสื่อสารกันด้วยภาษาอังกฤษ เราต้องแก้ไขจุดนี้ให้ได้ แต่ถ้าคนไทยสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดี ก็จะทำให้เกิดผลดีต่ออาชีพและสร้างรายได้มากมาย ” ภาษาอังกฤษเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยในการสร้างรายได้ให้กับอาชีพต่างๆ ในประเทศไทยได้อย่างแพร่หลาย เช่น ธุรกิจการขนส่ง ธุรกิจที่พักโรงแรม ธุรกิจการนำเข้า ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก และธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่ม (ปานทิพย์ อ้วนวานิช, 2553)

ธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่มมีความเชื่อมโยงและเป็นธุรกิจที่ได้รับประโยชน์ จากภาคการท่องเที่ยวเป็นหลัก ดังนั้นธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่มที่อยู่ในพื้นที่ท่องเที่ยวจึงนับว่ามีความเปราะบางและเสี่ยงต่อการเลิกกิจการหากสถานการณ์ท่องเที่ยวมีการปรับตัวลดลง นอกจากนี้จากจำนวนผู้ประกอบการที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งผู้ประกอบการรายใหญ่มีการเปิดตัวแบรนด์ร้านอาหารและขยายสาขาออกไปในทุกพื้นที่ ส่งผลให้ผู้ประกอบการขนาดกลางและเล็ก (SMEs) ต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงและถูกแย่งส่วนแบ่งจากยอดขาย (สิริทิพย์ ฉล่อง, 2562) ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กรู้จำเป็นต้องปรับตัวในการเพิ่มรายได้

ธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่มที่อยู่ในพื้นที่ท่องเที่ยวมีทั่วทุกภาคของประเทศไทย และมีชาวต่างชาตินิยมเข้ามาท่องเที่ยวอย่างมาก และจังหวัดนครศรีธรรมราช ก็เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวสำหรับชาวต่างชาติเช่นกัน อาทิ อำเภอขนอม อำเภอลานสกา อำเภอสิชล เป็นต้น จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2560) พบว่ามีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวในปี 2559 มากกว่า 80,000 คนและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ เป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายตามความนิยมของชาวต่างชาติ เช่น วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารที่เป็นมรดกโลก ทะเลขนอม วนอุทยานแห่งชาติ ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุนานาชาติ เป็นต้น จึงเห็นได้ว่าจังหวัดนครศรีธรรมราชมีจุดขายที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ มีจุดขายที่เป็นทั้งระดับประเทศและระดับโลก

แต่อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการ SMEs ประเภทธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่มในจังหวัดนครศรีธรรมราชยังมีปัญหาในด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษกับชาวต่างชาติ ปัญหานี้ไม่เพียงแต่เป็นอุปสรรคในการสื่อสารเท่านั้น แต่ยังเป็นปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อรายได้และความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจในพื้นที่ด้วย ดังที่ รัชฎาภา ทองใส และคมสิทธ์ สิทธิประการ (2562) พบว่าผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารในอำเภอขนอม มีปัญหาในการสื่อสารภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก ทำให้บางครั้งเกิดความล้มเหลวในการสื่อสารกับชาวต่างชาติและทำให้ขาดรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับพิมพ์จินดา อาการสและคณะ (2556) พบว่า มีคนไทยประสบปัญหาทางด้านการพูดสื่อสารกับ

ชาวต่างชาติ เช่น ไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องหลักไวยากรณ์ในการบริการลูกค้า ไม่เข้าใจความต้องการของลูกค้า เพราะรู้คำศัพท์น้อย จากปัญหาเหล่านี้เห็นได้ว่าแม้จะมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้ามามากเพียงใด แต่ถ้าผู้ประกอบการมีการสื่อสารภาษาอังกฤษที่ไม่มีประสิทธิภาพ ก็อาจทำให้เกิดข้อเสียเปรียบในด้านธุรกิจได้ อีกทั้งนักท่องเที่ยวชาวต่างชาตินิยมเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราชไม่นานมากนัก หากเทียบกับจังหวัดภูเก็ต กระบี่ หรือ สุราษฎร์ธานี ที่ซึ่งผู้ประกอบการมีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษที่เชี่ยวชาญและคล่องแคล่ว หากผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดนครศรีธรรมราชไม่มีการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษให้มากขึ้น อาจทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติรู้สึกอึดอัดและเบื่อหน่ายที่ไม่สามารถสื่อสารได้อย่างเข้าใจ จึงเลือกที่จะไปท่องเที่ยวจังหวัดเหล่านั้นได้ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติน้อยลงและจะมีรายได้ลดลงเช่นกัน

ผู้วิจัยเล็งเห็นปัญหาดังกล่าว จึงสนใจที่จะพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ประเภทร้านอาหารและเครื่องดื่มในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการวิจัยนี้จะเน้นการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้คู่มือภาษาอังกฤษที่เหมาะสมสำหรับผู้ประกอบการ SMEs เพื่อเพิ่มศักยภาพในการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการให้สื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจ ดังที่ ปวันรัตน์ นิกรกิตติโกศล (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาวัตกรรมการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบการร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหารและเครื่องดื่มที่เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า เนื้อหามีความครอบคลุมตามหัวข้อที่ต้องการ และผู้ประกอบการมีคะแนนสูงขึ้นทั้งการฟังและการพูดภาษาอังกฤษหลังจากการใช้นวัตกรรมสื่อภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยจึงหวังว่า ผลการวิจัยครั้งนี้จะช่วยพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ประเภทร้านอาหารและเครื่องดื่มในจังหวัดนครศรีธรรมราชให้สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาใช้บริการด้านอาหารและเครื่องดื่มได้ ซึ่งเป็นการเผยแพร่ข้อมูลการสื่อสารภาษาอังกฤษที่ถูกต้อง และเพิ่มความสามารถด้านการบริการ และสร้างรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการ SMEs ตลอดจนทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้รับการบริการที่ประทับใจและกลับมาใช้บริการอีกต่อไปในอนาคต อีกทั้งการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบการยังสามารถใช้ทักษะการสื่อสารเพื่อต่อยอดหรือขยายธุรกิจประเภทต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวต่างชาตินิยมใช้บริการได้ เช่น ร้านขายของที่ระลึก ร้านสปา บริษัทนำเที่ยว เป็นต้น และจะเป็นประโยชน์แก่

องค์กรโดยการนำรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้คู่มือภาษาอังกฤษไปประยุกต์ใช้กับนักศึกษาในรายวิชาที่เกี่ยวข้องได้

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการบริการสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อสร้างคู่มือการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดนครศรีธรรมราช
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีต่อการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการ

วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) มีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ประกอบการ SMEs ขนาดย่อมประเภทร้านอาหารและเครื่องดื่มในอำเภอขนอม อำเภอสิชลและอำเภอท่าศาลา โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) มีวิธีการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มเลือกขนาดผู้ประกอบการ SMEs จาก 2 เลือก 1 ด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) ได้วิสาหกิจขนาดย่อม หรือผู้ประกอบการ SMEs ขนาดย่อม ซึ่งจากการลงพื้นที่สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปรากฏว่า กลุ่มวิสาหกิจขนาดย่อมเป็นกลุ่มที่มีความต้องการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อเพิ่มฐานลูกค้าชาวต่างชาติมากขึ้น เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีรายได้น้อย(สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2563)

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มอำเภอในจังหวัดนครศรีธรรมราช จาก 23 อำเภอ เลือก 3 อำเภอ ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้อำเภอขนอม อำเภอ สิชล และอำเภอท่า

ศาลา ซึ่งจากการลงพื้นที่สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปรากฏว่า ทั้ง 3 อำเภอเป็นอำเภอที่มีสถิติของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวมากที่สุดในจังหวัด นครศรีธรรมราช และมีผู้ประกอบการรายย่อยเพิ่มขึ้นทุกปี (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2563)

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มตัวอย่างจาก 3 อำเภอ ได้แต่ละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 22 คน ดังนี้

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล	จำนวน
1	ขนอม	ขนอม ควนทอง ท้องเนียน	3
2	สิชล	สิชล หุ้งปริง ฉลอง เสาเภา เปลี่ยน สีขีด เพชรราช เขา น้อย และทุ่งไผ่	9
3	ท่าศาลา	กลาย ตลิ่งชัน สระแก้ว ท่าจีน ไทบุรี ท่าศาลา หัวสะพาน โพธิ์ทอง โมคลาน และดอนตะโก	10
		รวม	22

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) คือ ผู้ประกอบการ SMEs ประเภทร้านอาหารและเครื่องดื่มอำเภอขนอม อำเภอสิชล และอำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 9 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้อำเภอละ 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยมี 4 อย่าง คือ แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบ คู่มือภาษาอังกฤษ และแบบประเมินความพึงพอใจ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แบบสัมภาษณ์ คือ แบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม (focus group) เกี่ยวกับความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารเพื่อการบริการสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ประเภทร้านอาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 7 ข้อ เป็นการสนทนากลุ่มจากผู้ประกอบการ SMEs ในอำเภอขนอม อำเภอสิชลและอำเภอท่าศาลา จำนวน 9 คน

2. แบบทดสอบ คือ แบบทดสอบก่อนและหลังการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษ (Pre-test และ Post-test) แบ่งเป็น 2 แบบ คือ แบบทดสอบภาคทฤษฎี จำนวน 10 ข้อและ

แบบทดสอบภาคปฏิบัติ จำนวน 8 ข้อ เป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันเพื่อเป็นการวัดการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการ SMEs ทั้งก่อนและหลังการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษ ซึ่งแบบทดสอบได้รับการตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนภาษาอังกฤษ มีค่าเท่ากับ 0.87

3. คู่มือการสื่อสารภาษาอังกฤษ คือ สื่อที่ใช้ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ประเภทร้านอาหารและเครื่องดื่ม

4. แบบประเมินความพึงพอใจ คือ แบบประเมินความพึงพอใจในการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการของผู้ประกอบการ SMEs ประเภทร้านอาหารและเครื่องดื่ม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

4.1 ข้อมูลประชากรศาสตร์

4.2 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

4.2.1 ด้านรูปแบบของคู่มือ จำนวน 3 ข้อ

4.2.2 ด้านเนื้อหาของคู่มือ จำนวน 5 ข้อ

4.2.3 ด้านการฝึกอบรม จำนวน 4 ข้อ

4.2.4 ด้านการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ จำนวน 5 ข้อ

4.3 ข้อเสนอแนะ : แบบประเมินความพึงพอใจในการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการของผู้ประกอบการ SMEs ประเภทร้านอาหารและเครื่องดื่ม ได้รับการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนภาษาอังกฤษ มีค่าเท่ากับ 0.96

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการ

2. เก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เกี่ยวกับความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารเพื่อการบริการสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ประเภทร้านอาหารและเครื่องดื่ม

3. สร้างคู่มือภาษาอังกฤษตามความต้องการของผู้ประกอบการ SMEs ประเภทร้านอาหารและเครื่องดื่ม โดยอ้างอิงข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม สร้างแบบทดสอบภาคทฤษฎีและออกแบบทดสอบภาคปฏิบัติ

4. ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาประเมินคู่มือการสื่อสารภาษาอังกฤษ แบบทดสอบทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และแบบประเมินความพึงพอใจ จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

5. ชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

6. ทดสอบกลุ่มตัวอย่างก่อนการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษ (Pre-test) จำนวน 22 คน

7. ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับกลุ่มตัวอย่างโดยการใช้คู่มือประกอบ

8. ทำการทดสอบกลุ่มตัวอย่างหลังการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษ (Post-test) จำนวน 20 คน เนื่องจากผู้เข้าร่วมทดลองตัวจำนวน 2 คน ก่อนสิ้นสุดโครงการ

9. เก็บข้อมูลความพึงพอใจในการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริหารของกลุ่มตัวอย่าง

10. นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 การวิเคราะห์ผลระดับความพึงพอใจในการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการ SMEs นำผลที่ได้มาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Means) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviations)

1.2 แบบทดสอบก่อนและหลังการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริหาร โดยการหาค่า t-test

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์สนทนากลุ่มและข้อเสนอแนะ เป็นการสรุปประเด็นเนื้อหาต่าง ๆ และนำเสนอข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์การพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการมีการวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการบริการสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการสนทนากลุ่ม จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับตัวแทนกลุ่มของผู้ประกอบการ SMEs ประเภทร้านอาหารและเครื่องดื่มในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 9 คน ประกอบด้วย

ภาพที่ 1 จำนวนผู้ประกอบการประเภทร้านอาหารและเครื่องดื่ม

ผลจากการสนทนากลุ่ม พบว่า โดยปกติจะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาพักอาศัยในพื้นที่เป็นระยะเวลาหลายเดือนและจะเข้ารับบริการรายการอาหารและเครื่องดื่มจำนวนมาก แต่หลังจากเกิดสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 จะมีชาวต่างชาติเข้านำน้อยกว่าปกติหลายเท่า ผู้ประกอบการประเภทร้านอาหารและเครื่องดื่มส่วนใหญ่มีทักษะภาษาอังกฤษในระดับพื้นฐาน ใช้คำศัพท์และท่าทางในการสื่อสารกับลูกค้าชาวต่างชาติแต่ไม่สามารถสื่อสารเป็นประโยคที่ถูกต้องได้ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า นักท่องเที่ยวต่างชาตินิยมสื่อสารภาษาไทยกับพนักงาน จึงทำให้สามารถสื่อสารได้เฉพาะประโยคที่จำเป็น ได้แก่ การทักทายลูกค้า การแจ้งรายการอาหารและเครื่องดื่ม และการขอบคุณ จึงมีความต้องการที่จะพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการเพื่อให้สามารถสื่อสารกับลูกค้าชาวต่างชาติได้มากขึ้น และสามารถใช้ประโยคในการสนทนาได้ถูกต้อง สามารถบอกรายละเอียดของรายการอาหารและเครื่องดื่มได้ แต่บางคนให้ความเห็นว่า

ไม่มีความจำเป็นต้องพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพราะทำให้เสียเวลา เสียรายได้บางส่วนและเสี่ยงติดเชื้อโรคระบาดโควิด-19 แต่หากมีการพัฒนาที่สามารถดำเนินการได้โดยไม่กระทบต่อการทำงานหรือมีความเสี่ยงติดเชื้อโควิด-19 ก็มีความต้องการที่จะพัฒนาภาษาอังกฤษเช่นเดียวกัน อาทิ การพัฒนาในรูปแบบออนไลน์ การใช้คู่มือภาษาอังกฤษแบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ซึ่งรูปแบบดังกล่าวทำให้เกิดความสะดวก ปลอดภัย ประหยัดค่าใช้จ่าย และสามารถพัฒนาได้ตลอดเวลา

ผู้ประกอบการ SMEs ประเภทร้านอาหารและเครื่องดื่มในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีความต้องการหัวข้อและเนื้อหาในการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการโดยสรุปได้ดังนี้

1. การต้อนรับลูกค้า (Welcoming customers) เช่น การต้อนรับและการกล่าวทักทาย
2. การรับรายการอาหารและการจ่ายเงิน (Taking orders and paying) เช่น การรับรายการอาหารและเครื่องดื่ม การแนะนำเมนูพิเศษ การเสิร์ฟอาหารและเครื่องดื่ม และการบอกราคา เป็นต้น
3. การบอกทิศทาง (Giving direction) เช่น การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว และการบอกทิศทาง เป็นต้น
4. การร้องเรียน (Complaining) เช่น การกล่าวคำขอโทษและการแก้ปัญหา เป็นต้น
5. การกล่าวขอบคุณและกล่าวลาลูกค้า (Thanking and saying goodbye) เช่น การกล่าวคำขอบคุณลูกค้า การอวยพรลูกค้าและการกล่าวลาลูกค้า เป็นต้น

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินคู่มือการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 2 ผลการประเมินคู่มือการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการในภาพรวม

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านรูปลักษณ์ของคู่มือ	4.13	0.12	มาก
2. ด้านเนื้อหาของคู่มือ	4.53	0.50	มากที่สุด
รวม	4.33	0.31	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญประเมินคู่มือการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

(ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53) และด้านรูปเล่มคู่มืออยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ผลการประเมินคู่มือการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการ ด้านรูปเล่มของคู่มือ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. คู่มือมีขนาดเล็ก สามารถพกพาได้สะดวก	3.67	0.58	มาก
2. ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม	4.00	1.00	มาก
3. เนื้อหาในคู่มือครบถ้วนทุกขั้นตอน	4.67	0.58	มากที่สุด
4. มีการวางลำดับขั้นตอนก่อนหลังของเนื้อหา	4.67	0.58	มากที่สุด
5. มีการใช้คำศัพท์ สำนวนและประโยคที่ถูกต้อง เข้าใจง่าย	3.67	0.58	มาก
รวม	4.13	0.12	มาก

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญประเมินคู่มือการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดนครศรีธรรมราชด้านรูปเล่มของคู่มือในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เนื้อหาในคู่มือครบถ้วนทุกขั้นตอน และมีการวางลำดับขั้นตอนก่อนหลังของเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67) รองลงมาคือ ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00) และคู่มือมีขนาดเล็ก สามารถพกพาได้สะดวก มีการใช้คำศัพท์ สำนวนและประโยคที่ถูกต้อง เข้าใจง่ายอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ผลการประเมินคู่มือการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการ ด้านเนื้อหา

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
1. หัวข้อการต้อนรับลูกค้า (Welcoming customers)	4.67	0.58	มากที่สุด
2. หัวข้อการรับรายการอาหารและการจ่ายเงิน (Taking orders and paying)	4.33	0.58	มาก
3. หัวข้อการบอกทิศทาง (Giving direction)	4.67	0.58	มากที่สุด
4. หัวข้อการร้องเรียน (Complaining)	4.33	0.58	มาก
5. หัวข้อการกล่าวขอบคุณและกล่าวลาลูกค้า (Thanking and saying goodbye)	4.67	0.58	มากที่สุด
รวม	4.53	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญประเมินคู่มือการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านเนื้อหาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า หัวข้อการต้อนรับลูกค้า (Welcoming customers) หัวข้อการบอกทิศทาง (Giving direction) และหัวข้อการกล่าวขอบคุณและกล่าวลาลูกค้า (Thanking and saying goodbye) อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67) รองลงมา คือ หัวข้อการรับรายการอาหารและการจ่ายเงิน (Taking orders and paying) และหัวข้อการร้องเรียน (Complaining) อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการภาคทฤษฎี

คะแนนทดสอบภาคทฤษฎี	N	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
คะแนนก่อนพัฒนา	20	5.15	3.71	-12.047*	0.00
คะแนนหลังพัฒนา	20	9.20	0.80		

คะแนนทดสอบ ภาคปฏิบัติ	N	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
คะแนนก่อนพัฒนา	20	3.76	1.93	-19.230*	0.00
คะแนนหลังพัฒนา	20	7.33	1.51		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการของผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดนครศรีธรรมราชภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบก่อนการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเท่ากับ 5.15 และ 3.76 และคะแนนทดสอบหลังการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.20 และ 7.33 ตามลำดับ ซึ่งคะแนนทดสอบหลังการพัฒนาสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินความพึงพอใจของผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีต่อการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการ

ภาพที่ 2 คู่มือภาษาอังกฤษ

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้ประกอบการ SMEs ในภาพรวม

ระดับความพึงพอใจของผู้ประกอบการ SMEs	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านรูปเล่มของคู่มือ	4.13	0.31	มาก
2. ด้านเนื้อหาของคู่มือ	4.63	0.31	มากที่สุด
3. ด้านการฝึกอบรม	4.11	0.24	มาก
4. ด้านการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์	4.05	0.48	มาก
รวม	4.23	0.13	มาก

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาคู่มือการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจในด้านเนื้อหาของคู่มืออยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63) รองลงมาคือ ด้านรูปเล่มของคู่มือ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13) ด้านการฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11) และด้านการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ประกอบการ SMEs ในด้านรูปเล่มของคู่มือ

ด้านรูปเล่มของคู่มือ	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. คู่มือมีขนาดเล็ก สามารถพกพาได้สะดวก	4.20	0.41	มาก
2. ปกหน้าของคู่มือมีความสวยงาม	4.00	0.73	มาก
3. ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม	4.20	0.41	มาก
รวม	4.13	0.31	มาก

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาคู่มือการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการด้านรูปเล่มของคู่มือในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน ได้แก่

คู่มือมีขนาดเล็ก สามารถพกพาได้สะดวก และขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20) รองลงมาคือ ปกหน้าของคู่มือมีความสวยงาม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ประกอบการ SMEs ในด้านเนื้อหาของคู่มือ

ด้านเนื้อหาของคู่มือ	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
1. ภาษาที่ใช้ในคู่มือมีความถูกต้องเหมาะสม	4.50	0.51	มากที่สุด
2. คำศัพท์และประโยคเหมาะสมกับสถานการณ์	4.55	0.51	มากที่สุด
3. ประโยค/สำนวนภาษาที่ใช้อ่านเข้าใจง่าย	4.55	0.51	มากที่สุด
4. มีการวางลำดับขั้นตอนก่อนหลังของเนื้อหา	4.55	0.51	มากที่สุด
5. เนื้อหาของคู่มือตรงกับความต้องการ	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.63	0.31	มากที่สุด

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาคู่มือการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการด้านเนื้อหาของคู่มือในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ได้แก่ เนื้อหาของคู่มือตรงกับความต้องการ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00) รองลงมาคือ คำศัพท์และประโยคเหมาะสมกับสถานการณ์ ประโยค/สำนวนภาษาที่ใช้อ่าน เข้าใจง่าย และมีการวางลำดับขั้นตอนก่อนหลังของเนื้อหา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55) และภาษาที่ใช้ในคู่มือมีความถูกต้องเหมาะสม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ประกอบการ SMEs ในด้านการฝึกอบรม

ด้านการฝึกอบรม	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
1. คุณภาพของคู่มือการฝึกอบรม	4.30	0.47	มาก
2. รูปแบบและวิธีการฝึกอบรมมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน	4.05	0.60	มาก
3. ระยะเวลาในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	3.75	0.44	มาก
4. การถ่ายทอดความรู้มีความชัดเจน	4.35	0.49	มาก
รวม	4.11	0.24	มาก

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาคู่มือการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการด้านการฝึกอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน ได้แก่ การถ่ายทอดความรู้มีความชัดเจน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35) รองลงมาคือ คุณภาพของคู่มือการฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30) รูปแบบและวิธีการฝึกอบรมมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05) และระยะเวลาในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ประกอบการ SMEs ด้านการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์

ด้านการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ความรู้ก่อนการฝึกอบรม	3.20	0.77	ปานกลาง
2. ความรู้หลังการฝึกอบรม	4.85	0.37	มากที่สุด
3. สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้	4.30	0.57	มาก
4. มีความมั่นใจที่จะใช้ภาษาอังกฤษกับชาวต่างชาติมากขึ้น	4.15	0.59	มาก
5. สามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดให้กับเพื่อนร่วมงานได้	3.75	0.55	มาก
รวม	4.05	0.48	มาก

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาคู่มือการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการด้านการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความรู้หลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85) รองลงมาคือ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30) มีความมั่นใจที่จะใช้ภาษาอังกฤษกับชาวต่างชาติมากขึ้น (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15) และสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดให้กับเพื่อนร่วมงานได้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75) และความรู้ก่อนการฝึกอบรมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20) ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติจากการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลจากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการของผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้คู่มือภาษาอังกฤษผลคะแนนหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านคู่มือภาษาอังกฤษเพื่อการบริการช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการ SMEs ประเภทร้านอาหารและเครื่องดื่มให้ดีขึ้นได้ อาจเนื่องมาจากผู้ประกอบการ SMEs ประเภทร้านอาหารและเครื่องดื่มสามารถเรียนรู้ ชักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้จากการอบรม ซึ่งสอดคล้องกับ นลิน สิมะเสถียรโสภณ และบรรลักษ์ณ เกื้อสุวรรณ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมทักษะภาษาอังกฤษสำหรับพนักงานธุรกิจท่องเที่ยวและบริการในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้เข้าอบรมมีคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าอบรมมีพัฒนาการทางด้านทักษะภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้น

ผู้ประกอบการ SMEs ประเภทร้านอาหารและเครื่องดื่มสามารถฝึกฝนการสื่อสารด้วยตนเองผ่านคู่มือภาษาอังกฤษได้ สามารถทบทวนเนื้อหา จดจำรูปประโยค การใช้ประโยค ขั้นตอนการสื่อสาร หรือฝึกการใช้ประโยคในการสนทนากับลูกค้าชาวต่างชาติได้ ซึ่งสอดคล้องกับ จิตรลดา รามพันธุ์และสุทัศน์ นาคจัน (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาคู่มือการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับงานบริการอาหารและเครื่องดื่มบนแอปพลิเคชันเฟสบุ๊ก สำหรับนักศึกษาสาขางานโรงแรม วิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรี พบว่า ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลังการใช้คู่มือบนแอปพลิเคชันเฟสบุ๊กสูงกว่าก่อนการใช้คู่มือ แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองช่วยพัฒนาทักษะความสามารถทางด้านการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษให้สูงขึ้นได้

อีกทั้งจากการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการของผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จากการทดสอบและการสังเกต พบว่า ผู้ประกอบการมีความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษขณะให้บริการมากขึ้น สามารถแนะนำรายการอาหารพิเศษของทางร้านเพื่อเพิ่มยอดขายได้ ซึ่งสอดคล้องกับ แจ่มจันทร์ บุญโญปกรณ์ (2565) ได้ทำการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเพื่อยกระดับการให้บริการการท่องเที่ยวบน

ชีวิตวิถีใหม่ด้วยแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ กล่าวว่า ผู้ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษให้เกิดความชำนาญและมีศักยภาพในการสื่อสารภาษาอังกฤษมากขึ้น ผู้ประกอบการฝึกฝนมากเท่าไรจะยังสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษ และให้บริการแก่นักท่องเที่ยวต่างชาติได้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการยกระดับการให้บริการ ดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติจนประสบความสำเร็จและสร้างรายได้เพิ่มขึ้นให้กับประเทศไทย

2. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีต่อการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23) อาจเนื่องมาจากการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษมีการใช้รูปแบบและเนื้อหาที่มีบริบทสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ SMEs และคู่มือภาษาอังกฤษได้ผ่านการตรวจสอบเนื้อหา และได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเป็นอย่างดี สอดคล้องกับ จิตรลดา รามพันธุ์และสุทัศน์ นาคจัน (2560) กล่าวว่า ผลความพึงพอใจต่อรูปแบบการใช้งานและคู่มือภาษาอังกฤษบนแอปพลิเคชันเฟสบุ๊กเพื่อการเรียนรู้สำหรับงานบริการอาหารและเครื่องดื่มอยู่ในระดับมาก เนื่องจากแบบสอบถามได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบด้านเนื้อหาความสอดคล้องและครอบคลุมวัตถุประสงค์

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีชาวต่างชาติร่วมทำการทดสอบผู้เข้าร่วมด้วย เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยในสำเนียงภาษาอังกฤษ
2. ควรมีการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษในหัวข้ออื่น ๆ ที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นประโยชน์ในการสนทนากับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้มากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยที่ได้สนับสนุนงบประมาณรายได้ประจำปี 2564 และขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- จิตรลดา รามพันธุ์ และสุทัศน์ นาคจัน. (2560). การพัฒนาคู่มือการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับงานบริการอาหารและเครื่องดื่มบนแอปพลิเคชันเฟสบุ๊ก สำหรับนักศึกษาสาขางานโรงแรม วิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรี. *วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์*, 19(1), 29-43.
- นลิน สิมะเสถียรโสภณ และบวรลักษณ์ เกื้อสุวรรณ. (2558). การพัฒนาชุดฝึกอบรมทักษะภาษาอังกฤษสำหรับพนักงานธุรกิจท่องเที่ยวและบริการ. *วารสารวิชาการ*, 7(2), 57-73.
- พิมพ์จินดา อากาส และคณะ. (2556). การสำรวจปัญหาและความต้องการพัฒนาทักษะการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพขับเรือโดยสาร บริเวณหาดอ่าวนาง จ.กระบี่. (ศิลปศาสตรบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา.
- รัชฎาภา ทองใส และคมสิทธิ์ สิทธิประการ. (2562). ปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับธุรกิจเพื่อการท่องเที่ยวท้องถิ่นอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารราชพฤกษ์*, 17(3), 129-136.
- สิริทิพย์ ฉลอง. (2562). *Industry Update*. หน่วยวิเคราะห์เศรษฐกิจภาคบริการ ส่วนเศรษฐกิจรายสาขา. ศูนย์วิจัยธนาคารออมสิน.
- สุรินทร์ พิศสุวรรณ. (2557). 7. ภาษาอังกฤษคือภาษาที่ใช้ทำงานของอาเซียน. ค้นเมื่อ พฤษภาคม 7, 2563, จาก <http://www.tesol.org/convention2014/featured-speakers>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). *รายงานสถิติจังหวัดนครศรีธรรมราช*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติจังหวัดนครศรีธรรมราช.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2563). *โครงสร้างธุรกิจ SME*. ค้นเมื่อ มิถุนายน 14, 2563, จาก <https://www.sme.go.th/th/page.php?modulekey=4>

ผู้เขียน

คมสิทธิ์ สิทธิประการ

อาจารย์สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช
เลขที่ 109 หมู่ที่ 2 ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอทุ่งสง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80110
E-mail: komsit.s@rmutsv.ac.th

Patchayapa ทองใส*

อาจารย์สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช
เลขที่ 109 หมู่ที่ 2 ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอทุ่งสง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80110
E-mail: patchayapa.t@rmutsv.ac.th

วิกรม ฉันทรางกูร

อาจารย์สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช
เลขที่ 109 หมู่ที่ 2 ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอทุ่งสง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80110
E-mail: vikrom.c@rmutsv.ac.th

กฤตพร แซ่แง สายจันทร์

อาจารย์สาขาศึกษาทั่วไป คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช
เลขที่ 109 หมู่ที่ 2 ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอทุ่งสง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
E-mail: Kritaporn.s@rmutsv.ac.th

หลักเกณฑ์การจัดทำต้นฉบับ

วารสารวิชาการ สังคมมนุษย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เป็นวารสารเพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความทางวิชาการทางมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ประยุกต์ ของอาจารย์ บุคลากร นักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และจากหน่วยงานภายนอก

1. ประเภทของผลงานที่จะพิมพ์

1.1 บทความวิจัย ความยาวไม่เกิน 20 หน้ากระดาษขนาด B5 ใช้ตัวพิมพ์ TH SarabunPSK ขนาด 16 Point และต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารหรือหนังสือใดมาก่อน

2. รูปแบบของการเขียนผลงาน

2.1 รูปแบบของการเขียนบทความวิจัย

เพื่อความเป็นมาตรฐานของวารสารวิชาการ สังคมมนุษย์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ข้อเขียนที่เป็นบทความการวิจัยที่จะลงพิมพ์ในวารสารวิชาการ สังคมมนุษย์ ควรมีลักษณะเรียบเรียงตามลำดับดังนี้

2.1.1 ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.1.2 ชื่อผู้วิจัยทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.1.3 ตำแหน่ง อีเมลของผู้เขียนบทความ และสถานที่ทำงานของผู้วิจัย

2.1.4 บทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยให้เริ่มต้นด้วยบทคัดย่อที่เป็นภาษาไทยและท้ายบทคัดย่อให้กำหนดคำสำคัญ (Keyword)

2.1.5 เนื้อหาจะเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ เป็นการเขียนบทความที่ใช้งานวิจัยที่ศึกษาเป็นฐานในการเขียน ในเนื้อหาจะประกอบด้วย

1) บทนำ

2) วิธีการวิจัย

3) ผลการวิจัย

4) สรุปและอภิปรายผล (หากมีข้อเสนอแนะให้ใส่ในหัวข้อนี้)

2.1.6 เอกสารอ้างอิง (Reference)

2.1.7 กรณีบทความภาษาอังกฤษไม่ต้องมีภาษาไทย

2.2 รูปแบบของการเขียนบทความทางวิชาการ

บทความทางวิชาการที่จะลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ สังคมมนุษย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ควรมีลักษณะเรียงลำดับก่อนหลัง ดังนี้

2.2.1 ชื่อบทความ

2.2.2 ชื่อผู้เขียนบทความ ตำแหน่ง และอีเมลของผู้เขียนบทความ

2.2.3 สถานที่ทำงานของผู้เขียนบทความ

2.2.4 บทคัดย่อทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษและคำสำคัญ

2.2.5 บทความ (บทนำ เนื้อหา และบทสรุป)

2.2.6 เอกสารอ้างอิง

3. การเขียนเอกสารอ้างอิงของบทความวิจัย และบทความทางวิชาการ ทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ให้จัดเรียงตามลำดับอักษร ชื่อผู้แต่ง โดยใช้รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association) ตามตัวอย่างดังนี้

3.1 กรณีอ้างอิงจากหนังสือให้เขียนตามรูปแบบ

ชื่อ//นามสกุลผู้แต่ง.//ปีพิมพ์.//ชื่อหนังสือ.//ครั้งที่พิมพ์.//สถานที่พิมพ์:สำนักพิมพ์.

ไพรัช รัชพงษ์ และฤกษ์ ช่างกล่อม. (2541). **การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศแห่งชาติเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

3.2 กรณีอ้างอิงจากวารสารให้เขียนตามรูปแบบ

ชื่อ//นามสกุลผู้แต่ง.//ปี, เดือนที่วารสารออก.//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร, ปีที่/(ฉบับที่), /เลขหน้าของบทความ.

จุมพล พูลภัทรชีวิน และรัตนา ตุศสวัสดิ์. (2542). วิวัฒนาการและทางเลือกของนโยบายการศึกษาของรัฐบาลไทย. **วารสารครุศาสตร์**, 27 (2), 98-106.

3.3 กรณีพิมพ์อ้างอิงอินเทอร์เน็ต (Internet) ให้เขียนตามรูปแบบ

ชื่อ//นามสกุลผู้แต่ง.//(ปีที่จัดทำ).//ชื่อเรื่องของเอกสาร.//ค้นเมื่อ/เดือน/วัน,/ปี,/จาก/URLของเว็บไซต์ที่เข้าถึง

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2545). **จรรยาบรรณนักวิจัย**. ค้นเมื่อ พฤษภาคม 3, 2556, จาก <http://www.nrct.go.th~research/ethies.html>

4. ก่อนส่งต้นฉบับให้ส่งพร้อมแผ่นซีดี (Microsoft Word)

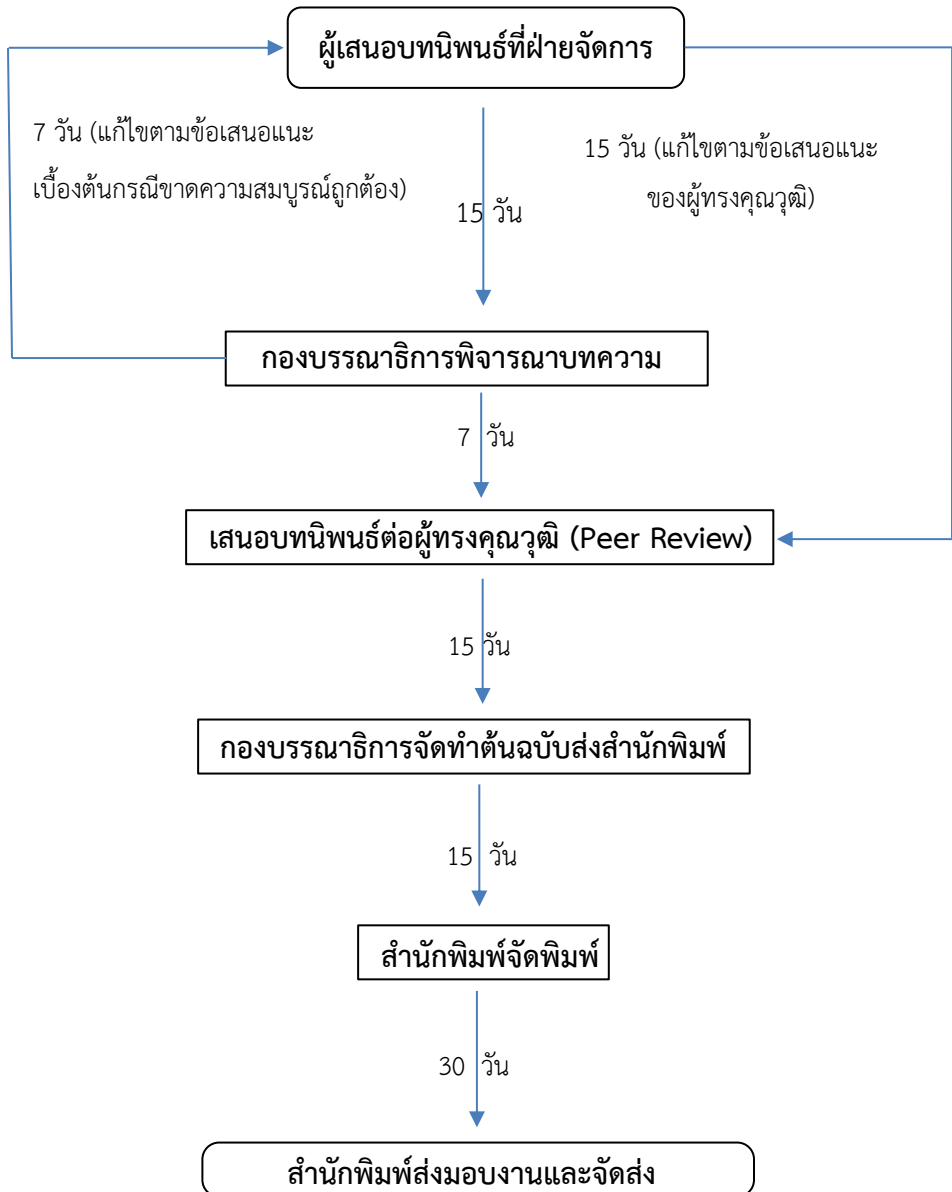
5. สิทธิของกองบรรณาธิการ

ในกรณีที่บรรณาธิการ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ตรวจบทความวิจัยหรือบทความทางวิชาการมีความเห็นว่าควรแก้ไขความบกพร่องทางกองบรรณาธิการ จะส่งต้นฉบับให้ผู้เขียนพิจารณา จัดการแก้ไขให้เหมาะสมก่อนที่จะลงพิมพ์ ทั้งนี้กองบรรณาธิการจะยึดถือความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเกณฑ์

6. กองบรรณาธิการจะไม่ส่งต้นฉบับคืนให้ ไม่ว่าบทความวิจัยหรือบทความวิชาการนั้นจะได้รับ การลงพิมพ์หรือไม่

7. ต้นฉบับจะต้องมีชื่อผู้เขียน ผู้เรียบเรียงหรือผู้แปล โดยแจ้งชื่อ นามสกุลจริง ตำแหน่งผู้เขียนบทความ สถานที่ทำงานและหมายเลขโทรศัพท์หรืออีเมล ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

ขั้นตอนการตีพิมพ์เผยแพร่วารสารวิชาการ สังคมมนุษย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ใช้ระยะเวลา 90-120 วัน

แบบประเมินคุณภาพบทความวิจัย

บทความวิจัย/รายงานวิจัย เรื่อง

.....

.....

ชื่อนักวิจัย

.....

ก.การประเมินคุณภาพบทความวิจัย/รายงานวิจัย

1. หัวข้อวิจัย

- () เป็นหัวข้อใหม่ไม่ถือว่าซ้ำซ้อนกับงานวิจัยที่เคยมีมาก่อน
- () มีความซ้ำซ้อนแต่ใช้วิธีการที่แตกต่างออกไป
- () มีความซ้ำซ้อนทั้งหัวข้อและวิธีการ

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง

.....

.....

.....

.....

.....

2. วิธีวิจัย : มีวิธีการหรือขั้นตอนที่ถูกต้องรัดกุม มีการเก็บข้อมูลตามหลักวิธีการวิจัยได้ดี ฯลฯ

- () ถูกต้องดีมาก
- () ดี
- () พอใช้
- () ยังไม่ถูกต้อง

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง

.....

.....

.....

.....

.....

3. ความครอบคลุมในทุกประเด็นของรายงานวิจัย เช่น วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย เป็นต้น

() ครอบคลุมทุกประเด็น

() ไม่ครอบคลุม

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

() เหมาะสม

() ไม่เหมาะสม

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข. ข้อวินิจฉัยสำหรับการตีพิมพ์

- () มาตรฐานยังไม่ดีพอสำหรับตีพิมพ์
- () ตีพิมพ์ได้โดย
- () ไม่ต้องแก้ไข
- () มีการแก้ไข ดังนี้

รายละเอียดที่เสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไข

หน้าที่	หัวข้อ	บรรทัดที่	ข้อความที่เสนอให้ปรับปรุงแก้ไข

พร้อมนี้ได้ส่งต้นฉบับบทความแนบมาด้วยแล้ว

(ลงนาม).....

(.....)

ผู้ประเมิน

วันที่.....

Journal of

HUMAN society

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
HSSF_NSTRU
[HTTP://HUMAN.NSTRU.AC.TH](http://human.nSTRU.ac.th)
0-7537-7442 / 0-7580-9842

DESIGN BY THAMMARAT RATTANAPAN